

SAJÓSZENTPÉTERI
KÖZPONTI ÁLTALÁNOS
ISKOLA
PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA

2009

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

A pedagógiai programot az iskola diákönkormányzata ..... napján tartott ülésén véleményezte, és elfogadásra javasolta.

Sajószentpéter, 200.. ..

.....
.....
a diákönkormányzat vezetője

A pedagógiai programot a szülői szervezet ..... napján tartott ülésén véleményezte, és elfogadásra javasolta.

Sajószentpéter, 200.....

.....
.....
az iskolai szülői szervezet vezetője

A pedagógiai programot az iskolaszék 200..... napján tartott ülésén véleményezte, és elfogadásra javasolta.

Sajószentpéter, 200.....

.....
.....
az iskolaszék elnöke

A pedagógiai programot a nevelőtestület 200..... napján tartott ülésén elfogadta.

Sajószentpéter, 200 .....

.....
.....
igazgató

A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola pedagógiai programját Sajószentpéter Város Önkormányzat Képviselő-testülete 200... .. napján tartott ülésén ..... számú önkormányzati határozatával jóváhagyta.

Sajószentpéter, 200.. ..

.....
.....
Dr. Faragó Péter
polgármester

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA..... 1

A) BEVEZETÉS

1. BEVEZETŐ GONDOLATOK 6

- 1.1. Hol élünk, hogyan élünk
- 1.2. A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola megalakulásának körülményei
  - 1.2.1. Az integráció várható előnyei
  - 1.2.2. A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola egységei
  - 1.2.3. Az egységek bemutatása
- 1.3. Az intézmény működésének hosszútávra szóló elvei és a megvalósításukat szolgáló elképzelések
- 1.4. Az intézmény legfontosabb adatai
- 1.5. Küldetésnyilatkozat
- 1.6. Jogsabályi háttér

B) NEVELÉSI PROGRAM..... 15

1. PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

2. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI..... 18

- 2.1. Általános céljaink
- 2.2. Legfontosabb pedagógiai céljaink és a hozzájuk rendelt sikerkritériumok
- 2.3. Feladataink
- 2.4. Módszerek, eljárások

3. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK 22

- 3.1. Pedagógiai feladataink a személyiségfejlesztésben
- 3.2. A nevelési programunk összeállításának prioritásai

4. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK .25

- 4.1. Iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei
- 4.2. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos munkánk célja, hogy tevékenyen járuljon hozzá
- 4.3. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai
- 4.4. Diák-önkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai
- 4.5. A szabadidős tevékenységek közösségfejlesztő feladatai
- 4.6. A diáksport tevékenység közösségfejlesztő feladatai

5. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS ÉS A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FELADATAINAK MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGI RENDSZER

ÉS SZERVEZETI FORMÁK 28

- 5.1. A tanítási óra
- 5.2. A tanítási órán kívüli tevékenységek

6. A BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG 32

- 6.1. A fejlesztés kiemelt feladatai
- 6.2. A pedagógussal szemben megfogalmazható elvárások

7. A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG	35
7.1. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenység	
7.2. A tehetség legfontosabb jegyei	
7.3. Csúczzakkörök	
8. A GYERMEK - ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS FELADATOK	38
8.1. A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulókkal való törődés	
8.2. Prevenció, a veszélyeztető hatások kiküszöbölése	
8.3. A kialakult problémák kezelése	
8.4. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök feladatai	
8.5. Folyamatleírás	
9. A TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAM	41
9.1. A kudarc okai lehetnek	
9.2. A tanulási nehézséggel küzdő tanulók viselkedésének leggyakoribb tünetei	
9.3. Feladataink	
9.4. Integráltan oktatható fogyatékos tanulók	
10. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	43
10.1. Általános jellemzőink	
10.2. Céljaink, feladataink	
11. A SZÜLŐ, A TANULÓ ÉS A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI	45
11.1. Az együttműködés általános feladatai	
11.2. A kapcsolattartás és az információátadás módjai	
11.3. A szülői ház és az iskola együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségei	
12. KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM	48
12.1. A jogszabályi háttér	
12.2. A környezeti nevelés fogalma	
12.3. Sajószentpéter kulturális értékei	
12.4. Sajószentpéter természeti értékei	
12.5. A környezeti nevelés jelenlegi helyzete az intézményben	
12.6. Alapelveink	
12.7. Módszerek, tanulásszervezési formák	
12.8. Kapcsolattartás a környezeti nevelésben	
12.9. Szükséges eszközök erőforrások	
12.10. Kommunikáció	
12.11. Tanulmányi kirándulás tervezete	
12.12. Az erdei iskola a környezeti nevelés sajátos színtere és eszköze	
13. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM	59
13.1. Bevezető	

- 13.2. Célmeghatározás
- 13.3. A pedagógiai gyakorlat körébe tartozó értékek sarkalatos pontjai
- 13.4. Helyzetelemzés
- 13.5. Állapot-felismerés feladatai
- 13.6. Közegészségügyi feladatok
- 13.7. Személyes gondozás, szokások kialakításával kapcsolatos állapot felismerése
- 13.8. Testi neveléssel kapcsolatos állapotfelmérés
- 13.9. Egészséges napirenddel kapcsolatos mérések
- 13.10. A lelki egészség megőrzésével kapcsolatos mérések (osztályfőnökök munkatervei, mérések)
- 13.11. Egészségnevelés és környezetnevelés kapcsolódása
- 13.12. Értékelés
- 13.13. Eredmények közzlése
- 13.14. Pedagógiai program - Képesség-kibontakoztató felkészítés

14. A FOGYASZTÓVÉDELEMEL ÖSSZEFÜGGŐ ISKOLAI FELADATOK 68

- 14.1. Az Egyesült Nemzetek Szervezete 1985-ös Fogyasztóvédelmi Irányelvei
- 14.2. A fogyasztóvédelmi oktatás célja
- 14.3. A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei
- 14.4. A fogyasztóvédelmi oktatás szinterei az oktatásban
- 14.5. Módszertani elemek

15. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE 72

C) AZ INTÉZMÉNY KÉPESSÉGGKIBONTAKOZTATÓ INTEGRÁCIÓS FELKÉSZÍTÉSÉNEK PEDAGÓGIAI RENDSZERE 73

I. A KÉPESSÉGGKIBONTAKOZTATÓ STRATÉGIA LÉNYEGE

1. AZ ISKOLA TANULÓINAK HELYZETE 73

- 1.1. Célunk
- 1.2. Célcsoport
- 1.3. A program szellemisége**
- 1.4. Az iskolai program alapelvei
- 1.5. Az osztályterekben folyó nevelő – oktató munka során az alábbi alapértékei
- 1.6. A cél elérését segítő sajátosságaink

2. AZ ISKOLÁBA VALÓ BEKERÜLÉS ELŐKÉSZÍTÉSE 76

- 2.1. Az óvodából az iskolába való átmenet segítése
- 2.2. Heterogén osztályok kialakítása a jogszabályoknak megfelelően

3. EGYÜTTMŰKÖDÉSEK, PARTNERSÉGI KAPCSOLATOK KIÉPÍTÉSE 78

- 3.1. Együttműködés a szülői házzal
- 3.2. Gyermekvédelem, együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal
- 3.3. Együttműködések, partnerségi kapcsolatok kiépítése szakszolgálatokkal
- 3.4. Együttműködés (kapcsolattartás) a középiskolákkal

- 3.5. Együttműködés a kisebbségi önkormányzatok vezetőivel
- 3.6. Együttműködés az alapítványokkal, egyesületekkel, civilszervezetekkel

II. A RENDSZER TARTALMI ELEMEI

1. KOMPETENCIAFEJLESZTŐ PROGRAMOK ÉS PROGRAMELEMEK	84
1.1. Az önálló tanulást segítő fejlesztés	
1.2. Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése	
2. AZ INTEGRÁCIÓT SEGÍTŐ TANÓRÁN KÍVÜLI PROGRAMOK, SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK.....	85
2.1. Patrónusi rendszer működtetése	
3. MULTIKULTURÁLIS TARTALMAK	86
4. AZ INTEGRÁCIÓT SEGÍTŐ MÓDSZERTANI ELEMEK	86
4.1. Differenciálás, egyéni bánásmód	
4.2. Kooperativitás	
4.3. Drámapedagógia	
4.4. Mentálhigiéniá /lelki egészség/	
4.5. Hatékony tanuló megismerési technikák	
5. MŰHELYMUNKA, A TANÁRI EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI	90
6. A KOMPETENCIA – ALAPÚ ÉRTÉKELÉS RENDSZERE.....	91
7. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEINEK BIZTOSÍTÁSA	91
7.1. Pályaorientáció	
7.2. Iskolaválasztás	
7.3. Utánkövetés, az általános iskola befejezése utáni továbbhaladás segítése	
7.4. Várható eredmények:	
D) AZ ISKOLA HELYI TANTERVE	93
1. Az iskolai beszámoltatás, az iskolai követelmények számonkérésének követelményei, formái, rendje és korlátai a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe és súlya	
2. Az iskolai írásbeli beszámoltatás formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésben betöltött szerepe, súlya	
3. Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	
4. A magatartás és a szorgalom értékelése	
5. A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei	
6. A magasabb évfolyamba lépés feltételei	
7. Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei	
8. A tanulók fizikai állapotának mérése	
9. A kulcskompetenciák fejlesztésével kapcsolatos feladatok	
10. Nem szakrendszerű oktatás megszervezése az 5-6. évfolyamon	
11. Óratervek	
E) ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK.....	141
1. A pedagógiai program érvényességi ideje	
2. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata	
3. A pedagógiai program módosítása	
4. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala	

MOTTÓNK:

**„Az iskola dolga,
 hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni,
 hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat,
 hogy megtaníttson bennünket a jól végzett munka örömére
 és az alkotás izgalmára,
 hogy megtaníttson szeretni, amit csinálunk,
 és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.”
 (Szent-Györgyi Albert)**

A) BEVEZETÉS

1. BEVEZETŐ GONDOLATOK

1.1. Hol élünk, hogyan élünk?

Sajószentpéter város a Bükk hegység észak-keleti nyúlványai, valamint a Sajó folyó között Miskolctól Kazincbarcika irányában 13 km-re a 26-os főútvonalon található.

A város lakossága 2008. januárjában a népesség nyilvántartás adatai szerint 13.782 fő.

A 6-14 éves korosztály lélekszáma csökkenő tendenciát mutat. (1.634 fő) A 60. életév feletti lakosok száma fokozatosan emelkedik.

A roma kisebbség aránya körülbelül 15 %, 2.100 fő.

A hajdan szebb napokat megélt város, mára a többszörösen hátrányos települések közé sorolható. Az iparra települt városban a lakosság fő munkalehetőségét a 70-es évek elejéig elsősorban a környező szénbányák biztosították, illetve a két szomszédos településen jelentősen fejlődő vegyi üzemek (Észak-magyarországi Vegyiművek, Borsodi Vegyi Kombinát), helyben pedig az akkor még 1.800 főt foglalkoztató Üveggyár.

A város fejlődését hosszútávon meghatározta az akkori politikai döntések következményeként a két nagyváros, Miskolc és Kazincbarcika közelsége és fejlesztésének prioritása. Ennek ellenére a város a 80-as évek közepéig a helyi vezetők lobbizásának köszönhetően lassú, de folyamatos fejlődést mutatott. Ebben az időszakban a város infrastrukturális ellátottsága dinamikusan javult (földgázprogram, bányász és üveggyári kolóniák felszámolása, intézményhálózat bővülése).

A rendszerváltás időszaka szerencsétlenül esett egybe a vegyipar termékei utáni kereslet zuhanásával, a köztudottan jelentős vegyipari terméket használó mezőgazdaság meggondolatlan átszervezésével. Ugyanezen időszakban kezdődött a környező szénbányák bezárása. De mégis a legnagyobb traumát a 104 éves múltra visszatekintő Üveggyár bezárása okozta a település életében 1999. február 4-én. Ez az egyébként is magas munkanélküliséget jelentősen megnövelte. 2008. januárjában a nyilvántartott állásukeresők száma 937 fő.

Jelenleg a város legnagyobb foglalkoztatója az Önkormányzat, amely intézményeiben több mint 500 főnek biztosít munkalehetőséget. A városban fellelhető kisvállalkozások és az újonnan létesített munkahelyek (Bosch), csak minimális mértékben tudják felszívni a felszabaduló, valamint pályakezdőként belépő munkaerőt.

A Sajószentpéter Városi Önkormányzat költségvetésében jelentős hányadot képviselnek az intézmények fenntartási és működési kiadásai. Ugyancsak jelentős tétel az egyre növekvő szociális kiadások összege.

A város vezetése a nehéz gazdasági helyzet ellenére komoly erőfeszítéseket tesz a település és intézményrendszer fejlesztése érdekében. Ebben fontos szerepet kap a közoktatás.

1.2. A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola megalakulásának körülményei

Városunk közoktatásának történetében mérföldkő a 2007-es év.

A tanulói létszámcsökkenés, a pedagógusok kötelező óraszámának emelése, az egyes évfolyamokon meglévő alacsony csoportlétszámok és a finanszírozás új rendje indokolta az öt sajószentpéteri általános iskola szakmai, szervezeti és gazdasági integrációját.

1.2.1. Az integráció várható előnyei

- Az új intézmény kihasználtsági mutatói javulnak, így valamennyi évfolyamon megfelel a normatíva-igénylés feltételeinek, valamint az önkormányzat az ÖNHIKI feltételeinek;
- Az önkormányzat működési kiadásainak 2008. évtől várható csökkenése;
- A humán erőforrásokkal való gazdálkodásban nagyobb a mozgástér;
- A nagyobb rendszer nagyobb lehetőséget biztosít a létszámproblémák megoldására, a kiváló szakemberek megtartására;
- A szakmai működésre és az érdekvédelmi szervezetek (közalkalmazotti tanács, szakszervezet) kedvezményeire kevesebb összeget szükséges fordítani, miközben szakmai lehetőségeik, érdekérvényesítő erejük növekszik;
- Olyan szakmai programok bevezetésére is lehetőség nyílik a rendszer nagyságából következően, amelyre eddig nem volt reális lehetőség;
- Az egyes iskolák kiváló tapasztalatai, eredményes módszerei minden egységben gyorsan transzformálhatóak;
- Lehetőség nyílik arra, hogy a tagiskolák tanulói megismerhessék a többi tagiskolában működő délutáni programokat, és bekapcsolódhassanak azokba. Közös csapattal sikeresebben szerepelhetünk a körzeti, megyei és országos szintű rendezvényeken (sport, tanulmányi, művészeti, kulturális versenyek);
- Csökken a magasabb vezetői beosztású közalkalmazotti létszám;
- A pályázati lehetőségek eredményesebb kihasználhatósága;
- Egységes gazdálkodással járó előnyök (beszerzések stb.);
- Pedagógiai folyamatok összehangoltabb tervezése.

2007. július 1-jével megalakult a Sajószentpéteri Központi Általános Iskola, amely egy székhelyintézménnyel és négy tagintézménnyel, azaz öt feladatellátási hellyel működik tovább egy igazgatás alatt, egy igazgatóval, két általános igazgatóhelyettesrel és öt helyettesi beosztásban dolgozó tagintézmény-vezetővel.

1.2.2. A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola egységei:

Az intézmény székhelye: Kossuth Lajos Iskola
3770 Sajószentpéter, Kossuth u. 195.

Az intézmény tagintézményei: Hunyadi Mátyás Tagiskola
3770 Sajószentpéter, Vörösmarty u. 1.

Lévay József Tagiskola
3770 Sajószentpéter, Kálvin tér 7.

Móra Ferenc Tagiskola
3770 Sajószentpéter, Móra F. u. 1.

Pécsi Sándor Tagiskola
3770 Sajószentpéter, Harica u. 1.

Az intézmény működési területe: Sajószentpéter Város, Alacska, Kondó, Sajókápolna, Sajólászlófalva, Parasznya, Radostyán és Varbó községek közigazgatási területe.

A tanulócsoporthajaink száma 67 (32 alsós, 34, felsős, 1 szegregált).

Az intézmény közalkalmazotti létszáma 150 fő: 113 fő pedagógus

3 fő pedagógiai munkát közvetlenül segítő
34 fő technikai dolgozó.

A tanuló létszámunk: 1540 fő.

Ezek az adatok a mindenkori tanulólétszámunk függvényében módosulhatnak.

1.2.3. Az egységek bemutatása

Székhely intézmény

Kossuth Lajos Iskola

A Kossuth Lajos Iskola Sajószentpéter legrégebbi iskolája, mely 1938-ban kezdte működését – 1. sz. Népiskola néven – 8 tanteremmel. Jelenlegi formájában az 1982/1983-as tanévtől működik, mikor sor került a régi épület nagyszabású bővítésére, átalakítására.

1987 szeptemberétől indult az angol nyelv emelt szintű oktatása a 3. osztálytól. Az 5. osztálytól kezdve megteremtették a második idegen nyelv oktatásának feltételeit is. Az intézmény 1988-ban vette fel a Kossuth Lajos Általános Iskola nevet, mely alkalomból az udvaron felavatták a névadó domborművét, Varga Éva képzőművész alkotását. 1992-ben nyílt meg az iskola kisgalériája, amely lehetőséget biztosít a helybéli és a Sajószentpéterről elszármazott művészek alkotásainak bemutatására. Az iskolában a kazincbarcikai Kodály Zoltán Alapfokú Művészeti Oktatási Intézmény, valamint a miskolci DATI tart művészeti foglalkozásokat.

Lévay József Tagiskola

A Lévay József Általános Iskola 1948-ban alakult meg az állami általános iskola, a református és a római katolikus elemi iskolák összevonásaként. A ma működő iskolaépület 1956-ban épült 8 tanteremmel. 1972-ben tornateremmel gazdagodott, majd 1980-ban nagyszabású bővítéssel 16 terem lett az intézmény. Az iskolában 1988-tól énektagozatos osztályokat szerveznek, melyre a néptánc-oktatás a jellemző. 2006-tól az ART-ÉRT Képzőművészeti Iskola is szervez képzéseket. Az iskola 1998-ban vette fel a Lévay József nevet.

Pécsi Sándor Tagiskola

Az intézmény a város harmadikként megépített általános iskolája 1959-ben nyitotta meg kapuit. Az iskola két épületben és két testnevelés teremben végzi a nevelő-oktató munkát. A régi és új épületben 8-8 tanterem található. A régebbi épületben az alsósok, míg az új épületben a felsősök kaptak helyet. 1988-tól az iskola emelt szinten oktatja az 5. évfolyamtól a matematikát 1-1 osztályban. 1994 őszén az intézmény felvette Pécsi Sándor színművész nevét, aki Sajószentpéter városának egyik híres szülöttje.

Ekkor avatták fel a névadó féldomborművét és a Pécsi emlékszobát. Az iskolában a kazincbarcikai Kodály Zoltán Alapfokú Művészeti Oktatási Intézmény folytat zenei oktatást.

Hunyadi Mátyás Tagiskola

Az iskola 1977-ben épült a város negyedik iskolájaként. Fennállásának 20. évfordulóján Hunyadi Mátyást választották névadóként. Az iskola 1981-től indította a testnevelés tagozatot. A sportszerekkel jól felszerelt tornaterem, a hangulatos ebédlő, a hét minden napján nyitva tartó több ezer kötetes könyvtár szolgál az intézmény tanulói igényeinek széleskörű kielégítésére. Az iskolában a Premier Művészeti Iskola tart foglalkozásokat (modern tánc, képzőművészet, hangszeres zene).

Móra Ferenc Tagiskola

Az oktatás 1986-ban indult ebben az intézményben. Az iskola 8 tantermesnek épült, ma 18 tanterem van, melyek szaktantermek. A Móra Ferenc nevet 1990. szeptember 1-jétől viseli. A német nyelvet tagozati szinten az 1989-1990-es tanévtől tanítják. Az iskolában a Garabonciás Alapfokú Művészeti Iskola színjáték, grafika, társastánc, szintetizátor tanszakokat működtet.

1.3. Az intézmény működésének hosszútávra szóló elvei és a megvalósításukat szolgáló elképzelések

- Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljait az általános emberi és nemzeti értékek tanulókkal történő megismertetése, elfogadtatása határozza meg.
- Iskolánkban otthonos légkör, szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk.
- Az oktatás során figyelmet fordítunk a tanulók egyéni képességeire. Nagy figyelmet fordítunk a tanulók teljes személyiségének fejlesztésére, valamint korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítására és bővítésére.
- Testileg, szellemileg, erkölcsileg egészséges nemzedék kinevelését fontos feladatnak tartjuk. Olyan fiatalok hagyják el az iskolát, akik képesek az életben biztonsággal eligazodni.
- Diákjaink sajátítsák el a hatékony tanulási módszereket.
- El kell érünk, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a tisztességes munkának becsülete legyen.
- Iskolánk folyamatos kapcsolatot tart a szülőkkel, az önkormányzattal és városunk intézményeivel.
- Fontos feladatunk, hogy iskolánk képviseltesse magát a különböző szintű sport, kulturális, művészeti, tanulmányi versenyeken, a tanulók számára szervezett körzeti szintű programokon. Az országos kompetenciamérés eredményességét emelnünk kell.
- Tanáraink fordítsanak nagy figyelmet a tanulói közösségek megszervezésére, az önkormányzás képességének kialakítására, a tanulók életkorának megfelelő szinten vonják be őket a közösségek fejlesztésébe.
- Az egyéni képességek kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.
- A csúcscsökkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja.
- A tehetséges tanulók továbbfejlesztését a szaktárgyi, sport, művészeti versenyeken való megmérettetés segíti. Tanulóinkat felkészítjük és ösztönözzük a versenyen való részvételre.
- Minden pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában.

- A tanulókat az iskolai életről, az iskola munkatervéről, az aktuális feladatokról az iskola vezetése, a diákönkormányzat vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják.
- A szülők, pedagógusok együttműködését az alábbi fórumok szolgálják: családlátogatás, szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt tanítási nap.
- Partnereink igényének, elégedettségének, elégedetlenségének folyamatos mérésén keresztül törekszünk arra, hogy az elvárásoknak megfelelő, közkedvelt, elismert intézménnyé váljon a Sajószentpéteri Központi Általános Iskola.
- Tantestületünk jól felkészült, szakmai megújulásra kész, új módszerek befogadására, kidolgozására alkalmas, innovatív pedagógusok közössége.
- Fontosnak tartjuk, hogy pedagógusaink a munkájuk során legyenek a minőség iránt elkötelezettek, folyamatosan kísérik figyelemmel a partneri igényeket, ezek változásait, s munkájuk során igyekezzenek az elvárásoknak megfelelni.
- A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola erős pontjaivá kívánjuk tenni az alábbiakat:
  - Megfelelő szakképzett nevelőtestület
  - Egységes tanári elvárások a tanulókkal szemben
  - Önfeljesztést igénylő pedagógusok
  - Tanulóink személyiségének sokoldalú megismerése
  - Megfelelő módszerek keresése
  - Reális célok kitűzése
  - Számítástechnikai felszerelések alkalmazása az oktató-nevelő munkánkban
  - Leleményes, eredeti módszerek keresése, alkalmazása
  - Nívócsoport kialakítása tagiskolákban
  - A tagiskolák névadójával kapcsolatos rendezvények eredményességének, hagyományosan jó színvonalának megőrzése
  - Motiválás tanulásra, aktivitásra
  - Tanulási kudarcok okainak kutatása
  - A család mélyebb megismerése
  - A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség okainak feltárása
  - A szülőkkel való differenciált kapcsolat megvalósítása
  - Egyéni bánásmód a tehetséges és a felzárkóztatásra szoruló gyermekekkel
  - Továbbtanulók figyelemmel kísérése
  - Külső kapcsolataink bővítése
  - A kompetenciára épülő tanítás
  - Az intézményi adatszolgáltatás, az adminisztratív tevékenység egységesítése, minőségének javítása
  - A színvonalas működést biztosító információ áramlás korszerű rendszerének kiépítése a székhely és a tagintézmények között.
- A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola nevelőtestülete, valamennyi dolgozója bizonyítani kívánja, hogy:
  - Felkészültek vagyunk feladataink ellátására.

- Az iskolahasználók igényeit maximálisan kielégítjük.
- Érdemes intézményünkben tanulni, hiszen mindenkinek biztosítjuk a neki megfelelő nevelés jogát.
- A jövőben meg kívánjuk őrizni a környék iskolái között megszerzett jó pozíciónkat.
- Tanulóinkat bevonjuk az erdei iskolára épülő környezettudatos nevelésbe.
- Tovább folytatjuk az alapfokú művészeti oktatást a városunkban már működő művészeti iskolák bevonásával.
- Megőrizzük, lehetőségeink szerint fejlesztjük az idegennyelv-oktatást.
- Az EU-integrációból adódó lehetőségeket ki fogjuk használni (pályázatok, idegennyelv-tanulás, testvérvárosi kapcsolatok).
- A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola minőségbiztosítási modelljének alapja, kulcsfontosságú tényezője az önértékelés, a belső kommunikáció, a kölcsönös bizalom, a folyamatos belső együttműködés. A középpontban a „vevő” áll. Ha meg akarunk felelni az elvárásoknak, akkor folyamatosan kapcsolatot kell tartanunk a klientúránkkal, állandóan elemeznünk kell elégedettségi szintjüket és tisztában kell lennünk a jövőbeni elvárásaikkal. Ha szükséges, újra kell tervezni a munkafolyamatot. A siker érdekében az intézmény valamennyi közalkalmazottjának tehetségét hasznosítjuk ebben a tevékenységben.
- Tanulóinknak egy életre szóló útavalót kívánunk adni, mert valljuk, hogy csak sokoldalú emberek állják meg helyüket az életben, csak a stabil tudásra lehet a későbbiekben „építkezni”.
- A tagiskolákban működő alapítványok eredeti formájukban működjenek tovább, s az alapítvány vagyont fordítsák továbbra is a tanuló ifjúságra.
- Szeretnénk olyan tanulókat nevelni, akik szeretik és védik a természetet, megbízhatóak, gyakorlatiasak, kreatívak, kudarc tűrőek, és elfogadják a másságot.
- A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola szakmai kiválóságra és személyiség fejlesztésre törekszik, odafigyelő, serkentő környezet megteremtésével, ahol minden egyes diák a képességei szerinti legtöbbet hozza ki magából.
- Nem azt kell hangsúlyoznunk úton-útfélen, hogy „tanuló központú” intézmény vagyunk, mert felfogásunk szerint ennek az iskola természetéből kell adódnia, és a gyakorlatban kell igazolódnia.
- A szülőket legfontosabb szövetségesünknek tekintjük, törekvéseink közösek. A fenntartó önkormányzat bennünk mindig igazi partnerre talál, ha a város művelődéséről, kultúrájáról van szó.
- A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola művelődési vezérelve: **Nem tantárgyakat, gyermekeket tanítunk, akik most élnek!**
- Tisztában vagyunk társadalmi felelősségünkkel. A jövő nemzedékét neveljük, ezért minden pedagógustól, munkatárstól elvárjuk, hogy törekedjék fejlődésre és kiválóságra.
- Ki kell használnunk a településünk centrális elhelyezkedéséből adódó lehetőséget és Sajószentpétert a térség oktatási központjává kell fejleszteni.

1.4. Küldetésnyilatkozat

A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola egy komplex, új gondolkodásmódot és működési rendet, új lehetőségeket felvillantó intézményrendszer lehet. Városunk általános iskolás korú gyermekeinek

szinte mindegyike ebbe az intézménybe fog járni, itt fog tanulni, fejlődni, fiatallá érni. Nagy lehetőségünk, hogy úgy építsük fel az új szervezetet, hogy az eddigi megteremtett értékek megmaradjanak, újak keletkezzenek és minden egyes kibontakozó személyiség azt a támogatást kapja, amire szüksége van.

Minden alkotó energiát felhasználunk az iskola arculatának, szellemiségének megformálásához, az új pedagógiai program elkészítéséhez, megvalósításához, a minőségi tartalmas munkavégzéshez.

Kérem, dolgozzunk közösen azért, hogy intézményünk olyan legyen, ahová minden gyermek örömmel jár tanulni városunkból és a környező településekről, ahová minden szülő szívesen adja gyermekeit és ahová minden pedagógus szívesen jár tanítani.

„Az iskolában kevesebb legyen a zúgolódás az undor, a hiábavaló küszködés, annál több a szabadidő, az öröm, a szilárd előrehaladás. Kevesebb legyen a sötétség, zavar és zúgolódás, Annál több a rend, a nyugalom és a békeesség.”(Comenius)

1.5. Az intézmény legfontosabb adatai

Az intézmény neve:	Sajószentpéteri Központi Általános Iskola
OM azonosítója:	200884
Címe:	3770 Sajószentpéter, Kossuth u. 195.
Típusa:	8 évfolyammal működő nevelési-oktatási intézmény, általános iskola
Felvehető maximális létszám:	1650 tanuló
Az intézmény alapítója:	Sajószentpéteri Városi Önkormányzat Képviselő-testülete
Az alapítás éve:	2007
Felügyeleti szerve:	Sajószentpéter Város Önkormányzata
Az intézmény jogállása:	önálló jogi személy
Gazdálkodása:	részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv
Az intézmény tevékenysége:	

Szakágazat száma: 801000 alapfokú oktatás

80121-4	Nappali rendszerű általános műveltséget megalapozó iskolai oktatás. Tehetséggondozás, hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása. Tanulmányi kirándulás, környezeti nevelés, kulturális, illetőleg sportrendezvény.
80122-5	Sajátos nevelési igényű – integráltan oktatható enyhe értelmi fogyatékos, tanulási folyamatban akadályozott (dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, aktivitászavar) – tanulók nappali rendszerű általános műveltséget megalapozó iskolai oktatása.
80511-3	Napközi otthoni és tanulószobai ellátás.
92403-6	Diáksport
	Iskolai intézményi étkeztetés, egyéb munkahelyi étkeztetés.

55232-3

Az intézmény alapítványai:

- Kossuth Lajos Általános Iskola Tanulóiért Alapítvány
Alapítás éve: 1995.
- Somogyi-testvérek Alapítvány (a Lévay József Városi Könyvtárral közös)
Alapítás éve: 1989.
-
- Közérdekű meghagyás: Csicsatkó Emléklap
Alapítás éve: 1996.
- Móra 1986 Alapítvány
Alapítás éve: 1996.
- Együtt egymásért Alapítvány
Alapítás éve: 1996
- Hunyadi 1997 Alapítvány
Alapítás éve: 1997
- „Lévay 97 Alapítvány
Alapítás éve: 1997

1.6. Jogszabályi háttér

Az intézmény pedagógiai programjának összeállításakor az alábbi jogszabályokat vettük figyelembe:

- a helyi önkormányzatokról szóló **1990. évi LXV. törvény** (a továbbiakban: Ötv.),
- a közoktatásról szóló **1993. évi LXXIX. törvény** (a továbbiakban Kt.),
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló **1997. évi XXXI. törvény** (a továbbiakban: Gyvt.),
- a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló **32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet**;
- a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló **10/1994. (V.13.) MKM rendelet**,
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló **11/1994. (VI.8.) MKM rendelet**,
- a képzési kötelezettségről és pedagógiai szakszolgálatokról szóló **14/1994. (VI.24.) MKM rendelet**,
- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló **2003. évi CXXV. törvény**,
- **9/2008. (III.29.) OKM rendelet** az esélyegyenlőséghez bizt. fejkvóta igénylésről
- **OKM - Integrált Pedagógiai Rendszer**,
- a pedagógus továbbképzésről és a szakvizsgáról szóló **277/1997. (XII.22.) Kormányrendelet**,

- a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló **243/2003. (XII.7.) Kormányrendelet,**
  - a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló **2004. évi CVII. törvény,**
  - a többcélú kistérségi társulások által ellátott egyes közszolgáltatások 2005. évi normatív működéséről szóló **5/2005. (I.19.) Kormányrendelet,**
  -
  - A Borsod-Abaúj-Zemplén megye közoktatási feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve 2006-20011.
  - Települési Esélyegyenlőségi Program
  - Intézményi Esélyegyenlőségi program.
- (Szakértői megjegyzés: Általában a fenti jogszabályokat szokták figyelembe venni! Ha akartok, írjatok hozzá, vagy vegyetek ki belőle! Bali István)**

B) NEVELÉSI PROGRAM

1. PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

A pedagógiai alapelvek általános, normatív irányelvek, melyek iránymutatásul szolgálnak a pedagógusoknak a nevelés-oktatás komplex folyamatában. Ezen elvek alapvetően meghatározzák munkánkat, vezérlő elvek úgy a tervezéskor, mint a gyakorlati munkánkban egyaránt. Iskolánkban a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat. Nevelőink szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedéket kívánnak nevelni. A Sajószentpéteri Központi Általános Iskolában tanító pedagógusok mindennapi nevelő és oktató munkájukban az alább felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnék érvényre juttatni

Nevelési programunk vezérelve: újraéleszteni, megtartani és kialakítani mindazon értékeket, melyek birtokában tanítványaink – szociális helyzetükre, világnézetükre, családi hátterükre való tekintet nélkül – képesek művelt, kultúrált emberként helytállni, majd (iskolában szerzett ismeretekre és készségekre építve) később tanulmányaikat folytatni, szakemberként érvényesülni a felnőtt életükben.

Ezen értékek:

- egyenesség, őszinteség, megbízhatóság
- kíváncsiság, tudásvágy
- tolerancia szolidaritás
- becsületesség a másik ember tisztelete és szeretni tudása
- a szűkebb és tágabb környezet védelme
- kötődés a családdhoz és az iskolához
- magyarság és európaiság-tudat
- önfegyelem és a másokra figyelés képessége
- szorgalom és türelem a munkában
- törekvés széleskörű műveltségre
- reális önismeret és erre alapozott döntőképesség
- vitakészség és erre alapozott kifejezőkészség
- kreativitás
- törekvés az egészséges életmódra.

Ezen értékek közvetítői a pedagógusok, a szülők, akik személyes példájukkal, tapasztalatukkal, szakértelmükkel képesek befolyásolni a fiatalok magatartását, viselkedését.

1.1. Intézményünkben a tanulók **teljes személyiségének** fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek, helyes értékrendjének kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat.

Ennek érdekében:

- a tervszerű nevelő-oktató munka a tanulók alapkészségeit fejleszti, és számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbítható, továbbépíthető alpműveltséget nyújt;

- az iskola oktató tevékenységének célját a gyermeki személyiség széleskörű fejlesztésében látjuk, fontosnak tartjuk, hogy tanulóink fejlődését a testi-lelki harmónia jellemezze,
- segítjük, hogy diákjaink elsajátítsák az egyéni tanulás módszereit,
- igyekszünk felzárkózási esélyt adni az intézményünkben integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulóknak,
- fontosnak tartjuk a különböző területen tehetséges tanulók kiemelkedő képességének felismerését, megfelelő tehetséggondozással, versenyeztetéssel a képességek fejlesztését,
- segítjük diákjainknak észrevenni és értékelni a jót, megelőzni és felismerni a rosszat,
- törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és a helyes formáinak kialakítására,
- szeretnénk tanulóinkat megismertetni nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeivel, kiemelkedő személyiségeivel és hagyományaival, hogy mindezek megbecsülése révén tápláljuk a gyermekekben a haza, a szülőföld iránti szeretetet.

Törekszünk olyan egészséges lelkületű, kellő önbizalommal rendelkező fiatalok nevelésére, akik egyéni életükben sikerorientáltak, a közösségben hasznos emberek lesznek.

- 1.2. Intézményünkben olyan légkör megteremtése szükséges, ahol a tanulók otthon érezhetik magukat. Pedagógiai munkánk fő jellemzője a **gyermekközpontúság**, amely jelenti az életkori sajátosságoknak megfelelő bánásmódot, és az egyén, a tanuló autonómiájának, érzésvilágának tiszteletben tartását.

Ennek érdekében:

- tanulóink személyiségét tiszteletben tartjuk,
- a gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük szervezésébe,
- a tanulók egyéni képességeit a tanítás során figyelembe vesszük,
- diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük,
- minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban,
- igyekszünk diákjaink és pedagógusaink belső és külső motivációját erősíteni,
- az iskola életében toleráns, egymás tiszteletben tartó kapcsolatok kialakítására törekszünk tanuló és tanuló, tanuló és nevelő, szülő és nevelő, nevelő és nevelő között.

1.3. Partnerközpontú működés

Az oktatás-szolgáltatás, tehát munkánk során figyelembe kell vennünk azok véleményét, akiknek szolgálatunk. Akkor tudjuk eredményesen megvalósítani a pedagógiai programunkban megfogalmazott célokat, ha közben figyelünk azoknak a visszajelzéseire, akikkel kapcsolatban állunk: szülőkre, tanulókra, fenntartóra stb. A pedagógusoknak, akik részt vesznek az intézmény céljainak megfogalmazásában, működésében, egyeztetniük kell tapasztalataikat a partnerek észrevételeivel. Ez alapján határozhatnak el különféle változásokat az intézményre vonatkozóan. E változások alapvető célja mindig a partnerek igényeinek kielégítése természetesen bizonyos keretek között érvényesülhet: az iskolának minden esetben tekintettel kell lennie a társadalmilag elfogadott értékekre és erkölcsi normákra, valamint a jogszabályok előírásaira is.

Intézményünk folyamatosan részt kíván venni lakóhelyünk életében.

Ennek érdekében:

- rendszeres kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal,
- igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy intézményünk életéről, tevékenységéről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, valamint városunk érdeklődő polgárai,
- ápoljuk és bővítjük eddigi kapcsolatainkat a városunkban található óvodákkal és a művelődési és sportközponttal, a városi könyvtárral,
- nevelőink fontosnak tartják, hogy iskolánk továbbra is képviseltesse magát a különféle városi rendezvényeken, illetve a tanulók számára szervezett városi szintű megmozdulások szervezésében és lebonyolításában maga is részt vegyen.

1.4. Pedagógiai munkánk során még a következő elvek folyamatos alkalmazását tartjuk szükségesnek:

Komplexitás elve:

A biológiai, fiziológiai, pszichológiai és társadalmi törvényszerűségek folyamatos figyelembe vétele és összehangolása a nevelés-oktatásban.

Motiváció elve:

a tanítás-tanulás folyamatának minden szakaszában legyen motivált a tanuló.
megismerési, felfedezési vágy felkeltése,
játékszeretet fejlesztése,
alkotás, teljesítményvágy felkeltése.

Aktivitás elve:

cél és eszköz a tanítás-tanulás folyamatában.

Koncentráció elve:

a tanítás során a különböző műveltségi területek összekapcsolódnak.

Önfejlesztő tevékenységek elve:

az életkornak megfelelő tanulási képességek kialakítása,
az intellektuális, esztétikai szükségletek,
az egészséges életmóddal kapcsolatos szükségletek kialakítása.

Szemléletesség elve:

a befogadást, az elsajátítást előtérbe helyező módszertani eljárások alkalmazása.

Visszajelzés elve:

folyamatos visszajelzések a tanulói tevékenységekről, ezek változásáról, a javítás lehetőségéről.

A pedagógus vezető szerepének elve:

Az egyenlő partneri viszonyrendszerben, melyben a tanuló alanya a nevelés-oktatás folyamatának, a pedagógusnak vezető szerepe van:

- a pedagógiai folyamat szervezésében,

- légkör kialakításában,
- a személyiségfejlesztésében,
- a tevékenységek megszervezésében.

A bizalom elve:

a bizalom, a megértés, a tisztelet a tanuló személyisége iránt;
törekvés a személyes kapcsolatok kialakítására
a világnézeti információk tárgyilagos, többoldalú közvetítésének elve.

Egyenrangúság elve:

mely biztosítja, hogy a pedagógus és a tanuló egyenrangú félként vesz részt a nevelés-
oktatás folyamatában.

Következetesség elve:

érvényesítése a határozott, reális, igényes, tudatosított követelmények támasztását jelenti a
tanulókkal szemben.

2. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

2.1. Általános céljaink

Az iskolánkban folyó pedagógiai munkánk célja, hogy minőségi oktatással szilárd alpműveltséget, biztos alapkészségeket, teljesítményképes tudást nyújtsunk tanulóinknak, hogy legyenek képesek önálló ismeretszerzésre, a szerzett ismeretek alkalmazására. Szeretnénk diákjainkat segíteni abban, hogy művelt emberré, szabad és gazdag személyiséggé, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes tagjává váljanak társadalmunknak.

Nevelési koncepciónk fontos elemei:

- olyan emberek nevelése, akik életük folyamán tanulásra, információk szerzésére nyitottak
- a tanulói környezet közös megbecsülésen és demokratikus szemléleten alapuló kialakítása
- a gyerekek egyéni fejlődésének megfelelő elvárások és ezzel harmonizáló feladatok biztosítása
- a tanulók korszerű természettudományi, társadalomtudományi, esztétikai, etikai tudásának megalapozása.

2.2. Legfontosabb pedagógiai céljaink és a hozzájuk rendelt sikerkritériumok

Az iskola tervszerű, tudatos nevelő-oktató munkájában fontos elem a kitűzött célok rendszeres időközönként való mérése, értékelése, elemzése. Ezt segíti a sikerkritériumok megfogalmazása. Az iskola egészére megfogalmazott célokat az év végén az iskola vezetőségének (igazgató, általános igazgatóhelyettesek, igazgatóhelyettesek (tagintézmény-vezetők), munkaközösség-vezetők, minőségügyi felelős, DÖK segítő tanár stb.) elemzése és értékelése alapján a nevelőtestület veti össze az eredményekkel. A tapasztalatok alapján elvégezzük a szükséges korrekciót, meghatározzuk a további teendőket, a megvalósítás tevékenységi formáit.

2.2.1. Életkori és egyéni sajátosságaiknak megfelelően fejlődjön a személyiségük, képességeik, alakuljon ki helyes önképük.

- Személyiségük fejlődését segítsük az egyetemes, ezen belül hangsúlyozottan a magyar kulturális értékek minél magasabb színvonalú átadásával.
- Őrizzék meg gyermeki aktivitásukat, fejlődjön beszédkészségük, helyesírásuk, logikus gondolkodásuk, kreativitásuk, vizuális befogadóképességük, térlátásuk, mozgáskultúrájuk, manualitásuk, technikai képességeik.
- Jellemezze őket nyitottság az új dolgok befogadására, a szép és jó megélésének képessége.
- Megfelelő, helyes önértékeléssel és énképpel rendelkezzenek.

Sikerkritérium:

- Az ismeretnyújtás akkor eredményes, ha az elsajátított tananyag reprodukálásán túl a tanulóink legalább 70 %-a rendelkezik az önálló ismeretszerzés képességével.
- Az iskola tanulmányi átlaga stabilitást mutat.

2.2.2. Tanulóinkból az értékeket vállaló, erkölcsi tartással bíró, kulturált magatartású ifjak váljanak.

- Alakuljon ki bennük a tudás becsülete.
- Fejlett legyen kötelesség- és feladattudatuk, felkészülten érkezzenek az iskolába.
- Sajátítsák el a kulturált magatartás alapnormáit.

Sikerkritérium:

- A magatartás és szorgalom jegyek év végi átlaga stabilitást mutat (0,5 –t nem halad meg az eltérés az előző évihez viszonyítva)

2.2.3. Diákjainkból tanult és tanuló, művelt és művelődő ifjak váljanak.

- Célunk tanulóinkat megtanítani eredményesen tanulni.
- Alakuljon ki bennük, hogy az önművelés egyik színtere, eszköze a könyvtár (iskolai, városi).
- Anyanyelvünk minél teljesebb ismerete jellemezze az intézmény diákjait.
- Tevékenyen kapcsolódjanak be környezetünk értékeinek megőrzésébe.

Sikerkritérium:

- Az egyéni képességeknek megfelelő tanulás, a bukások száma ne érje el a tanulólétszám 4 %-át.
- A 8. évfolyamon végzett diákok összességének 50 %-a érettségit adó középiskolában tanuljon tovább.
- Növekedjék a könyvtárhasználók száma.
- A személyi higiénia, felszerelések tisztasága javuljon.
- Csökken az iskolai rongálások száma.

2.2.4. Az egészséges életmód feltételeinek biztosítása mellett alakuljon ki a tanulóknak az egészséges életmód igénye és képessége.

- Ki kell alakítanunk azokat a beállítódásokat, magatartásokat és szokásokat, amelyek a gyermekek egészségi állapotát javítják.
- A cél megvalósítását segíti a környezeti és egészségnevelési program, a mindennapos testnevelés, a közlekedési ismeretek és drogprevenációs program megvalósítása.

Sikerkritérium:

- A mindennapos testedzés igényének kialakítása tanulóinkban, éljenek a lehetőségével.
- Meghatározott évfolyamon a kötelező úszásoktatás bevezetése.
- Évenként egyszer minden osztály vegyen részt kiránduláson.

2.2.5. Pályaorientáció

- Tanulóink ismerjék meg a különböző pályák, foglalkozási ágak tartalmát, követelményeit, és a hozzájuk vezető utat.
- Jellemezze őket az önismeret, mely elengedhetetlen feltétele a sikeres pályaválasztásnak.

- Tudatosítani kell tanulóinkban, hogy életpályájuk során szükségessé válhat a pályamódosítás.

Sikerkritérium:

- Valamennyi tanulónk rendelkezzen számítástechnikai alapismeretekkel.
- Tanulóink éljenek a középfokú intézmények (nyílt nap, szakmai nap stb.) adta lehetőségekkel.
- Tanulóink legalább 50 %-a érettségit adó középiskolában tanuljon tovább.

2.2.6. A demokrácia szabályainak elsajátítása.

- Tanulóink vegyenek részt az iskola szokásjogának és törvényrendszerének megalkotásában, annak betartásában és betartatásában.
- Életkoruknak megfelelő szinten gyakorolják az önmaguk és mások iránti felelősséget.
- Fogadják el és tolerálják a másságot.

Sikerkritérium:

- A gyerekek vállalják a szolidaritás, a humánus, a tolerancia értékeit.
- Jól működő diákfórum jellemezze az iskola mindennapjait.
- A beilleszkedést segítő nevelőmunka akkor eredményes, ha át tudják élni a választás és a megbízás felelősségét, ha ki tudjuk alakítani bennük a döntéshez szükséges információk megszerzésének igényét és képességét.
- A konfliktushelyzeteket valósan értékeljék, legyenek jó elképzeléseik, kulturált technikáik azok megoldására.

2.2.7. Gyermekközpontú légkörben éljenek, büszkék legyenek iskolájuk hagyományaira, erősödjön szűkebb és tágabb hazájuk iránt táplált azonosságtudatuk.

- Ismerjék és tiszteljék hazánk jelképeit.
- A szülőföldről, az iskoláról rendelkezzenek a helyi tantervben meghatározott ismeretekkel.
- Színes, változatos tanórán kívüli programokkal segítjük a hagyományok ápolását, őrzését.

Sikerkritérium:

- A nemzeti és iskolai hagyományok, az egyéni arculat megteremtésébe, annak ápolásába aktív, cselekvő résztvevőként kapcsolódjanak be tanulóink.

2.3. Feladataink

- A tanulás folyamatában kölcsönös kapcsolatot kell kialakítani tanár, diák és szülő között, különösen a tanulási módszerek, a szociális háttér és az egyéni képességek megismerése érdekében.
- A gyermekközpontúság érvényre jutása érdekében szükség van a pedagógusok szemléletformálására (továbbképzések, előadások, tréningek szervezése).
- Olyan attitűdöt kell kialakítanunk a tanulóinkban, amely révén el tudják fogadni a másságot, és ezáltal képesek segíteni különböző kultúrájú és szociális helyzetű társaik beilleszkedését az iskolai közösségbe (szerepjáték, kiscsoportos megbeszélések stb.).
- A tanítási órákon lehetőséget adunk tanulóinknak arra, hogy elsajátítsák az ismeretanyagot, ismereteket önállóan is alkalmazni tudó emberekké váljanak.
- Minden tanulót megismertetünk azzal a minimummal, ami lehetővé teszi számára a továbbhaladást, a felsőbb évfolyamba lépést.
- Rendszeres felvilágosító munkával és személyes példaadással igyekszünk megelőzni a káros anyagok fogyasztását.
- A hátrányokkal küszködő tanulók számára egyéni képességfejlesztő foglalkozásokat szervezünk.
- A tehetséges tanulóink kiemelkedő képességeit igyekszünk minél korábban felismerni, szakköri, fakultációs foglalkozásokon fejleszteni, a különböző versenyeken pedig sikerekhez juttatni az együttműködő diákokat.

- Ahhoz, hogy a nálunk tanuló gyermekek jól érezzék magukat iskolánkban sportfoglalkozásokat, vetélkedőket, képességfejlesztő foglalkozásokat szervezünk. Megteremtjük a mindennapos testedzés feltételeit (tömegsport, ISK, úszás).
- Az általános műveltség, a tanulók látókörének szélesítése érdekében kulturális lehetőségeket biztosítunk (könyvtár, színház, múzeum, kiállítás, tanulmányi kirándulás, táborozás)
- A nemzeti identitás erősítése érdekében kiemelten fontosnak tartjuk, hogy tanulóink ápolják anyanyelvüket, ismerjék meg lakóhelyük, nemzetük történelmét, múltját és jelenét, kultúráját, épített és természeti környezetét. (Mindez elérhető tanulmányi kirándulások, városnéző séták, vetélkedők, versenyek, megemlékezések szervezésével).
- Fontos, hogy a fiatalok is védjék és óvják szűkebb és tágabb környezetüket, tartsák tiszteletben az egyén tulajdonát, érezzenek felelősséget iskolájuk, szűkebb lakóhelyük és a településük tisztaságáért. (Figyelemmel kísérik az osztályok tisztaságát, hulladékgyűjtést szervezünk, környezetvédelmi szakkört indítunk stb.).

2.4. Módszerek, eljárások

Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka célkitűzéseinek és feladatainak megvalósítását szolgálják a nevelési program különböző fejezeteiben később meghatározásra kerülő tanórai és tanórán kívüli nevelési tevékenységek, valamint az e tevékenységekhez kapcsolódó folyamatos értékelés.

Nevelési céljaink megvalósulását segítik az iskola pedagógusai által alkalmazott személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

A **nevelési módszer** a kitűzött nevelési cél elérése érdekében alkalmazott eljárás. Célja, hogy a tanulókat pozitív tevékenységre készítsük, valamint kiküszöböljük a negatív hatásokat.

Az **eljárás** a módszer konkretizálását jelenti. Ez függ a pedagógiai intuiciótól, a találékonyságtól, a nevelői aktivitástól.

Olyan nevelési módszereket kell kiválasztanunk, amelyek a nevelési célokon és feladatokon túl igazodnak a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, képességeihez; illetve a nevelők személyiségéhez, pedagógiai kultúráltságához, felkészültségéhez, stílusához, valamint a mindenkori helyzethez és annak tartalmához.

Mivel nincs két teljesen egyforma szituáció, két egyforma gyerek, két egyforma pedagógus, ezért a nevelési módszereket úgy kell megválasztani, hogy a leghatékonyabb alkalmazást tegyék lehetővé. Az eddigiekből következik, hogy minden nevelési szituációt más-más módszer, illetve módszerkombináció alkalmazásával oldunk meg.

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatók:

1. Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlen, személyes kapcsolat révén hat a tanulókra.
2. Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

3.

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
1. Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek	- követelés - gyakoroltatás - segítségadás - ellenőrzés - ösztönzés	- a tanulói közösség tevékenységének szervezése - közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása

	stb.	- hagyományok kialakítása - követelés - ellenőrzés - ösztönzés stb.
2. Magatartási modellek bemutatása, közvetítése	- elbeszélés - tények és jelenségek bemutatása - műalkotások bemutatása - a nevelő személyes példamutatása stb.	- a nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében - a követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösség életéből stb.
3. Tudatosítás (meggyőződés kialakítása)	- magyarázat, beszélgetés - a tanulók elemző munkája - meggyőzés stb.	- felvilágosítás a betartandó magatartási normákról - vita stb.

3. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

3.1. Pedagógiai feladataink a személyiségfejlesztésben

A NAT-ban és a kerettantervben leírt egységes, alapvető tartalmak átadása, elsajátíttatása, valamint az ezekre épülő differenciálás.

E két feladat azt a célt szolgálja, hogy tanulóink

- a különböző szintű adottságaikkal,
- az eltérő mértékű fejlődésükkel,
- az iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal,
- egyéb (érdeklődési körüket érintő) tevékenységükkel,
- szervezett ismeretközvetítéssel,
- spontán tapasztalataikkal összhangban minél teljesebben kibontakoztathassák ki személyiségüket.

A különböző ismeretek elsajátíttatása során törekszünk a tanulók:

Értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs, egészséges és kulturált életmód iránti cselekvési motívumainak képességeinek a kialakítására, fejlesztésére.

A tanulók személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában együttműködünk a szülőkkel.

Nevelő-oktató tevékenységünk során gondoskodunk a tanulók testi épségének a megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlesztéséről, továbbá az ismeretek tárgyilagos és többoldalú közvetítéséről.

Képzésünk tartalma az emberre, társadalomra, művészetekre, természetre, tudományokra, a technikára vonatkozó kultúra alapvető eredményeit foglalja magába, a tanulók életkori fejlettségi szintjéhez mérteve.

A tananyag feldolgozása, összefüggéseinek feltalálása megalapozza a tanulók:

- műveltségét,
- világszemléletük, világképük formálódását,
- társas kapcsolatát,

- eligazodásukat saját testükön, lelki világukban,
- tájékozódásukat szűkebb és tágabb környezetükben.

Elsődleges szempont, hogy képességük fejlődéséhez szükséges olyan követelményeket határozzunk meg, amely ösztönzi a személyiségfejlesztő oktatást.

3.2.A nevelési programunk összeállításának prioritásai

Iskolánk pedagógiai programja, nevelési, tanítási – tanulási folyamata adjon teret:

- A színes sokoldalú iskolai életnek, tanulásnak, játéknak, munkának.
- Fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségüket, eddze akarataikat.
- Járuljon hozzá életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához.

A fenti célkitűzések alapján a következő konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket.

Alapelveként fogadtuk el, és kiemelt célként kezeljük a tanulók egész személyiségének széleskörű fejlesztését.

Ennek érdekében személyiségfejlesztésünket **értékközpontú, érték közvetítő tevékenységre** alapozzuk, mely során az **etikai** értéktartalmak (mint ember lényéből sarjadó elemi erejű és abszolút **erkölcs**) kiemelt jelentőséggel bír.

A nevelés keretében folyamatosan törekszünk a gyerekek szociálisan értékes önfejlesztő magatartás- és tevékenységformáinak biztosítására, a konstruktív magatartás és tevékenységrepertoárjának, a konstruktív életvezetés megjelenési formáinak megszilárdítására.

Az értékszpontú, érték központú nevelési célok harmonikus rendszerének kialakításakor, gyakorlatba való beillesztésekor, a személyiségfejlődés,- fejlesztés feladatai a következők:

A tanulók erkölcsi nevelése:

- Alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.
- Kiveszőben lévő etikai alapfogalmak, kategóriák (erkölcs, becsület, tisztesség, tisztelet, udvariasság stb.) megismertetése, elfogadtatása.

A tanulók értelmi nevelése:

- Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése.
- A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.
- Olyan feladatok kitzése, amelyek megfelelnek a tanulók kompetenciájának (képességének, tudásának): erőfeszítést igénylők, de sikert ígérők legyenek.
- A teljesítmények értékelése reális legyen, vagyis ne csak az eredményt vegye tekintetbe, hanem a tanuló képességeit, tudásának aktuális színvonalát is.

A biológiai lét, az élet tisztelete, védelme:

- A természeti környezet megóvása, az élő és élettelen természet iránti fogékonyság, illetve az erre törekvő magatartás formálása.
- Az egészség megőrzésének fontossága. A kulturált életmód iránti igény felkeltése, a megvalósításra törekvő aktivitás segítése (életvitel, életrend, táplálkozás, pihenés).
- Az egészséges életmód megvalósításához szükséges képességek fejlesztése (erő, ügyesség, hajlékonyság, állóképesség, egyensúly-, izom-, helyzet-, ritmus-, tér- és gömbérzékelés stb.).
- Önellátási képességek fejlesztése (tisztálkodás, testápolás, öltözködés, rendszeret, étkezés, vásárlás, közlekedés).

- Egészségvédő képességek fejlesztése (az egészségre káros, hátrányos szokások, tevékenységek elutasítása, közlekedési, háztartási, iskolai balesetek megelőzésének szokásai).

Az élet harmóniájára, autonómiájára törekvés:

- Önismeretre, önértékelésre, a saját személyiség kibontakoztatására, önnevelésre vonatkozó igény felkeltése, aktivitásának fokozása.
- A saját személyiség vállalásának, a saját életút alakításának felelősségének erősítése.
- Céltudatosság, ambíció, önállóság, kitartás, szorgalom, kreativitás, elkötelezettség, szerénység, következetesség, becsületesség kialakítása.
- A belső harmóniára, stabilitásra törekvés segítése.
- Az önbecsülés, önbizalom fejlesztésével az én autonómia kibontakoztatása.
- A komfortszükségletek és élményszükségletek biztosítása, nyitottság az élményekre, a jól végzett munka örömeinek, az esztétikum befogadásának és létrehozásának, az önkifejező képességeknek a kifejlesztése.

A társas kapcsolatokra törekvés:

- Igény és fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. A hűség, megértés, őszinteség, tapintat, udvariasság, figyelmesség, kölcsönösségre törekvés, egymás egyéniségének vállalásának, a másság elfogadásának fejlesztése.
- A család, a szülők, a nagyszülők szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A szociális képességek – érzelmi és szóbeli szociális kommunikáció – a meghallgatás, érdeklődés, kérdezés, kérés, meggyőzés, társalgás, a segítség, az együttműködés, vezetés, versengés helyes technikájának elsajátíttatása.
- Kultúráltság a magatartásban és a kommunikációban (Internet használatban). Az udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak, tulajdonának tiszteletben tartása, fegyelem, önfegyelem fejlesztése.
- Az emberi együttélés alapvető szabályainak megismertetése, betartatása.

A társadalmi eredményességre törekvés:

- Önmagunk és szűkebb- tágabb környezetünk megismerése igényének felkeltése, valamint motívumainak –identifikáció, tudásvágy, alkotásvágy, sikervágy, tanulási ambíció – erősítése.
- A folyamatos önművelődés, az egész életen át tanulás, az önálló tanulás képességeinek – észlelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás, problémamegoldás – fejlesztése, kialakítása.
- A tudás, tanulás tisztelete, értéke.
- A munkavégzéshez kapcsolható személyiségjegyek – céltudatosság, aktivitás, szorgalom, rendszeresség, módszeresség, alaposág, a figyelem kialakítására, az igényességre, a produktum esztétikumára, az optimális teljesítményre törekvés.
- Az ember által végzett munka fontosságának tudatosítása.

A humanizált társadalom és világkép kialakítása:

- A szülőföld, a tágabb haza megismertetése, megszerettetése, megóvása.
- A nemzeti kultúra ápolására, a nemzeti hagyományok, a nemzeti múlt megismerésére, megértésére, megbecsülésére nevelés.
- Nemzeti emlékeink, értékeink tisztelete, ápolása és megbecsülése.
- Az alapvető emberi és állampolgári jogok és kötelességek megismertetése.
- Európában, a világban betöltött helyünk és szerepünk reális értékelésével egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet kialakítása.

- A hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tiszteletére, hagyományainak tiszteletben tartására nevelés.
- Az európai hagyományok, az európai kulturális örökség tisztelete, törekvés ennek elsajátítására, befogadására.

Cél:

Annak elérése, hogy az egyén a fenti magatartásformákat autonóm módon, személyiségének belső feltételrendszere által determináltan hajtsa végre, akkor is, ha már az intézményes nevelése befejeződött, illetve erre külső tényezők nem kényszerítik.

Módszerek, eszközök:

- a szokások megerősítő – beidegződő hatással,
- a példakép – eszménykép modellállítással, és annak követésével,
- személyes fejlődést elősegítő beszélgetés
- megfigyelés
- fejlesztő interjú (hangsúly a pozitívumokon, erősségeken, értékek fölfedezésén és fejlesztésén)
- a meggyőződés pedig értelmi – tudatosító befolyás nyomán alakítható ki.

Kritérium:

A hatásrendszer akkor eredményes, ha:

- folyamatos
- állandó
- a tanuló pozitív hatású szociális közegben élhet(ne) és fejtheti(né) ki tevékenységét,
- ha elősegíti, indukálja a tanuló aktivitását és önállóságát
- belső ösztönzésre alapozott
- önfejlesztő.

Munkánkat akkor tartjuk eredményesnek, ha a szokások beidegzés – begyakorlás útján szükségletté alakult magatartás – és tevékenységformáknak tekinthetők.

4. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Diákjaink személyiségfejlesztésére irányuló nevelő-oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és tanulók közvetlen és személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

A közösség az egyén számára különböző szokások, értékek, magatartásszabályok szövevénye, amelyhez az egyén akaratlanul és észrevétlenül is igazodik, alkalmazkodik. A személyiségfejlődés szempontjából előnyös, ha minél nagyobb és minél több rétegű az embert körülvevő közösségek hálójá, és minél intenzívebbek a kommunikációs kapcsolatok.

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.

4.1. Iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei

- a tanórán (szaktárgyi órán, osztályfőnöki órán)
- a tanórán kívüli foglalkozások (napközi, tanulószoba, diákkörök)
- diák-önkormányzati munka

- a diáksport tevékenység

A közösségfejlesztés során nemcsak a pedagógusoknak van feladatuk, hanem az iskolában foglalkoztatott valamennyi dolgozónak, sőt az iskolát segítő szervezetek vezetőinek is, hiszen viselkedésével, megjelenésével, stílusával, társas kapcsolatával az intézmény valamennyi dolgozója példaként áll a diákok előtt.

4.2. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos munkánk célja, hogy tevékenyen járuljon hozzá

- az egyén közösségi magatartásának kialakításához,
- véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez,
- a közösségi normák, szokások elfogadásához,
- a másság elfogadásához,
- a harmonikus emberi kapcsolatok fejlesztéséhez,
- humánus, az egyén és a közösség iránti tisztelet kialakításához,
- viselkedéskultúra fejlesztéséhez,
- a kommunikáció normáinak és helyes formáinak elfogadásához.
- A demokrácia értéként való elfogadása. Az emberek személyiségi jogainak tisztelete.
- A gyermeki jogok, emberi jogok, diákjogok megismertetése, állampolgári jogok ismerete, gyakorlása, tisztelete.
- Nyitottság a hátrányos helyzetű rétegek ügye iránt.

Ennek érdekében a következő feladatok megvalósítására törekszünk:

A tanórán megvalósítható közösségi feladatok:

A tanulás támogatása:

- kölcsönös segítségnyújtással,
- közös ellenőrzéssel,
- tanulmányi és munkaerkölcs erősítésével,
- a tanuló kezdeményezéseinek segítése,
- közvetlen tapasztalatszerzés segítése,
- a közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése,
- a tanulók önállóságának, öntevékenységének, önellenőrzésének kifejlesztése
- a folyamatosság biztosítása, a már elért eredmények továbbfejlesztése, a következő évfolyamon a már elért eredményekre való építés,
- különböző változatos munkaformákkal az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése,
- a gyermekközösség, a tanulóközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével való együttműködés,
- a pedagógus- és szülői közösség együttes akarata: az esélyegyenlőséget teremtő gyermekközpontúság

4.3. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai

- nevelje a tanulókat önellenőrzésre, egymás segítésére, ellenőrzésére,
- a tevékenységek átgondolt pedagógiai irányításával biztosítsa, hogy a különféle játékok, foglalkozások megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését,
- ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolathoz elengedhetetlenek,

- a sokoldalú és változatos foglalkozások járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez,
- a csoporton belüli kapcsolat erősítése,
- a csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése,
- a tevékenységformák kialakításában törekedni kell arra, hogy a résztvevők adottságára építve érdeklődésük ne alkalmanként, véletlenszerűen érvényesüljön, hanem tartós aktivitásra ösztönözzön,
- érzelmi- értelmi erővel bíró témák kijelölése, amely során csodálkozva fedezhetik fel önmagukban a másik iránti érdeklődés részvét, megértés, türelem szándékát és képességét erősítve ezzel a közösséghez való kötődést.

4.4. Diák-önkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai

A diákönkormányzat a tanulók önirányító, önszerveződő közössége, melynek keretében a tanulók a pedagógusirányítóval együtt, saját fejlettségüknek megfelelő szinten, önállóan intézik saját ügyeiket.

Feladat:

- olyan indokokon alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak,
- a kialakított, meglévő vagy hagyományokon alapuló közösségi munkálatok fejlesztése,
- régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése,
- olyan tevékenységek szervezése, amelyek értékes esztétikai élményeket keltenek a közösség tagjaiban,
- a közösség iránti felelősségérzet, felelősségtudat kialakítása, fejlesztése,
- a közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre készítő tevékenységek szervezése,
- olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke sikereire.

4.5. A szabadidős tevékenységek közösségfejlesztő feladatai

A szabadidős tevékenységek olyan örömet adó munkaformák közé szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez, társadalmi és egyéni problémáihoz és hatása nem csak a csoporton belül érvényesül, hanem kihat az iskola más területire is. A tevékenységeket élményre épülő, problémamegoldást fejlesztő módszerekre kell építeni.

Feladat:

- olyan közösségek létrehozása, amelyek nem csak befogadják, hanem tevékenységük által elérhetővé és élővé teszik kulturális örökségünket,
- a csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a csoporton belüli kapcsolatok erősítése,
- a tevékenységformákat hassa át a kölcsönösség és az egyéni képességekre, aktivitásra való építés,
- a tevékenységformák kialakításában törekedni kell arra, hogy a résztvevők adottságára építve érdeklődésük ne alkalmanként, véletlenszerűen érvényesüljön, hanem tartós aktivitásra ösztönözzön,

- olyan erős érzelmi- értelmi felhívó erővel bíró témák kijelölése, amely során csodálkozva fedezhetik fel önmagukban a másik iránti érdeklődés, megértés, türelem szándékát és képességét, erősítve ezzel a közösséghez való kötődést,
- olyan csoportok kialakításának segítése, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítése mellett hatnak az egész személyiség fejlesztésére valamint hatással vannak a pozitív töltésű életmód kialakítására.
- Intézményünkben főállású szabadidő-szervező működik, akinek feladata, hogy szervezze, koordinálja és irányítsa a diákok szabadidős programjait. Pedagógusaink közreműködésével gondoskodik a tanulói közösség számára az igényes és sokszínű szabadidős rendezvényekről, ellátja a felügyelet szervezését is.

4.6. A diáksport tevékenység közösségfejlesztő feladatai

- a nevelési- oktatási intézményen belüli és intézmények közötti rendszeres foglalkoztatási, játék és mérkőzés lehetőség biztosítása az intézmény tagjainak, valamint a vele együttműködő intézményeknek és sportszervezeteknek,
- különböző sportágak népszerűsítése, tehetségek kiválasztásának elősegítése, tehetséggondozás,
- az intézményben megvalósuló mindennapos testedzési program feladati megvalósításának elősegítése,
- a gyermekek bevonásával, vonzó foglalkoztatási formában különböző sportági csoportok szervezése,
- az egészséges-életmódra nevelés érvényre juttatása az iskolai és szabadidős sporton keresztül,
- szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzésének, környezetünk megismerésének, megóvásának igényének kialakítása, kirándulások, természetjárások alkalmával.

5. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS ÉS A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FELADATAINAK MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGI RENDSZER ÉS SZERVEZETI FORMÁK

Fő célunk az, hogy tanulóink életkori sajátosságaik szerint fejlődjenek, világgépük, világszemléletük formálódjon, életmódjuk, szokásaik vállalt értékeinkkel együtt gazdagodjon, személyiségük fejlődjön.

5.1. A tanítási óra

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartjuk a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- A **motiválás** célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartjuk.
- A **tanítási órák tervezésénél** és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezük azokat a módszerek és szervezeti formákat, amelyek a tanulók folyamatos tevékenységét, vagyis állandó aktivitását biztosítják.
- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a **differenciálás**, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez.

E feladat megoldását a tanítási órákon az alábbi tanítási módszerek és szervezeti formák segítik:

- A nevelők tanítási óráikon előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így - elsősorban a gyakorlásnál és ismétlésnél - a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.
  - Nívócsoportokban történő oktatás kialakítása.
  - Emelt szintű képzés szervezése: - Kossuth Lajos Iskolában angol nyelvből
    - Léway József Tagiskolában ének-zene és néptáncból
    - Pécsi Sándor Tagiskolában matematikából
    - Hunyadi Mátyás Tagiskolában testnevelésből
    - Móra Ferenc Tagiskolában német nyelvből.
  - Idegen nyelv, informatika és technika tantárgyak csoportbontásban történő tanítása.
  - A szociálisan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási, tanulmányi problémákkal küzdő tanulók részére egyéni segítséget nyújtunk.
- Integráltan nevelt tanulóink számára fejlesztő foglalkozásokat, szakkorpetálást tartunk.

5.2. A tanítási órán kívüli tevékenységek

5.2.1. Hagyományőrző tevékenységek

- Fontos feladat a tagiskolák névadójának emlékének ápolása. Ezt szolgálják az évenkénti megemlékezések: KOSSUTH NAPOK, LÉVAY NAPOK, PÉCSI NAPOK, HUNYADI NAPOK, MÓRA NAPOK rendezvénysorozatok, melynek keretén belül városi szintű versenyeket szervezünk.
- Minden tanévben iskolai szintű ünnepeket, megemlékezést tartunk a következő alkalmakkor: tanévnyitó, október 6., október 23., karácsony, március 15., ballagás, tanévzáró.

5.2.2. Diákönkormányzat

- A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőjére, a tanulók tanórai és tanórán kívüli szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját a 4-8. osztályokban megválasztott 2-2 küldöttből álló diákönkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott nevelő segíti.
- A diákönkormányzat lehetőséget ad arra is, hogy iskolánk tanulói véleményüknek demokratikus keretek közt adjanak hangot. A diákönkormányzat gyűlései - melyet havi rendszerességgel tartanak, illetve az évenként megtartott diákközgyűlés - lehetőséget ad arra, hogy a tanulók saját ügyeikben döntést hozzanak, és véleményt nyilváníthassanak az iskolai élet bizonyos kérdéseiről.
- A diákönkormányzat - törvényben biztosított jogának megfelelően - állandó képvisellel rendelkezik az Iskolaszékben, és esetenként a nevelőtestületi értekezletekre is meghívást kaphatnak a diákság képviselői.

5.2.3. Napközi otthon, tanulószoba

- A közoktatási törvény előírásainak megfelelően - ha a szülők igénylik- az iskolában tanítási napokon tanítás után az 1-4. és 5-8. évfolyamon napközi otthon és tanulószoba működik.
- A napközis foglalkozás ideje alatt iskolánkban fakultatív programok is szerveződnek (pl.: művészeti oktatás, sportköri foglalkozások, szakkörök). Azon tanulók, akik jelzik a napközis nevelőnek a fakultatív elfoglaltságot, ezeken a foglalkozásokon részt vehetnek.

- Tanulósobát a felső tagozaton szervezünk, amennyiben egy tanulócsoport működtetéshez elegendő szülő igényli azt gyermeke számára.

5.2.4. Diákétkeztetés

- A napközi otthonba felvett tanulók napi háromszori étkezésben (tízórai, ebéd, uzsonna) részesülnek. A tanulósobai ellátásban részesülő tanulók számára lehetőség van napi egyszeri étkezés igénybevételére is az igazgató engedélyével.
- A napközibe nem járó tanulók számára - igény esetén - ebédet (menzát) biztosít az intézmény. Az iskola fenntartója által megállapított étkezési térítési díjakat az iskolában kell befizetni.

5.2.5. Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások

Az egyéni képességek minél jobb kibontakozását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkózását az egyes tantárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli fakultációs és felzárkóztató foglalkozások segítik.

- Az 1-4. évfolyamon a felzárkóztatásra szoruló tanulók számára egyéni foglalkozásokat (1-3 tanuló részvételével) szervezünk heti 2 órában.
- 7-8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére nívócsoportos oktatást, képesség-kibontakoztató órákat szervezünk magyar nyelv és matematika tantárgyakból.
- További tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt, a tanév végi igényfelmérések figyelembe vételével.
- Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulóink számára a szakértői bizottság által meghatározott rehabilitációs órát biztosítunk. Egyéni fejlesztő foglalkozásokat tartunk.

5.2.6. Pályaorientáció

A pályaválasztási tanácsadó, az Edelényi Munkaügyi Központ, középiskolai igazgatók, valamint korábban végzett, jelenleg középiskolás diákjaink segítségével tervszerűen igyekszünk felkészíteni diákjainkat és szüleiket a pályaválasztásra. Nyolcadik osztályban a szülők számára külön továbbtanulással kapcsolatos szülői értekezletet tartunk.

Lehetővé tesszük tanulóink számára a középiskolai nyílt napokon való részvételt.

5.2.7. Iskolai sportkör

Az iskolai sportkör tagja az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelés órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

5.2.8. Szakkörök

- A tehetség gondozásának fontos eszköze a szakköri foglalkozás. A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. Itt kiscsoportokban válik lehetővé a tanulók érdeklődés szerinti foglalkoztatása.
- A szakkörök jellegüket tekintve művésziek (diákszínpad, énekkar stb.), szaktárgyiak (magyar, matematika stb.), de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is.
- Városi szintű csúcshozmókök szervezése a kiemelkedően teljesítő tanulók számára.

- A szakkörök indításáról, a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével, minden tanév elején - a tanév végi jelentkezések alapján - az iskola nevelőtestülete dönt.
- Szakkör vezetését - az igazgató engedélyével - olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.
- A nem kötelező tanórai foglalkozások, illetve az egyéni foglalkozások órakeretét részben szakköri foglalkozások szervezésére fordítjuk.

5.2.9. Versenyek, vetélkedők, bemutatók

- A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen rendezünk. A leghatékosabb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük
- A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a szakmai munkaközösségek és a szaktanárok végzik.

5.2.10. Tanulmányi kirándulások

Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelői munka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal - a munkatervben rögzített kirándulási tervnek megfelelően - tanulmányi kirándulást szerveznek.

- Időtartama: 1-8. évfolyamon 1 nap
- A tanulmányi kirándulás költségeit (útiköltség, belépő, szállás) Sajószentpéter Város Önkormányzata fedezi.

5.2.11. Erdei iskola

- A nevelési és tantervi követelmények teljesítését segítik a táborszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai foglalkozások. Erdei iskolát a 3. évfolyamon a szülők igényei alapján szervezünk, költségei is a szülőket terhelik.
- 6. évfolyamon kötelező jelleggel szervezzük meg erdei iskolai programunkat, melynek költségeit Sajószentpéter Város Önkormányzata biztosítja.
- A szülőkre, illetve a fenntartóra háruló anyagi terhet pályázatokkal igyekszünk csökkenteni.

5.2.12. Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti foglalkozásokhoz kapcsolódó foglalkozás

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel - ha az költségekkel is jár - önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknél kell fedezniük.

5.2.13. Szabadidős foglalkozások

A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl.: túrák, kirándulások, táborok, színház-és múzeumlátogatások, klubdelutánok, táncos rendezvények stb.).

- A részvétel ezeken a programokon önkéntes, a költségek a szülőket terhelik.

5.2.14. Iskolai könyvtár

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

5.2.15. Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni és csoportos használata

A tanulók igényei alapján - előzetes igazgatói engedéllyel - lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (sportlétesítmények, számítógépek stb.) a tanulók - tanári felügyelet mellett - egyénileg és csoportosan használják.

5.2.16. Hit- és vallásoktatás

Az iskolában a területileg illetékes, bejegyzett egyházak - az iskola nevelő és oktató tevékenységétől függetlenül - hit- és vallásoktatást szervezhetnek. A hit-és vallásoktatáson való részvétel a tanulók számára önkéntes.

5.2.17. Nyári tábor

Iskolánk diákönkormányzata a nyári szünetben táborozást szervezhet tanulóink részére a tagintézmények döntése alapján. A tábor költségei a szülőket terheli, de iskolánk alapítványa támogatást nyújt a táborozáshoz.

6. A BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

Minden osztályban találkoznak a pedagógusok olyan gyerekekkel, akikkel nehéz bánni, akiknek nehéz a figyelmét lekötni, akiknek komoly nehézségei vannak a tanulásban. Egyes felmérések szerint az általános iskolai gyerekek 15-20 %-a tanulási, magatartási és beilleszkedési zavarokkal küzd. Az ilyen gyerekek az iskolában legtöbbször sikerélmények nélkül, örömtelenül, peremhelyzetben nőnek fel.

Abban a kérdésben, hogy a tanuló beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzd vagy sajátos nevelési igényű – a nevelési tanácsadó szakvéleménye vagy a szülő kérése alapján – a szakértői rehabilitációs bizottság dönt.

Iskolánk alapító okirata szerint végzi a sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatását. Ennek a feladatnak az ellátásához szükség van az inkluzív pedagógiai szemlélet kialakítására pedagógusaink körében. Inklúzió a pedagógiában a befogadást értjük, amely a speciális nevelési szükséglet fogalmának újragondolásából indul ki. A személyiséghez alkalmazkodó nevelői környezetben (személyi és tárgyi) biztosítható a tanulási nehézséggel küzdő gyermekek optimális fejlődése.

A részképesség-zavarok (dyslexia, dysgráfia, dyscalculia stb.) tüneteit mutató tanulók általános jellemzője a számukra nehéz iskolai feladatok iránti feltűnő közömbösség, érdektelenség, mely a nehézségek következtében fokozatosan elmélyül és a tanulóval kapcsolatos tevékenységek

elutasításában fejeződik ki. A tanuló önmaga is kompenzálni kezdi a sikertelenséget, kedvezőtlen esetben magatartási, beilleszkedési zavarral. A tanulási nehézség másodlagosan okozhat magatartási problémát, illetve magatartási probléma eredményezhet tanulási zavart, a tünetek így halmozódhatnak is.

Ezért van nagy szükség a tanulási zavarok időbeni felismerésére, mert a legtöbb beilleszkedési zavar mögött ez feltételezhető. A segítségnyújtásnak túl kell mutatnia a fejlesztő pedagógus és a gyógypedagógus munkáján, az egész tantestület együttes és következetes, megértő és megsegítő szemléletére van szükség.

Amennyiben a szakértői bizottság szükségesnek látja, külön egyéni képességfejlesztő foglalkozásokat írhat elő a sajátos nevelési igényű tanulók számára. Iskolánkban dolgozik fejlesztő pedagógus, aki maga is végzi e tanulók képességfejlesztését, illetve szakmai segítséget nyújt ehhez a kollégáknak. Heti egy órában gyógypedagógus nyújt szakmai segítséget az integrált oktatás megvalósításához.

Mivel minden egyes tanuló más-más részképesség-zavarral küzd, így tanév elején egyénre szabott fejlesztési tervet kell készíteni valamennyi érintett számára, ezek alapján segítjük felzárkózásukat a többiekhez. Pedagógusaink munkájuk során kapcsolatot tartanak a felsőzsolcai pedagógiai szakszolgálattal, a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottsággal és az iskola rész munkaidős logopédusaival és pszichológusával.

A sajátos nevelési igényű tanuló, illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján az igazgató mentesítheti egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.

Ha a tanuló egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből mentesítik az értékelés és minősítés alól, az iskola egyéni foglalkozást szervez részére. Az egyéni foglalkozás keretében - egyéni fejlesztési terv alapján - segíti a tanuló felzárkóztatását a többiekhez.

A tanuló részére az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, a javítóvizsgán biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli beszámolón lehetővé kell tenni az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszköz (pl.: számítógép) alkalmazását, szükség esetén az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását.

Az igazgató a tanuló kérelmére - részben vagy egészben - felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye, továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi. Az igazgató a tanuló kérelmére mentesítheti a készségi tárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága vagy sajátos helyzete indokoltá teszi.

Mindezekből következik, hogy pedagógiai munkánk során előnyben kell részesítenünk az egyéni fejlesztést az osztálymunkával szemben. Kitüntetett szerephez kell jusson a kreativitás, a helyzetfelismerés és a döntési képesség, az önállóságra nevelés és a kapcsolatteremtő képesség. Fontos az egyéni haladási ütem figyelembe vétele, a tantárgyi integráció.

6.1. A fejlesztés kiemelt feladatai

- Az iskolának a beiratkozáskor gondosan tanulmányoznia kell az óvodából küldött iskolaérettségi véleményt, ezt a véleményt meg kell ismernie azoknak a pedagógusoknak és szakembereknek, akik a gyermekkel foglalkoznak.
- Szorosabb kapcsolatot kell kialakítani az ilyen gyermekek szüleivel, mivel a szülő bizalmatlansága a problémák felmerülésével egyenes arányban nőhet.
- Fontos a tanóra keretében a velük való differenciált foglalkozás, illetve a beszámoltatás és az ismeretek számonkérésének változatos, egyénre szabott formája.

- Fontos az osztálytanító és a képességfejlesztést végző pedagógus együttműködése.
- Az iskolai kereteken túl bekapcsolódhat – elsősorban terápiás céllal - a nevelési tanácsadó, a területi logopédia, a gyermekpszichiátria stb.

Az integrált oktatásban résztvevő enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók képességfejlesztésének kiemelt területei:

- ***Kognitív képességek fejlesztése***

A tanulásban akadályozott ill. az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kognitív képességeinek fejlődésében különböző mértékű elmaradás mutatkozik. Ez csökkenthető a kognitív képességek rendszeres fejlesztésével, melynek mélységét is ütemét mindig egyénre szabottan kell kialakítani.

- ***Mozgás fejlesztése***

A mindennapi élet praktikus feladatainak elvégzéséhez szükséges mozgások fejlesztése, gyakorlása. A helyes beszédartikulációhoz és az iskolai tanuláshoz szükséges finommozgások elsajátításának segítése, az egészséges életmódot elősegítő szokások kialakítása.

- ***Kommunikációs képességek fejlesztése***

Az összefüggő, nyelvtanilag helyes és kifejező beszéd formai és tartalmi oldalának fejlesztése. Megfelelő olvasási technika kialakításával szövegértelmezés és önálló szövegalkotás képességének kialakítása szóban és írásban.

- ***Gondolkodási képesség fejlesztése***

Az új és a már meglévő ismeret közötti kapcsolat kialakítása és a lényeges jegyek kiemeléséhez szükséges képességek fejlesztése. Az összehasonlítások megfogalmazására történő ösztönzés, a verbális kifejezés erősítése.

- ***Tanulási képességek fejlesztése***

Az önálló tanulási módszerek, technikák elsajátítása, gyakorlása. A mindennapi életben megjelenő ismeretek kapcsolása a tananyaghoz. A koncentráció fejlesztése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára előírt követelményrendszer alapján, a tantárgyi követelményeknek való megfelelés mértéke szerint értékeljük a tanulókat. Az értékelés során figyelembe kell venni a tanuló önmagához mért fejlődését, valamint az elsajátított ismeretanyag mennyiségét és mélységét. Az értékelés formái és rendszeressége, valamint a továbbhaladás feltételei megegyeznek az általános pedagógiai programban megfogalmazottakkal.

6.2. A pedagógussal szemben megfogalmazható elvárások

- Ismerje fel a részképességzavar tüneteit!
- Tudjon differenciáltan oktatni-nevelni!
- Hátrányos megkülönböztetés ne érje a tanulót sajátos nevelési igénye miatt!
- Önmagukhoz képest határozzák meg ezen gyerekek fejlődését!
- Az értékelésnél – tantestületi szinten egységesen – kell figyelembe venni ezeknek a tanulóknak az eltérő képességét!

- Fedezze fel és fejlessze ezeknek a gyerekeknek is a tehetséges oldalait, ezzel motiválja őket, ami a fejlesztő terápia fontos része!
- Ösztönözní kell a közösséget a másság elfogadására!
- Az osztályfőnök segítse kiemelten ezen tanulók pályaválasztását, kísérje figyelemmel szakellátásának folyamatát, ha szükséges forduljon szakemberhez a tanuló ügyében!

Iskolánk pedagógiai elvei között szerepel a gyermekközpontúság, a minőségi szemlélet, amely felhívja a figyelmünket arra is, hogy az oktatásban, nevelésben ne az „átlag” tanulóban gondolkodjunk. Ha a tanulók egy kisebb csoportját érintő problémát sikerül megfelelően kezelnünk, akkor ezzel a megváltozott szemlélettel segíthetjük további társadalmi problémák megelőzését is.

7. A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

7.1. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenység

„ Az élet egyikünk számára sem könnyű,
de jó, ha az embernek van kitartása, s főleg önbizalma.
Hinnünk kell, hogy tehetségesek vagyunk valamiben,
S ezt a valamit bármi áron el kell érnünk.”

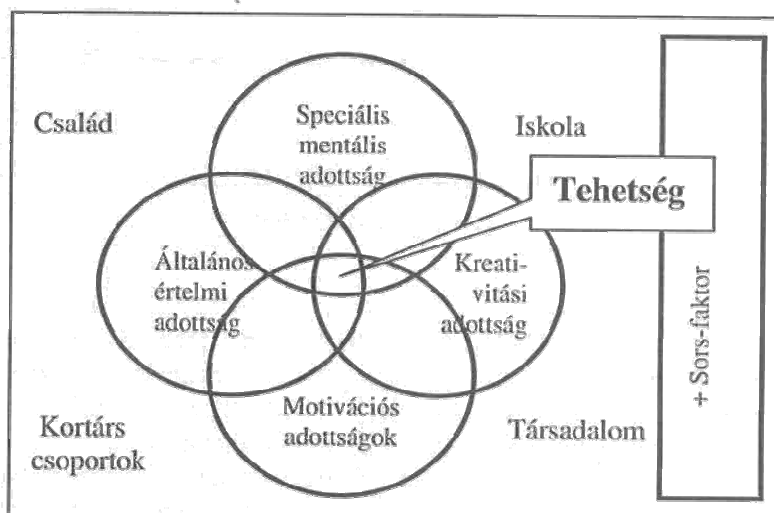
(Madame Curie)

Szinte minden történelmi korban és társadalomban megfogalmazódott az igény, hogy valamilyen módon megpróbáljuk felismerni, azonosítani azokat a gyerekeket, akik a különböző emberi adottságok, képességek tekintetében meghaladják társaikat. Mára alapvetően kialakultak azok az elvek, tudományos módszerek, amelyek segítségével kiválaszthatjuk az un. „ tehetségígéreteket”.

Hogyan ismerhető fel a tehetség? Csak egyesek kiváltsága-e, vagy mindnyájunkra jellemző? Lehet-e tehetséget nevelni, fejleszteni?

Valójában nincs pontos definíció arra, milyen is a tehetséges gyerek. Olyan gyerek, aki pozitív értelemben más, mint társai. Kíváncsibb, önállóbb, vidámabb, a dolgok összefüggéseit jobban meglátó. Gyakran olyan, mint egy hosszútávfutó, aki társainál gyorsabban fut. Értelmileg messze előttük halad, de gyakran marad egyedül az érzelmeivel. Ha emocionális oldalról nem nyújtunk neki segítséget, vagy olyan lesz, „mint mások”, hogy ne legyen magányos, vagy pedig örökké elégedetlen külön lesz belőle.

Sokféle koncepció létezik a tehetség kialakulását segítő összetevők számáról. A Mönks-Renzulli modellt Czeizel Endre egy un. sors-faktorial egésszítette ki.

A tehetség öröklött feltételeken alapul, de környezeti hatások befolyásolják, hogy ki tud-e bontakozni. A született „tehetségcsíra” önmagában kevés, ugyanakkor a legkedvezőbb környezeti hatások sem képesek mindenkiből tehetséget formálni. Ha az adottság és a környezet ösztönző hatása egymásra talál, akkor lesz a tehetségből „kreatív tehetség”.

7.2. A tehetség legfontosabb jegyei

- átlagon felüli intelligencia
- kreativitás
- fantáziadús
- eredeti módon oldja meg a problémákat
- meg tudja állapítani, hogy mi a fontos és mi a jelentéktelen
- összefüggéseket fedez fel egymástól nagyon távol álló dolgok között
- feladatvégzésben való kitartás

Minden jó nevelési rendszer a gyerek szükségleteit tartja szem előtt. Ösztönzi, csábítja magas színvonalú teljesítményre, ahol erre képesnek látszik, és segíti, ahol gyengébb. El kell fogadnunk a gyermeket adottságaival és biztosítanunk kell számára a szabadságot, ezeket a maga módján alkalmazhatja. Pedagógusként fontos feladatunk, hogy minden nehézség ellenére segítsük őket abban, hogy a lehető legjobbat hozzák ki magukból. Jó modellre, állandó visszajelzésre van szükségük. Ezek a gyerekek általában érzékenyebbek, de a pozitív kritika fokozza a kreativitást és növeli az önbizalmat. Elfogadó, megértő környezetet kell teremtenünk számukra, nagyon fontos, hogy empátiával bánjunk velük.

Iskolánkban többirányú tehetséggondozás kialakítására törekszünk. Ha szükséges, **segítő intézkedéseket** teszünk:

- gyenge oldalak diagnosztizálása
- egyedi segítségnyújtás
- tanácsadó állomások segítségének az igénybevétele
- tehetség és képességfejlesztő pedagógus igénybevétele

A tanórai foglalkozások keretein belül élünk a *differenciálás* és *csoporbontás* lehetőségével. Folytatjuk a matematika és magyar nyelv tantárgyak *nívócsoportban* történő oktatását. Biztosítjuk az egyes csoportok között az átjárást, nem jelenthet beskatulyázást az eredeti csoportbeosztás.

Egy-egy tagintézményben emelt óraszámokban, *tagozat* jelleggel az *angol és német nyelvek* oktatása folyik. Évfolyamonként egy ilyen nyelvi csoport kerül kialakításra, a gyerekek a második osztály végén sikeresen megírt matematika és magyar tesztek alapján kerülnek be a tagozatra. Az angol tagozaton tanuló igazán tehetséges gyerekeknek lehetőségük van a német nyelv tanulására *második idegen nyelvként*. (Kossuth Lajos Iskola, Móra Ferenc Tagiskola)

Szintén tagozatos óraszámokban tanulhatják tanítványaink a matematikát (Pécsi Sándor Tagiskola), a Hunyadi Mátyás Tagiskolában pedig tagozatos testnevelés-képzés folyik.

A minket körülvevő világ elvárásainak megfelelően kiemelten kezelendő terület a *számítástechnika* magas szintű oktatása. Tanulóink már az alsó tagozaton megismerkedhetnek e terület fortélyaiival. Szaktanáraink a munkatervünkben meghatározott időpontban biztosítják a számítástechnika szaktanterem- nevelői felügyelet melletti- egyéni használatát.

A *természettudományos tárgyak* oktatásánál a lexikális tudás átadásán túl igyekszünk fejleszteni tanulóink kreatív gondolkodását, hogy a megszerzett ismereteket sokoldalúan legyenek képesek hasznosítani. A gyakorlati ismeretszerzésből kiindulva próbáljuk őket elvezetni a tapasztalatszerzéstől a törvényszerűségek felismeréséig és a felismert törvények helyes alkalmazásáig.

Tehetség gondozó csúcscsakköröket szervezünk, amelybe az arra érdemes, kimagaslóan jó teljesítményt nyújtó gyerekek járhatnak egy felmérő feladatsor sikeres megírása után. A szakköröket lehetőség szerint a hét különböző napjaira tervezzük, hogy a több területen tehetséges gyerekek legalább két szakkör munkájába tudjanak bekapcsolódni.

7.3. Csúcscsakkörök

- *matematika*
- *természettudomány (fizika, kémia)*
- *angol nyelv*
- *német nyelv*
- *magyar nyelv*
- *énekkar*
- *informatika*

A tehetségnevelést elősegítő egyéb tevékenységek körébe tartozik a *könyvtári munka*. Függetlenített könyvtáros nevelők közreműködésével tanulóink rendszeresen vesznek részt könyvtári foglalkozásokon, tanítás után pedig lehetőségük van egyéni öntevékeny könyvtárhasználatra is.

A *művészeti nevelés* célja az esztétikai élmény iránti fogékonyság kialakítása, a szép, a tartalmas, az eredeti iránti igény felkeltése. Nagy gondot fordítunk a művészetekben megjelenő értékek közvetítésére. Célunk, hogy tanítványaink felismerjék a maradandót, különbséget tudjanak tenni az értékes és értéktelen között. A természetes szépérzék művelésével kívánjuk fejleszteni a harmónia iránti igényt, a humán környezet védelmét, az értékóvó magatartást. A képzőművészet a leginkább önkifejező eszköz a személyiség megnyilvánulásában, de jól fejleszti a kreativitást is. Ezen a területen a tehetséges tanulók kiválasztása a tanórai foglalkozásokon felmutatott eredmények alapján történik. A tehetségfejlesztést délutáni, tanórákon kívüli foglalkozások keretében heti rendszerességgel biztosítjuk. Iskolánkban öt *művészeti iskola* tevékenykedik, ezek a következők:

- „ Art-Ért” Képzőművészeti Iskola
- Garabonciás Alapfokú Művészeti Iskola

- DATI (Diósgyőri Alapfokú Művészeti Iskola)
- Kodály Zoltán Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
- Premier Művészeti Iskola

A foglalkozásokon készült alkotásokból rendszeresen kiállításokat szervezünk, a tánc-és zeneórákon tanultakat pedig különböző rendezvényeken, gálaműsorok keretében ismerhetjük meg.

Törekszünk a testi és szellemi nevelés összhangjára. Az egészséges életmód feltétele a mindennapi testedzés alkalmainak megteremtése.

A testnevelés órákon, tömegsport foglalkozásokon, sportköri edzéseken cél az egészséges szervezet edzettségi állapotának fokozása, a sportolási igény kialakítása. Fontos a csapatsportokban rejlő egyéb nevelési lehetőségek- közösségért érzett felelősség, szabályok betartása, siker, kudarc elviselése, kitartás- hasznosítása.

A jó képesség fejlődésének egyik feltétele, hogy e képességek és a segítségével elért tudás megmériessen valamilyen fórumon. Célunk, hogy tanítványaink minél több **versenyen** sikerrel szerepeljenek, tisztességgel helytálljanak, hírnevet szerezzenek iskolánknak, városunknak. Iskolánk valamennyi pedagógusa feladatának tekinti a tehetséggondozást, a tehetséges tanulók minél korábbi felismerését. Gyakran előfordul, hogy a tehetség nem specializáltan – egy tantárgyhoz kapcsolódva – jelenik meg, hanem a tehetség „ tantárgyközi vetületben” , vagy a tantárgyak rendszerén kívül jelentkezik. Külön oda kell figyelni a potenciálisan tehetségesekre, akiknek tantárgyi eredményeik nem feltétlenül kiválóak, de alkotó és kreatív gyerekek. Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a tehetséges gyerek – mint az összes többi- melegséggel, nyitottsággal, az egyedisége iránti elfogadó érdeklődéssel fejleszthető csak, illetve azt, hogy a jó és a kiváló adottságok csak megfelelő tevékenységekben alakulhatnak

8. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az iskolai gyermekvédelem komplex és preventív tevékenységi rendszer, amelyet a gyermeki szükségletek (szeretet, biztonság, esélyegyenlőség, egészségvédelem) és jogok kiteljesítésére való folytonos törekvés jellemez.

8.1. A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulókkal való törődés

Környezetünkben a veszélyeztetésnek és a hátrányos helyzet kialakulásának többféle formája jelenik meg. Családok szétesése, alacsony kereset, munkanélkülivé válás, a nagy családról való gondoskodás terhe, érzelmi, erkölcsi elhanyagottság, egészségügyi problémák, tanulási nehézségek, magatartászavarok. Minden gyermek és család egyéni bánásmódot igényel, csak úgy lehetünk sikeresek, ha erre rátalálunk.

2. A másik terület az intézmény valamennyi tanulóját érintő preventív és felvilágosító tevékenység. Ez akkor lesz hatásos, ha az ártalmak és veszélyek bemutatásával párhuzamosan felvértezzük tanulóinkat a védekezési lehetőségekkel: hasznos tevékenységek, tartalmas életcélok felé irányítjuk figyelmüket.

A nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak és a családlátogatásoknak egyik fő célja a gyermek – és ifjúságvédelemmel összefüggő problémák feltárása, megelőzése. Iskolánk minden pedagógusa

közreműködik a gyermek – és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

8.2. Prevenció, a veszélyeztető hatások kiküszöbölése

Az iskolai preventív gyermek- és ifjúságvédelemnek szisztematikusnak és programszerűnek kell lennie. Az életkori sajátosságokat is figyelembe véve kell kidolgozni ezt a programot, melynek elemei a következők:

- A megelőzés feltétele, hogy az iskola (osztályfőnök) ismerje a gyerek családi és szociális körülményeit, a konfliktusokat és veszélyforrásokat, amelyek iskolán kívüli életében fennállnak.
- Ugyanakkor szükséges, hogy a szülő is ismerje az iskola körülményeit, a közeget, amelyben gyermeke életének jelentős részét tölti, társait, a közösséget, amelyhez kötődik, vagy amelyet éppen elutasít. Erre szolgál a folyamatos információcsere az iskola és a szülői ház között írásban és szóban, informális és hivatalos találkozások, eszmecserék (közös programok, szülői értekezlet, fogadóórák) során.
- A gyerek problémái feltárásának leghatékonyabb eszközévé válhatnak, megfelelő kapcsolat esetén, az osztályfőnök és a diák közötti személyes beszélgetések. Akár spontán, akár irányított módon alakulnak ki, fontos ismeretek forrásai lehetnek a pedagógus számára, és jótékony hatást gyakorolhatnak a gyerek fejlődésére.
- Meghatározóak lehetnek a közösség és az egyén számára a csoportos osztályfőnöki beszélgetések. A problémák közös felvetése és a megoldásukra tett kísérlet erősíti az összetartozás érzését, az identitástudatot, érvényesíti a közösség érték közvetítő és megtartó funkcióját, tapasztalatok szerzésére ad lehetőséget, a többség számára valóban preventív jelleggel.
- Különös jelentősége van a diákok életében a tanárokkal való kapcsolatuknak, a tanár személyiségének. A gyermek lelki harmóniájához, iskolai biztonságérzetéhez szükséges, hogy a nevelő tartsa tiszteletben személyiségét, jogait, tartsa szem előtt érdekeit, közvetítse hitelesen az iskola és a társadalom normáit, követelményeit. Mindez csak személyes kapcsolatokon keresztül valósulhat meg.
- Bizonyított tény, hogy az iskolai környezet, annak esztétikai, hangulati és higiénés jellemzői nagy hatással vannak a diákoknak az iskolához fűződő viszonyára.
- Ugyancsak fontos, hogy az iskola lehetőségeket tudjon kínálni tanulói számára, hogy szívesen töltsék ott az idejüket. Ennek érdekében, és azért is, hogy az iskola minél hatékonyabban fejthesse ki nevelő hatását, szükségesek a különböző szakkörök, programok, kirándulások stb.
- A megelőzést szolgálhatják különböző iskolai és osztályszintű felmérések, és ezek értékelése is. Ezek vonatkozhatnak a tanulók családi és szociális helyzetére, készülhetnek szociometriai, értékorientációs, személyiséget, életmódot vizsgáló tesztek, statisztikai felmérések, vagy a gyerek hangulatát, iskolai közérzetét kutató kérdőívek.
- Egyre inkább szükséges a szervezett tájékoztatás olyan kérdésekben, mint például a káros szenvedélyek, a szexuális felvilágosítás, táplálkozási szokások, egészséges életmód, tanulási szokások.
-

8.3. A kialakult problémák kezelése

A megelőző tevékenység ellenére egyes gyerekeknél kialakulhatnak viselkedési zavarok (nehezen kezelhetőség, deviancia, beilleszkedési nehézségek, iskolakerülés). A korai tünetek (agresszivitás, dac, a tanulmányi eredmények romlása, fáradtság, gyakori betegeskedés stb.) felismerését követően a veszélyforrásokat kell feltárni, majd a nevelők összefogott munkájával, testre szabottan, az egyéni életkori jellemzőket figyelembe véve kialakítanunk a korrekciós-fejlesztő nevelési koncepciókat, és/vagy megteremtünk a helyzet megváltoztatásának feltételeit (pl.: szociális problémák orvoslásával).

Ez a feladat többnyire az osztályfőnökre és az iskolai gyermek és ifjúságvédelmi felelősre hárul, súlyosabb esetben a gyermekjóléti szolgálat, illetve a gyámhivatal segítségét kell kérnünk.

8.4. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök feladatai

- a hátrányos és veszélyeztetett tanulók felmérése és nyilvántartásba vétele az osztályfőnökök segítségével,
- tanulmányi eredményük és szabadidős tevékenységük megkülönböztetett figyelemmel kísérése
- a tanulók és szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,
- családlátogatáson való részvétel a veszélyeztető okok feltárása érdekében,
- veszélyeztető okok megléte esetén értesíteni az illetékes szerveket,
- a tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapíttatását kezdeményezni az igazgató felé,
- fegyelmi eljárásban való részvétel,
- kapcsolattartás az osztályfőnökökkel, a diákönkormányzattal, külső szervekkel,
- tanácsadás,
- drog- és bűnmegelőzés, bekapcsolódás a prevenciós programokba,
- külső szervek részére pedagógiai vélemény készítése.

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes nevelési tanácsadóval, gyermekjóléti szolgálattal, polgármesteri hivattal, gyermekorvossal, továbbá a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

Iskolánk pedagógiai munkájában elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósulását:

- felzárkóztató foglalkozások,
- tehetséggondozó foglalkozások,
- az indulási hátrányok csökkentése,
- differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- pályaválasztás segítése,
- személyes egyéni tanácsadás (tanulóknak, szülőknek)
- egészségmegőrző és mentálhigiénés programok szervezése
- egészségügyi szűrővizsgálatok,
- iskolai étkezési lehetőség,
- napközis foglalkozások,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szünidei programok stb.),
- együttműködés a szülőkkel,
- tájékoztatás a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatokról és szolgáltatásokról.

8.5. Folyamatleírás

A folyamat megnevezése:

Alkalmazási terület:

Gyermek-és ifjúságvédelem

az iskola valamennyi tanulója

vagy a kiválasztott tanulók (rászorultság szerint)

A folyamat leírása:

<i>TEVÉKENYSÉG</i>	<i>MÓDSZER</i>	<i>FELELŐS</i>	<i>HATÁRIDŐ</i>
A veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű tanulók felderítése	tájékozódás megfigyelés beszélgetés	gyerm.véd.felelős osztályfőnökök szaktanárok fejl. pedagógus orvos védőnő	szeptember végéig átfogó utána folyamatos
Szociális hátrányok enyhítése: étkezési támogatás tankönyvvásárlási támogatás	felmérés információk igazolások	gyerm.véd. felelős osztályfőnökök iskolatitkár tankönyvfelelős	augusztus, szeptember, utána folyamatos
Egészséges életmód Kultúrált szabadidő Bűnmegelőzés Drogprevenció	előadások programok önismeret-és emberismeret óra beszélgetések viták	gyerm. véd. felelős osztályfőnökök szaktanárok külső előadók szabadidő-szervező orvos, védőnő	folyamatos
Osztályok év eleji és igény szerinti látogatása, fogadóórák diákoknak és szülőknek, kapcsolat a DÖK-kel	tájékoztatás beszélgetés	gyerm. véd. felelős	folyamatos
Pontos adminisztráció vezetése Statisztikák készítése, értékelése	felmérés	gyerm. véd. felelős	folyamatos
Aktív részvétel iskolai értekezleteken, megbeszéléseken Az iskola képviselője külső programokon, rendezvényeken		gyerm. véd. felelős	folyamatos
Szükség esetén kapcsolatfelvétel a külső, gyermekeket segítő kerületi intézményekkel	egyeztetés megbeszélés	gyerm. véd. felelős	folyamatos

9. A TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAM

A tanulás nem más, mint ismeretek szerzése, azok ismétlése, gyakorlása. Amelyik feladatot, cselekvést sokszor megismétli a diák, azt előbb-utóbb már hibátlanul, tökéletesen el tudja végezni. Olyan tudásra teygen szert, amelyet új helyzetekben is képes alkalmazni. A tanulók teygenek szert fokozatos önállóságra a tanulás szervezésében.

Az egyes osztályba járó tanulók adottságai, képességei, körülményei igen változatosak. A gyermekek közötti különbségek igen nagyok lehetnek.

Vannak tanulók, akiknek speciális nevelési, oktatási szükségletei vannak, ők különleges bánásmódot igényelnek az iskolában. Nevelésük, oktatásuk speciális feladatot jelent a pedagógusoknak.

Az iskola mérlegeli, hogy ezt milyen formában képes megoldani. A tanulási nehézséggel küzdő tanulók esetében első lépésként az okokat kell feltárni.

9.1. A kudarc okai lehetnek

- A gyermekben magában lévő tényezők. Fiziológiai okok(genetikai meghatározók, alultápláltság stb.), pszichológiai tényezők(emocionális problémák, önértékelési nehézségek)
- A környezetben lévő tényezők (osztálytárs, közösség, taneszköz hiánya, higiéné hiánya, hőség, kényelmetlen ülőeszköz stb.)
- Szociális körülmények, nem megfelelő otthoni környezet
- A tananyagban lévő tényezők (túl hosszú, túl nehéz, olvashatatlan, nincs tankönyv, motiváció hiánya)
- Az előző ismeretek hiánya
- Iskolaváltás
- Fejletlen feladattudat
- A személyiség különböző hiányosságai, (az önbizalom hiánya)
- Magatartási problémák
- Átmenet az alsó és a felső tagozat között

A tanulási nehézségeket nagyon gyakran kísérik jellegzetes viselkedési tünetek. Nem minden viselkedési rendellenesség háttérben húzódik meg ugyanakkor tanulási nehézség. Ezért mindig az adott eset elemzése döntheti el, hogy melyik tényező a felelős.

9.2. A tanulási nehézséggel küzdő tanulók viselkedésének leggyakoribb tünetei

- Hiperaktivitás,
- szorongásos magatartás,
- térlátás nehézségei (jobb-bal tévesztése, betűk felcserélése),
- mozgáskoordináció zavarai,
- a nyelvi működés zavarai (dyslexia, dysgrafia) ,
- antiszociális cselekedetek,
- alacsony önértékelés,
- emlékezés zavarai,
- a logikus gondolkodás problémái,
- a spontán kíváncsiság hiánya.

Jellemző viselkedési formák:

- a kudarc kerülése
- háritás
- iskolakerülés

A fenti problémákkal egyre több tanuló küzd. Meg kell állapítanunk, hogy időszakos vagy állandó a probléma, valamint enyhe vagy súlyos fokozatú. Mindezen okok elemzése után a szülők bevonásával segítjük a gyermeket a tanulásban, problémája megoldásában

9.3. Feladataink

- A tanuláshoz való pozitív hozzáállás elfogadtatása
- Tanulási módszerek, tanulási technikák megismertetése a tanulókkal Érzékszerveken keresztül tapasztalatokhoz juttatni a tanulót, cselekedtetni, munkáltatni, gondolkodtatni, emlékezetét igénybe venni, beszéltetni
- Beszélgetés
- Ézelmi ráhatás, motiválás

- A készségtárgyak jelentőségének felismerése (sikerélmény testnevelés órán, ének)
- A tanulást segítő közösség megteremtése az iskolában
- A jutalmazás különböző formáinak tudatos alkalmazása (egyéni elismerés, dicséret, megbízatás, vélemények kikérése)
- Sikerélmények nyújtása
- Szaktanárok együttműködése a problémás tanulók érdekében
- Az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

A segítségnyújtás módjai:

- A tanulási kudarc okainak feltérképezése.
- A dyslexia, dysgrafia időbeni felismerése szakember bevonásával, szülői egyeztetéssel a kezelés megindítása.
- A tanulói hiányzások okainak kiszűrése, feltárása.
- A tanulásra alkalmatlan otthoni környezet pótlására napközijotthonos ellátás, tanulószoba biztosítása (tanulói és szülői igény szerint).
- Egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás szervezése (korrepetálás).
- Tanórai differenciálás.
- Kis létszámú csoportok kialakítása (nyelv, informatika).
- Felzárkóztató órák, foglalkozások szervezése.
- Továbbtanulás irányítása, segítése.

9.4. Integráltan oktatható fogyatékos tanulók

- enyhe értelmi fogyatékos
- érzékszervi (látássérült, gyengén látó, hallássérült, nagyothalló)
- beszéd fogyatékos
- más fogyatékos (dyslexia, dysgráfia, dyscalculia, részképesség gyengeséggel, magatartási nehézséggel, beilleszkedési zavarral küzdő)
- tanulásban akadályozott, nem értelmi fogyatékos

Az iskola munkáját gyógypedagógus(ok), pszichológus, logopédus segíti.

A különleges gondozásra szoruló tanulók által igénybe vehető lehetőségek fontosabbjai a következők (értelemszerűen a törvényben előírt szakvélemény [Kt. 30 §. (9)] figyelembevételével hozott határozat alapján vagy a tanulóval és a szülővel történt megegyezés [Kt. 7.§] szerint):

- részleges vagy teljes felmentés egyes tantárgyakból vagy tantárgy-részekből
  - az értékelés és minősítés alól
  - az írásbeli vagy szóbeli számonkérés alól, illetve az egyik fajta számonkérés kiváltása a másikkal
- hosszabb idő biztosítása az írásbeli feladatokhoz
- magántanulói státusz és az ehhez tartozó konzultációs lehetőségek biztosítása a tanulmányok egész tartamára vagy annak egy részére

10. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

10.1. Általános jellemzőink

Az elmúlt néhány évtized hazánkban olyan társadalmi, gazdasági és értékrendbeli változásokat hozott létre, amelyekhez nekünk, felnőtteknek is nehéz alkalmazkodnunk. Az anyagi javak előterbe kerülésével háttérbe szorultak a családon belüli kapcsolatok. Nőtt a csonka – és diszfunkcionáló családban felnövő gyerekek száma.

Városunkban is sajnos fokozatosan csökken a gyermekek létszáma, ugyanakkor nő a munkanélküli illetve az egyre nehezebb körülmények között élő tanulók száma. Szociálisan hátrányos helyzetűnek azokat a tanulókat tekintjük, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésükben. Feladatunk segíteni minden hátrányos helyzetű – de különösen a szociális hátrányban lévő tanulókat képességeik kibontakoztatásában.

A tanulói teljesítmények, mint valamennyi oktatási rendszerben nálunk is erősen függenek a szülők jövedelmi helyzetétől, iskolázottságától. Mennél nagyobb a tanulók családjában az alacsonyabb iskolázottsági arány és rosszabb anyagi helyzetben élő családok száma, annál nagyobb nehézségekkel kell a pedagógusoknak is megküzdeniük. A szociális hátrányok enyhítéséhez szükséges a hátrányokkal küzdő fiatalok feltérképezése, problémáik megismerése. A szülőkkel való kapcsolattartás segíthet megismerni a szülő és információkat nyerhetünk a tanulóról:

- otthoni tanulás lehetőségeiről
- nevelési módszerekről
- szülő - gyerek kapcsolatról
- család szociális helyzetéről
- kulturális színvonaláról

A család hagyományos nevelő funkciói arányaiban és minőségükben megváltoztak. Az iskolának egyre több nevelő feladatot kell átvennie a családtól; a pedagógustól rendkívül nagy odafigyelést, empátiát igényel a hátrányos helyzetű gyermek kezelése.

A szociális hátrányban nevelkedő gyerekeken szembe tünően észrevehetőek a következők:

- alultápláltság,
- kialvatlanság,
- felszerelések, házi feladatok hiánya,
- rendezetlen külső ,
- hullámzó, romló tanulmányi teljesítmény.

10.2. Céljaink, feladataink

10.2.1. A szociális háttér megismerése

A szociális hátrány felismerése után a felderítés legfontosabb eszköze a **családlátogatás**. A szülőknek és a pedagógusoknak együtt kell törekedniük arra, hogy a hátrány kompenzálásához minden eszközt megragadjanak. A segítségnyújtásban aktívan közreműködik a gyermekvédelmi felelős, esetleg külső segítséget is igénybe veszünk (Nevelési Tanácsadó, Gyermekjóléti Szolgálat).

A hátrányos helyzetű tanulók kiemelt figyelmet igényelnek valamennyi, az osztályban tanító pedagógustól, akik folyamatos **megbeszéléseken** keresik a segítségnyújtás lehetőségeit.

10.2.2. A felderített hátrányok enyhítése, a tanulók beilleszkedésének segítése

- Felzárkóztató illetve tehetséggondozó foglalkozásokat tartunk
- Tanórán belül differenciált foglalkozást végzünk.
- Tanórán kívül korrepetálásokat és napközis foglalkozásokat szervezünk.
- A rászoruló tanulóknak a Tagiskolák alapítványai biztosítják a versenyek nevezési díját és a versenyekre való utazás költségeit
- Szülői értekezleten, családlátogatás alkalmával ösztönözzük a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű tanulók szüleit arra, hogy vegyék igénybe a tanulószobai és napközis foglalkozásokat, mert így biztosított az állandó felügyelet és a szakszerű segítség.

10.2.3. Felvilágosító munka megszervezése

- Szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatáson, a kapuba kihelyezett hirdetőtáblán, szórólapok útján tájékoztatjuk a családokat a szociális juttatások lehetőségeiről. (étkezési kedvezmény, tankönyvtámogatás, alapítványi támogatások stb.)
- Jusson el a szülőkhöz minden olyan információ, amelynek segítségével a hátrányok csökkenthetők
- Kapcsolatfelvétel és együttműködés a szakszolgáltató intézményekkel (Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámhivatal, Szakszolgálat, stb.)

10.2.4. A szociális hátrányból eredő értékrendbeli zavarok leküzdése, és helyes értékrend kialakítása

- Olyan szemléletet kell kialakítanunk a tanulóknak, amelynek segítségével képesek elfogadni a szociális hátránnyal küzdő társukat
- Csökkentenünk kell a kortárs csoportok negatív befolyását. (Drog és bűnmegelőzési programok)
- Kulturális programok szervezése, kapcsolattartás a város kulturális intézményeivel
- Személyes példaadással a pozitív értékek közvetítése

10.2.5. Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon

- a tanulók figyelmének felhívása a pályázati lehetőségekre
- segítségnyújtás a pályázatok elkészítésében

11. A SZÜLŐ, A TANULÓ ÉS A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

11.1. Az együttműködés általános feladatai

A tanuló, a szülő és a pedagógus az iskolai tanítás – nevelés - tanulás folyamatának három egymásra utalt, azonos értékű szereplője. Az érdekazonosság ellenére az együttműködés alkalmazkodási képességet, empátiát, bizalmat, fegyelmet és sok türelmet kíván mindhárom féltől.

A szülők egyrészt, mint a szolgáltatás megrendelői határozott elvárásokkal fordulnak az iskola (a pedagógusok) felé, másrészt partnerkapcsolatot kell kialakítaniuk gyermekük pedagógusaival, hogy a nevelőmunkában igazi társként dolgozhassanak. A szülők iskolához fűződő kapcsolatában legfontosabb elv a bizalom, a gyermek reális ismeretéből és az érte vállalt felelősségtől vezérelt igényesség. Joguk van minden olyan gyermeküket érintő információhoz, amely kiskorú gyermekük személyiségfejlődésével, iskolai előmenetelével kapcsolatos.

A diákokat iskolánk életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról a tagintézmények vezetői, a diákönkormányzatot segítő pedagógus és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- a tagintézmények vezetői évente legalább egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat faliújságján keresztül
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján, honlapján keresztül

- az osztályfőnökök folyamatosan osztályfőnöki órákon
- az aktuális feladatokról esetenként az illetékes nevelők.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban, illetve választott képviselőik útján közölhetik az iskola igazgatójával, a tagintézmények vezetőivel, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy az iskolaszékkal.

A tanulókat és a tanulók szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (írásban, szóban) tájékoztatják.

Az iskola mint oktató-nevelő intézmény csak akkor működhet eredményesen, ha a tanulói érdeklődésre épít és figyelembe veszi a szülői érdekeket is. Az iskolai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógus közösség aktív együttműködése. Összehangolt nevelés csak a kölcsönös kapcsolattartás során jöhet létre.

Ezen **együttműködés**:

alapja: a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség

feltétele: a kölcsönös bizalom és tájékoztatás

eredménye: a családi és iskolai nevelés egysége, és az ennek nyomán kedvezően fejlődő gyermeki személyiség.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskola munkatervéről, az aktuális feladatokról a tagintézmények vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- a tagintézmények vezetői legalább félévente egyszer a szülői szervezet választmányi ülésén vagy iskolai szintű szülői értekezleten
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

11.2. A kapcsolattartás és az információátadás módjai

SZÓBELI

szülői értekezlet
fogadóórák
nyílt tanítási napok
családlátogatás (szükség esetén)
Sz.Sz., iskolaszék ülések

ÍRÁSBELI

üzenő-tájékoztató füzet (1-4. évf.)
ellenőrző könyv
iskolai hirdetőtáblák
tájékoztató szórólapok
plakátok (pl. óvodában)
az iskola honlapja

a) szülői értekezlet

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása
- a szülők-szülők közötti kapcsolatteremtés
- a szülők tájékoztatása
  - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről
  - a közoktatás-politika változásairól

- a helyi tanterv követelményeiről
- az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról
- saját gyermekük tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról, szorgalmáról, felmerült problémáiról,
- a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről
- az iskolai és osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról
- a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola vezetése felé.

b) fogadóóra

- Feladata: - a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal (otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

c) nyílt tanítási nap

- Célja, hogy: - a szülők betekintést nyerjenek az iskolai nevelő-oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák menetét, tájékozódjon közvetlenül gyermeke iskolai munkájáról, az osztályközösségről.

d) családlátogatás

- Feladata: - a gyermek családi háttérének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztése érdekében.

e) írásbeli tájékoztató

- Feladata: - a szülők tájékoztatása gyermekük tanulmányi munkájával és magatartásával kapcsolatos eseményekről, illetve különféle iskolai és osztályprogramokról.

A szülői értekezletek, a fogadóórák és a nyílt tanítási napok időpontját iskolánk munkaterve évenként határozza meg.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik a Központi Általános Iskola igazgatójával, tagintézmények vezetőivel, nevelőtestületével vagy az iskolaszékkal.

11.3. A szülői ház és az iskola együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségei

Általánosan:

- az elégedettség és igényfelmérések, elemzések rendszeresítése

Az iskola és a szülők kapcsolatában:

- osztály-család közös hétvége túrázással egybekötve
- szülői munkahelyen üzemlátogatás
- családi játékos vetélkedők
- közös rendezvények szervezése szülők és pedagógusok részvételével.

- közös rendezvények tagintézmények között

12. KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

12.1. A jogszabályi háttér

A közoktatási törvény 2003. évi módosítása az iskolák pedagógiai programjának felülvizsgálatát, új tartalmi elemekkel való bővítését írja elő. Az újragondolás egyben lehetőséget kínál arra, hogy nevelési törekvéseinket minőségi szemlélettel fogalmazzuk meg.

A környezeti nevelés szempontjából különösen fontosnak tartjuk, hogy kimunkáljuk azokat a fejlesztési eljárásokat és munkafolyamatokat, amelyek biztosíthatják munkánk áttekinthetőségét, színvonalát és teret nyitnak fejlesztéséhez is. Célunk, hogy elérjük ez az európai normák szerint is hangsúlyos pedagógiai terület szervesen illeszkedjék iskolánk nevelő-oktató munkájához, szervezetéhez.

12.2. A környezeti nevelés fogalma

„Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melyek során a gyerekeket felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő ill. élettelen környezettel;

- kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére;
- felkelti az igényt, képessé tesz: a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására; összefüggő rendszerben történő értelmezésére; a rendszerben felismerhető kapcsolatok megismerésére; a problémák megkeresésére, okainak megértésére;
- kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására és ezáltal a lehetséges megoldások megkeresésére;
- az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben;
- a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.” (Környezeti Nevelés Komplex Programja, 2004)

„A környezeti nevelés olyan értékek felismerésének és olyan fogalmak megfogalmazásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint az őt körülvevő biofizikai környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében. A környezeti nevelés hatást gyakorol a környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra és egy széles értelemben vett viselkedésmód kialakítására.” (IUCN, 1970)

A Nemzeti Alaptantervről kiadott 243/2003. sz. Kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést:

„ **A környezeti nevelés átfogó célja**, hogy elősegítse a tanulók **környezettudatos magatartásának**, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti - válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a

társadalmak fenntartható fejlődését. A **fenntarthatóság** pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.”

12.3. Sajószentpéter kulturális értékei

- XV. Századból való, ma református templom,
- 1630-as úrvacsorai kehely,
- 1762-ben épül római katolikus templom,
- Gedeon-kúria
- Polgármesteri Hivatal épülete,
- Lévay József szülőháza,
- Tájház,
- Bányász emlékpark

12.4. Sajószentpéter természeti értékei:

- Sajó folyó partvidéke,
- „Nyögő” patak,
- Kőporos hegy, a régi pincével
- Pipiske domb

12.5. A környezeti nevelés jelenlegi helyzete az intézményben

Iskolánk helyzete nagyon speciális. A Bükki Nemzeti Park közelében, a Sajó-völgyben található. A vidék a környezeti értékek mellett magán viseli az elmúlt évtizedek ipari sajátosságait (nehézipari zóna, bányászat, kohászat, vegyipar). A legújabb iparszerkezeti változások következtében leépült szinte valamennyi ágazat, de megmaradt és erősödik a vegyipar és megmaradt a sok negatív hatás, a környezetszennyezés veszélyei.

Az itt élő emberek nem veszik észre a természeti értékeket (Sajó-, Pitypalatty-völgy), de az ipar környezeti ártalmait sem.

Az eddigi munkánk során nem volt olyan súlya, jelentősége a környezeti nevelésnek, mint amilyenné tennünk kell a jövőben.

Az alsó tagozat környezetismereti órái nyújtják a legkomplexebb keretet a környezeti nevelési célok megvalósításához. A felső tagozat 5-6. évfolyamon a természetismeret tanítása során még viszonylag tágabb időkerettel képes foglalkozni a témával, de a 7-8. évfolyam csökkentett óraszámúai már komoly gondot jelentenek.

Iskolánk a feladat súlyát érzékelve már évek óta szervez erdei iskolai programot, az adott lehetőségek kihasználásával.

Az iskolában működő fotó szakkör kiemelt témája a természeti és helytörténeti értékek gyűjtése és bemutatása. A fizika szakkör kísérletei pedig segítik a gyakorlati szemlélet formálását.

Tanulóink évente kirándulnak a környék természeti értékeinek megismerése céljából a Miskolci Vadasparkba, Aggtelekre, Jósvalfőre, távolabbi környezeti értékek megismerése miatt Nyíregyházára, Debrecenbe.

Az érdeklődő gyerekek az adott szaktárgyakból meghirdetett versenyekre is beneveznek. Felszereltségünk: szaktantermeink eszköztárát igyekszünk úgy kialakítani, hogy megfeleljenek a modern természetismereti követelményeknek. Számos eszközt, modellt, videokazettát vásároltunk.

Az iskola környezeti nevelési hitvallása:

„Arra születtünk, hogy a Föld sebeit begyógyítsuk.” (Déry Tibor)

12.6. Alapelveink

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk. Ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, meg kell világítanunk: a fenntartható fejlődés,

- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések,
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései,
- alapvető emberi szükségletek,
- emberi jogok,
- demokrácia,
- elővigyázatosság,
- biológiai és társadalmi sokféleség,
- az ökológiai lábnyom.

Szem előtt tarjuk azt a tényt, hogy minden tanítási órán és az órákon kívül ugyanazt a tanulót neveljük és tanítjuk, vagyis fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki!

12.6.1. A környezeti nevelési programunk célkitűzései

- *Rendszerszemléletre nevelés:* tanulóinkat képessé kell tenni arra, hogy a tanórán szerzett ismereteket össze tudják kapcsolni az élet valós ügyeivel, hogy önmaguk lássák meg a problémákat, azok összefüggéseit és önmaguk keressék az arra adható válaszokat.
- *Az alternatív problémamegoldó gondolkodás elsajátítása:* melynek során tanulóinkban ki kell fejlesztenünk azt a képességet, hogy a problémákra válaszokat is keressenek. Az alternatívák értékelése, ellenőrzése után képesek legyenek a helyes megfelelő válasz kiválasztására.
- *A globális összefüggések megértése:* fontos dolognak tartjuk, hogy tanulóink ne csak az egyes környezeti problémákat ismerjék fel, hanem azok gazdasági, társadalmi okait is megértsék.
- *A létminőséghez szükséges értékek megmutatása:* környezetünk minősége, gazdagsága létminőségünk egyik alapvető meghatározója, ezért meg kell értenünk a létminőséghez szükséges nem anyagi jellegű dolgok szerepét az életünkben.
- *A létminőséghez tartozó viselkedési normák és formák kialakítása:* vagyis közösen fedezzük fel, hogy mit is tehetünk egyéni életünkben.
- *A természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértése:* az emberek együtt kell működni a természettel és nem uralkodnia felette. Fel kell fedeztetnünk, hogy biológiai sokféleség nélkül nincs emberi létezés.

12.6.2. Tevékenységekhez közvetlenül kapcsolható részcélok

- Saját környezetünkkel kapcsolatos aktivitásra, tevőleges magatartásra nevelés - Hulladékkezelési program, Tisztasági verseny
- Válogatott hulladékkezelésre szoktatás - Hulladékkezelési program
- A kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése - Kerékpáros közlekedést népszerűsítő program
- Városunk helytörténeti, építészeti értékeinek megismertetése - Helytörténeti program

- Népi hagyományaink, népszokásaink megismertetése - Hagyományőrző program
- A természet szeretetére nevelés, a gyerekek természettel való közvetlen élményekhez juttatása. A gyerekek lakóhelyük közelében található természeti értékek megismertetése –
- A természetes anyagok és hagyományos kézműves technikák megismertetése, gyakoroltatása - Kis kézműves foglalkozások
- Katasztrófavédelem

12.7. Módszerek, tanulásszervezési formák

Környezeti nevelési tevékenységeink során a következő módszereket és tanulásszervezési formákat alkalmazzuk:

- A tanítási órák klasszikus módszerei
- Kooperatív tanulási technikák
- Erdei iskola
- Osztálykirándulások
- Csoportszintű előadás napközis és szabadidős időszakban
- Csoportszintű gyakorlati foglalkozás napközis és szabadidős időszakban
- Szakköri foglalkozás
- Versenyek
- Akciók
- Táborok

12.7.1. Környezeti nevelés a hagyományos tanórákon

A környezeti nevelés egyik lehetősége, hogy az adott tananyag tanítása során a tanár minden alkalommal megbeszélje a tanulókkal a környezet-és egészségvédelemmel kapcsolatos kérdéseket. Az összes tantárgyra kiterjedő, összehangolt tanórai környezeti nevelést kezdő lépésnek tekintjük iskolai programunk elindításában. Meggyőződésünk, hogy tanulóink a különböző tantárgyak óráin és több tanár közvetítésével találkozhatnak a környezet és egészségvédelem kérdéseivel, bemutatja számukra, hogy az élet minden területén fontos problémáról van szó. A szennyezések és következményeik megismertetése mellett a megelőzésről, az egyén és közösség felelősségéről, a gazdasági és társadalmi vonatkozásokról is megfelelő hangsúllyal legyen szó az órákon. A következtetések és feladatok megfogalmazásakor mindig elérhető célt és megoldható problémát kell a gyerekek számára felkínálni.

A tanórákon hozzárendeljük az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozatókat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. Különböző módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A diákok feladatként kapják, hogy nézzék a televízió és hallgassák a rádió környezeti és természeti problémákkal kapcsolatos adásait, gyűjtsék e témában az újságcikkeket. Ezeket a tanórákon közösen dolgozzuk fel. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk, így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. Fontosnak tartjuk, hogy a diákjaink elméleti alapokat szerezzenek, mert véleményünk szerint így lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért. Az egyes tantárgyakban a következő nevelési feladatokat oldjuk meg.

Hunyadi Mátyás Tagiskola: Sótanteremben tartják az énekórákat.

A környezeti nevelés átfogja az alsó tagozatos tárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon történik. Az első és második osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és „környezetbarát” szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

Felső tagozat

Természetismeret

A természetismeret tantárgy az elemi környezeti nevelésnek a fókuszpontja azáltal, hogy óráin tervszerűen és intenzíven történik a tanulók környezeti attitűdjének és ismereteinek fejlesztése. Személyes tapasztalatokra, élmények gyűjtésére épül. Integrálja a természeti és társadalmi jelenségeket. A tanulói tevékenységek állnak az órák megtervezésének középpontjában. A tantárgy koncentrációs lehetőségeket kínál az anyanyelvi, matematikai, esztétikai és a környezeti nevelés területén.

Magyar nyelv és irodalom

- az ember felelőssége a teremtett világgal szemben (Biblia)
- beszéd, szónoklat érvelés környezetvédelmi problémák megoldása ügyében
- beadvány illegális hulladéklerakók felszámolása ügyében
- a nyelv szólásainak változása
- természeti értékek leírása szépirodalmi művekben
- lepusztult és helyreállított értékek különbsége a művészeti stílusokban.

Történelem

- eltérő környezeti feltételek és társadalmi fejlődés
- az ókori és középkori nagyvárosok környezeti gondjai (vízellátás, személtelhelyezés, zsúfoltság)
- a felfedezések és a gyarmatosítás környezeti hatásai
- lecsapolás, folyószabályozás, ármentesítés kezdetei
- az ipari forradalmak környezetre gyakorolt hatásai
- a modern háborúk tájra, természetre és épített környezetre gyakorolt hatásai
- az atomrobbantás elhúzódó hatása.

Biológia

- a baktériumok szerepe a szennyvíztisztításban
- a növényvédő és rovarirtó szerek hatása az emberi és állati szervezetre
- a szennyezett városi levegő hatása
- rostdús táplálkozás fontossága, a vegetáriánus táplálkozás előnyei és hátrányai
- a felhalmozódó mérgek a sejtekben
- az UV sugárzás és az ózon hatásai
- a természetes és mesterséges környezetszennyezők, mint evolúciós tényezők.

Kémia

- a sugárzó veszélyes hulladékok kezelése
- az atomenergia békés és háborús felhasználása
- az energiatermelés formái, hőerőművek
- a természetben lejátszódó sav-bázis folyamatok
- az alkoholizmus és a metanol hatása a szervezetre

- a fehérjék kicsapódását okozó kémiai anyagok
- a génmanipulációk hatása a növényekre és az állatokra.

Fizika

- a mesterséges égitestek szerepe az információ közvetítésében
- a higany mérgező hatása
- a nagyfeszültségű vezetékek élettani hatása az élőlényekre
- galvánelem környezetszennyező hatása - veszélyes hulladékok, tölthető elemek, akkumulátorok
- a világűr békés felhasználása.

Társadalomismeret

- környezeti kérdések erkölcsi dilemmái
- társadalmi szolidaritás, társadalmi igazságosság az egészséges környezet, a környezeti terhek megosztása
- a világvallások környezettel kapcsolatos állásfoglalása
- környezeti konfliktusok és kezelésük.

Az idegen nyelvi órák

Itt is nyílik lehetőség arra, hogy a tanulók a környezetvédelemmel, a természettel foglalkozzanak. A társalgási témák közt szerepel az időjárás, évszakok. Ehhez a témához kapcsolódik a természet, az erdő, a növények és az állatok. Mivel a nyelvvizsgán is szerepelnek ezek a témák, így a szaktanároknak meg kell ragadni az alkalmat és foglalkozni ezzel a kérdéssel.

Idegen nyelvről anyanyelvre fordítás során is egyre többször találkozhatnak a diákok a környezetszennyezéssel és környezet-védelmével kapcsolatos szövegekkel.

Földrajz

- túlnépesedés következményei
- élelmezési gondok és ebből születő járványok
- urbanizációs problémák
- globális klímaváltozás
- ózonlyuk, erdőirtások, túllegeltetés
- túllöntözés, talajpusztulás, elsivatagosodás
- édesvíz-készletek veszélyhelyzete
- környezetszennyezés, savas eső
- sok veszélyeztetett növény - és állatfaj problémája.

Testnevelés

A testnevelés eszköze lehet pl. a mozgás örömeinek átélése, a szabad levegőn tartózkodás fontossága. Az időjárás elemeinek közvetlen megtapasztalása. Lehetséges témák, tevékenységek, pl.:

- gyalogos, vagy kerékpáros túrák
- a természeti környezet sajátosságai
- helyes viselkedés a természetben
- tájékozódás terepen
- a zaj is szennyezi a természetet.

Rajz és vizuális kultúra

A művészeti tárgyak alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára (módszer lehet pl. hulladék felhasználása „művészeti” alkotások létrehozásához, virágok, csigaházak, termések gyűjtése, lenyomatok készítése).

Technika-életvitel

A technika-életvitel tantárgy nagy lehetősége, hogy gyakorlati szempontból elemezzék a környezetbarát létformát, és követendő, helyes példákat keressenek és mutassanak be. (Lehetséges témák: ismerkedés az anyagokkal, érzékszervi tapasztalások, a közlekedés környezetszennyezése: lég és zaj. Ember és környezete. Természeti és emberi alkotta környezet. Kézműves technikák. Környezetbarát fogyasztói szokások, hulladékkezelés, takarékoság.)

Osztályfőnöki

- életvezetés, életmód, szokásaink a múlt, a jelen, a jövő környezetében
- fogyasztóvédelmi ismeretek
- testi, lelki problémák, a megoldás módjai
- a tájékoztatás erkölce, hirdetés, reklám
- intézmények, civil szervezetek.

12.7.2. Környezeti nevelés a nem hagyományos tanórai keretben

A környezeti nevelés keretében a vizsgálódás, a tevékenységek homlokterében kell állnia a valóságos, megtapasztalható környezetnek. A környezeti értékek megismerése, a problémák megértése, a tanulók és környezetük viszonyának cselekvési döntési lehetőségei tisztázása, valamint a szembesülés tetteik következményeivel olyan tanulási helyzetek megteremtését kívánja meg, amelyek a hagyományos, tantermi tanórák során nem biztosíthatók.

Ezért a következő tanórán kívüli foglalkozásokat szervezzük tanulóinknak:

Erdei iskola

A 3. évfolyam számára fakultatív jelleggel, a 6. évfolyam számára pedagógiai programban meghatározottan erdei iskolai program keretében lehetőség nyílik a természet jobb megismerésére.

Versenyek

A tanulókat arra ösztönözzük, hogy olyan versenyeken induljanak, ahol a környezet-és természetvédelem fontos téma, így elmélyíthetik elméleti tudásukat.

Vetélkedők

Osztálykirándulások

A környezeti nevelés egyik hatékony módszere a tantárgyi időben szervezett terepi program, az osztálykirándulás szervezése. A helyi tanterv megvalósulását szolgálja. A valóságos környezet megismerésére, értékeinek befogadására, a problémák értelmezésére támaszkodik.

A kirándulásokon az érzéki-megismerő tanulás, a cselekvő-felfedező magatartás dominál. Ösztönzi a kollektív és egyéni érdeklődés kialakulását. A szabad idő megszervezése, az önkiszolgálás, a tanulási helyzeteken kívüli csoportos tevékenységek és együttesen megélt élmények képezik fontos előnyeit.

Jelentős személyiség és közösségfejlesztő hatású. A kirándulások tervét, időpontját munkatervünkben előre meghatározzuk. Megszervezéséért az osztályfőnök felelős.

12.7.3. A környezeti nevelés tantárgyközi keretek közt

A környezeti nevelés szempontjából kiemelt jelentősége van a szabadidős tevékenységeknek. A szabadabb keretek nagyobb teret engednek a többirányú pedagógiai módszerek alkalmazásához.

Jeles napok

A környezeti nevelés a környezetkultúra átadásáról is szól. Meg kell terveznünk, hogyan alakítjuk ki ünnepi hagyományainkat. Ezeket a legváltozatosabb formában tesszük emlékezetessé. Ráhangoljuk gondolatainkat, kialakítjuk szokásainkat, kiemelkedünk a hétköznapokból.

Egy tanév során egy alkalommal rendezünk az évszakok jellegzetességeihez, természet változásaihoz kapcsolódó rendezvényt (A természet napjai), a jelentősebb környezetvédelmi napokról (A víz világnapja, Madarak és fák napja, Föld napja). Minden évben más-más tartalommal bíró rendezvényt szervezünk a három jeles nap kapcsán.

Programfelelős: alsós munkaközösség-vezető, természettudományos munkaközösség-vezető

Közreműködők: minden osztály

Időtartam: évi egy-egy alkalom, alkalmanként 2 óra

12.8. Kapcsolattartás a környezeti nevelésben

A környezeti nevelés munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

12.8.1. Az iskolán belüli együttműködés

12.8.1.1 Tanárok

Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára.

Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokon valósuljon meg, ki kell alakítanunk, és tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését. Ennek részeként a helyi tanterv és a tanmenetek elkészítésekor meg kell fogalmaznunk, hogy saját szakterületünkön miként tudunk többletet adni a környezeti neveléshez. Azoknak a kollégáknak, akik most kívánnak bekapcsolódni az iskolai környezeti nevelési munkába, a tapasztaltabb kollégák tanácsokat, javaslatokat adnak.

A közös munka áttekintése valamennyi érintett munkaközösség feladata.

A legfontosabb tényező az, hogy a tantestület tagjait partnerként megnyerjük a környezeti nevelési munkához, ennek érdekében a következőket tesszük:

- tantestületen belüli, környezetvédelmi vonatkozású továbbképzés szervezése
- új környezeti nevelési irodalmak feldolgozásán alapuló foglalkozások szervezése:
- témanap rendezése évente. A víz világnapja alkalmából ezen a napon minden tanóra anyaga a vízhez kapcsolódjon
- a nevelőtestület éves kirándulásain minden alkalommal tudatosan kell tervezni környezetvédelmi, környezetnevelési vonatkozású eseményeket
- az osztálykirándulások alkalmával biztosítani kell minden évfolyamon, hogy a meglátogatott

területeken található tanösvényeket tanulóink meglátogassák.

12.8.1.2 Diákok

Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kultúrált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulókból álló diákcsoportnak.

12.8.1.3 Tanárok és diákok

A diákok környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskola létrehozásában és megőrzésében is. A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg, a tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenységek áttekintése.

12.8.1.4 Tanárok és szülők

Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt az egyes környezeti nevelési programjaink anyagi fedezetét - a lehetőségeiket figyelembe véve - a családok maguk is biztosítják.

12.8.2. Az iskolán kívüli együttműködés

12.8.2.1 A fenntartó

Mivel a fenntartó határozza meg az intézmények feladatát és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programokat.

12.8.2.2 Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények és szervezetek

Ilyenek a lakóhelyünk környezetében található nemzeti parkok, Ökológiai Intézet (Miskolc), Észak-Magyarországi Regionális Vízmű (a továbbiakban ÉRV), öko-falu Gömörszőlős. A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok.

Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő. Iskolai tanulmányai során, minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson kell részt vennie. Az adott intézménnyel a kapcsolatot a munkaközösségek egy megbízott tanára tartja az osztálykirándulások és tanítási órák keretében.

12.9. Szükséges eszközök erőforrások

12.9.1. Taneszközök

Az iskola nem rendelkezik azokkal az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Folyamatosan pótolni kell az elhasznált vegyszereket, eszközöket, valamint lépést tartva a fejlődéssel, új eszközöket kell beszerezni. Lehetőségeinkhez mérten fejlesztenünk kell a környezeti neveléshez szükséges audiovizuális eszközeinket.

12.9.2. Költségvetés

A reál munkaközösség vezetője minden tanév elején leadja azoknak a könyveknek és egyéb információhordozóknak a listáját, amelyek szükségesek a környezeti program végrehajtásához.

Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kultúrált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják.

12.9.3. Továbbképzés

Az élethosszig tartó tanulás egy pedagógus számára nélkülözhetetlen. Ennek egyszerre kell tartalmaznia a szakmai és módszertani ismeretekben való fejlődést.

12.10. Kommunikáció

12.10.1. Hagyományok ápolása

- osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában

12.10.2 Az iskolán belüli kommunikáció formái

A környezeti nevelésben - jellegénél, összetettségénél fogva - nélkülözhetetlenek a kommunikáció legkülönbözőbb módjai.

Ugyanakkor legalább ilyen fontos, hogy diákjaink a nagyszámú írott, hallott és látott médiairadalomban kritikusan, a híreket okosan mérlegelve tudják feldolgozni.

Fontos számunkra, hogy képesek legyenek a szakirodalomban eligazodni, az értékes információkat meg tudják az értéktelentől különböztetni. Tanulóinkat meg kell tanítani a fellépésre, a szereplésre, az előadások módszertanára. Végzett munkájukról számot kell adniuk írásban és szóban egyaránt - e képesség napjainkban nélkülözhetetlen.

A belső kommunikációt a következő formákban valósítjuk meg:

- kiselőadások tartása megfelelő szemléltetőeszközökkel
házi dolgozat készítése
- poszterek készítése és bemutatása
- faliújságon közölt információk készítése, szórólapok készítése

12.10.3. Az iskolán kívüli kommunikáció formái

- környezetvédelmi cikkek feldolgozása különböző napilapokból
- környezetvédelmi problémákról megjelent tudományos cikkek feldolgozása
- környezetvédelemről szóló rádió és televíziós hírek feldolgozása, értékelése
- a környezet állapotfelmérésének értékelése, kapcsolatfelvétel az illetékesekkel, (BISEL program)
- a közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése, együttműködés az illetékes önkormányzattal.

- Ökoiskolai hálózati programba törekszünk bekapcsolódni.

Tisztában vagyunk vele, hogy a környezeti nevelési tevékenységünk eredményességét csak többéves tevékenység után lehetséges érdemben mérni.

Csak akkor lehetünk azonban elégedettek, ha az iskola minden tanítási óráján és a tanórán kívüli foglalkozáson is egyaránt törekszünk a környezeti nevelés szempontjainak érvényesítésére, a környezet és természetvédelemmel kapcsolatos tudatos pozitív szemlélet kialakítására. Ehhez kérjük iskolánk minden pedagógusának és egyéb alkalmazottjának, a szülőknek és maguknak a diákoknak az aktív munkáját és támogatását!

12.11. Tanulmányi kirándulás tervezete

Évfolyam	Úti cél (A)	Úti cél (B)
1. osztály	Miskolc – Tapolca /Lillafüred	Miskolc-Tapolca
2. osztály	Szilvásvár	Miskolc-Lillafüred
3. osztály	Aggtelek - Jósvalő	Szilvásvár
4. osztály	Szerencs – Monok - Sárospatak	Aggtelek-Jósvalő
5. osztály	Nyíregyháza	Sárospatak
6. osztály	Eger	Eger-Gyöngyös
7. osztály	Debrecen	Debrecen
8. osztály	Budapest	Budapest

12.12. Az erdei iskola a környezeti nevelés sajátos színtere és eszköze

Az erdei iskola a környezet értékeinek tudatosítására és védelmére nevel. A természettel való aktív kapcsolat környezetvédelmi gyakorlat is. A környezettel való közvetlen aktív kapcsolat kihat a tanulók környezethez fűződő érzelmi viszonyára is. A környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony a környezeti nevelés elengedhetetlen feltétele és következménye. Az erdei iskolák alkalmasak arra is, hogy programjaikba közvetlen, környezetvédelmi tevékenységeket, cselekvéssorokat is beiktassanak. Az erdei iskolában feladat azoknak a készségeknek és technikáknak az elsajátíttatása, amelyekkel a környezet megvédhető és megőrizhető. A tanulás szerves részét képezi azoknak a veszedelemeknek a megismerése és megtapasztalása, amelyekről a környezetet meg kell óvni, vagy amelyek elkerülésével lehetséges a természettel való együttélés. A környezeti nevelésnek az év minden napját, minden tevékenységét át kell hatnia.

Iskolánk helyi tanterve tartalmazza a környezeti nevelés célját. Ezek szerint a környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. Mindez úgy valósítható meg, ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére. A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit. A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá.

13. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

Mottónk: „Az egészség nem minden, de a minden semmi egészség nélkül.”

13.1. Bevezető

Tapasztalat, hogy az utóbbi évtizedekben igen kedvezőtlenül alakult a magyar népesség egészségi állapota. E tendencia megállapítása az iskolai nevelésnek is alapvető célja. Értékközvetítő tevékenységünk alapja, hogy örömmre és szeretetre nyitott, harmonikus, érzelem gazdag, önálló, egészséges, aktív, a környezet feltételeit változtatni képes, az emberiség ügyeivel közösséget vállaló ember nevelődjön a kezünk alatt. Az iskolai nevelés alapértékei között szerepel az élet és az egészség védelme. Ebben az értékközvetítő feladatban referencia személy a pedagógus, akit modellként követnek, aki kielégíti érdeklődésüket, a tanulókkal való együttműködésben felismerheti, meggyőzheti, támogathatja, sokszínűen gyakorolhatja az egészség, mint érték belsővé válását. Munkánk alapja az állapotfelmérés, az abból adódó feladatok pontos célmeghatározásával.

13.2. Célmeghatározás

- A tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kiemelt kérdéseit:
- az életkorral járó biológiai – pszicho-higiénés életmódi tennivalókat,
- az egészségre káros szokások biológiai- élettani – pszichés összetevőit, alkoholfogyasztás, dohányzás, inaktív életmód, helytelen táplálkozás, drogfogyasztás,
- társas kapcsolatok egészségi- etikai kérdéseit.
- Legyen figyelemfelkeltő, tájékoztató, motiváló, aktivizáló szerepe az egészség- érték tudatosításában.
- Az egészség életviteléhez szükséges képességek erősítése és fejlesztése.
- Minél fiatalabb korban kell bevonni a prevencióba tanórai vagy tanórán kívüli foglalkozások keretében a tanulókat.
- Minél inkább ki kell tolni szenvedélyt keltő szerek kipróbálásának időpontját.
- Legyenek képesek a helyes döntés meghozatalára, a nemet mondásra a minél több oldalról érkező információk (prevenció, gyógyítás, rehabilitáció, szakember, jog, etika, bűncselekmény, önismeret) birtokában, azok készség szintű felhasználásával.
- Egészséges életmód igényének kialakítása.
- Váljon a mozgás a gyermek lételemévé.
- Képes legyen objektíven felmérni saját egészségügyi állapotát.

13.3. A pedagógiai gyakorlat körébe tartozó értékek sarkalatos pontjai

- A testi fejlődéssel kapcsolatos egészségnevelés

- a) egészséges táplálkozás,
- b) mozgástevékenység- mozgásigényre nevelés,
- c) higiénés magatartásra nevelés.

- A mentálhigiénés (lelki) egészségnevelés

- a) iskolai légkör,
- b) tanulók teljesítőképessége,
- c) az egészségre káros szokások (alkoholfogyasztás, dohányzás, kábító hatású szerek).

- Szociális (társkapcsolati) nevelés

Az egészségnevelés célja olyan személyiségformálás, mely képessé teszi az embereket testi, lelki épségük megvédésére. Programunk megvalósításával e célhoz járulunk hozzá.

13.4. Helyzetelemzés

- Tárgyi feltételek:

Melegítő konyha, étkezővel, 1 tanterem átalakítása az alsó tagozaton étkezővé.
 Tornaterem öltözőkkel, sportudvar, játékuvar, konditerem.
 Orvosi szoba- feladatok ellátására alkalmas felszereltséggel. (szűrővizsgálat, oltások)

- Segítő kapcsolatok

a) Intézményen belüli segítők:

Név	Kapcsolattartó	Milyen témában segít?
Iskolaorvos	Igazgató, igazgató helyettes	Iskolaorvosi feladatok ellátása, mérések, szűrések, védőoltások, testnevelési besorolás
Védőnő	Igazgató, igazgatóhelyettes, osztályfőnökök	Tisztasági vizsgálat, előadás egészségnevelési témában osztályfőnöki órán
Fogorvos	Igazgatóhelyettes, szabadidő szervező	Évi 2 szűrővizsgálat, kezelések
ÁNTSZ	Gyermekvédelmi felelős, osztályfőnökök, igazgató helyettes	Megbetegedések regisztrálása, fejtetűvizsgálat
Gyermekjóléti Szolgálat	Gyermekvédelmi felelős, osztályfőnökök	Nyári napközi, kölcsönös jelzés, fejlesztő pedagógus
Családsegítő és Gondozási Központ	Gyermekvédelmi felelős, osztályfőnökök	Családgondozás, prevenciós foglalkozások
Nevelési Tanácsadó	Osztályfőnökök, fejlesztő pedagógus, igazgató helyettes, gyermekvédelmi felelős	Logopédiai kezelés, képességvizsgálatok, magatartászavar, pszichológiai kezelés
Vöröskereszt városi szervezete	Vöröskeresztes összekötő nevelő	Egészséges életmód programok

b) Drogrevenziós tevékenység külső segítői:

Név	Kapcsolattartó	Milyen témában segít?
ÁNTSZ	Vöröskeresztes összekötő	Előadások, információs anyagok, felvilágosítás
Városi Rendőrkapitányság	Drogügyi koordinátor, ifjúságvédelmi felelős	Előadások, információs programok, megelőző programok

Intézményen belüli segítők:

Foglalkozás	Milyen témában segít?
Fűtő - karbantartó	Iskola tisztasága
Tanár	Gyógynevelés
Tanár	Biztonságos közlekedés
Igazgatóhelyettes, tűzvédelmi felelős	Tűz- és balesetvédelem
Tanár	Diákönkormányzat

Drogrevenziót segítő:

Foglalkozás	Miben segít?
Szabadidő-szervező	Drogrevenzió, diákönkormányzat, szabadidő
Tanár	Drogrevenzió, egészségnevelés
Tanár	Drogrevenzió

13.5. Állapot-felismerés feladatai

Állapot- felismerésnél felhasznált dokumentumok, korábbi mérések:

1. az iskola Pedagógiai programja
2. A Comenius I. Minőségbiztosítási modell kiépítése során készített partnerigény (diák, szülő) és elégedettségi, elégedetlenségi mutatók (kérdőívek, SWOT-analízis)
3. Hungarofit 4+1 próbájának mérése 1-8. évfolyam a teherbíró képesség vizsgálatára
4. Iskolaorvos vizsgálatai a mozgásszervi elváltozásokra
5. Drogrevenziós előadások, szóróanyagok, videofilmek, versenyek szervezése.

13.6. Közegészségügyi feladatok

Feladat megnevezése	Megállapítások	Ebből adódó feladatok	Határidő	Felelős
Egészséges táplálkozás: Közétkeztetés iskolai büfé, ital automaták	Közepes színvonalú étkezési kultúra. Vegye jobban figyelembe a	Étkezési kultúra javítása, felvilágosítás a szükséges táplálék	Folyamatos	Igazgató helyettes, osztályfőnökök, menzáztató, Élélmezésvezető,

	helyes táplálkozási elvárásokat.	beviteléről és minőségéről.		napközis nevelők
Iskolaorvosi ellátások	Kötelező szűrővizsgálatok, rendszeresek a szakorvosi beutalások. A korai felismerésnek köszönhető testnevelési csoportbeosztás. Sok kiszűrt lúdtalpas, gerinc-mellkas deformitás. Gyengén látók egyre többen vannak.	Testnevelés órákon lábgyakorlat, tartásjavító torna napi gyakorisággal, tudatos ellenőrzés a szemüveg viselésére, megelőzés: jó megvilágítás, fejtávolság a papírtól.	Szűrés folyamatos	Igazgatóhelyettes, testnevelő, osztályfőnökök.
Iskolafogászat	Kétszer szűrővizsgálat, kezelésre kevesen járnak.	Ellenőrzés: a kezelésre utaltak valóban járjanak rendelésre, rendszeres fogmosás.	folyamatos	Osztályfőnökök, igazgatóhelyettes, napközis nevelők
Baleset megelőzés, balesetellátás	Dokumentált balesetvédelmi oktatás minden tanév elején osztályfőnöki, testnevelés, technika órákon Közlekedési „balesetek” kerékpáros sérülés	A KRESZ szabályinak és a biztonságos kerékpározásnak széles körű ismertetése	Szeptember első hete, folyamatos tájékoztatás	Osztályfőnökök, balesetvédelmi felelős

13.7. Személyes gondozás, szokások kialakításával kapcsolatos állapot felismerése

Feladat megnevezése	Megállapítások	Ebből adódó feladatok	Határidő	Felelős
Személyi tisztaság fejtetűvizsgálat	A személyi tisztaság nem megfelelő	Rendszeres védőnői ellenőrzés, jelzésadási kötelezettség szülők felé, súlyos esetben ÁNTSZ-nek	Folyamatos	Védőnő, osztályfőnökök
Egészséges	Szociálisan	Ruhasegély,	Folyamatos	Gyermekvédelmi

öltözködés	hátrányos helyzetű tanulók között akad hiányosan öltözködő(nem az időjárásnak megfelelő). Ruházat tisztasága kívánnivalót hagy maga után	figyelemfelhívás		felelős, osztályfőnökök
------------	--	------------------	--	----------------------------

13.8. Testi neveléssel kapcsolatos állapotfelmérés

Területek	Megállapítások	Ebből adódó feladatok	Határidő	Felelős
		Pályázati lehetőségek kihasználása	Folyamatos	Igazgatóhelyettes, munkaközösség vezető, testnevelők
A testi nevelési formái és szinterei 1-4. o.: 3 óra/hét 5-6.o.: 2,5 óra/hét 7-8. o.:2 óra/hét	Tömegsport óra: délutáni sportfoglalkozás, lány torna, fiú torna, lány kosárlabda, futball Nemcsak általános tömeges mozgásigényt elégíti ki, hanem a tehetséggondozásnak is színtere, versenyre készítés is folyik.	Megőrizni, illetve törvényhez igazítottan emelni a testnevelési órák számát	Szeptember 1.	Igazgató, testnevelési munkaközösség, testnevelők
Felmentett tanulók száma	Statisztika	Megfelelő szakemberhez való irányítás		
Gyógytestnevelés, könnyített testnevelés	Statisztika	Megfelelő szakemberhez való irányítás városi szinten.	Folyamatos	Testnevelők, osztályfőnökök, igazgatóhelyettes
A tanulók fizikai képességeinek mérési eredményei	Évente két alkalommal mérjük a tanulók testi képességeit.	Érdekltetni a jobb teljesítményre, rendszeres egyéni fejlesztő munkát megtartani.	Októbr, június	Testnevelési munkaközösség, testnevelők, testnevelést tanítók

13.9. Egészséges napirenddel kapcsolatos mérések

Területek	Megállapítások	Ebből adódó feladatok	Határidő	Felelős
Életmód	Kevés alvás(oka késő esti tv nézés) Az aktív pihenés gyakran hiányt szenved Mozgásszegény életmód, kevés időt töltenek a szabadban	Szülői meggyőzés ennek ártalmáról Szervezett programok az aktív pihenésre Szabadtéri játékok, óráközi szünetek rendje, napköziben a helyes életmódra nevelés.	Folyamatos	Osztályfőnökök, szabadidő szervező, osztályfőnöki munkaközösség, napközis munkaközösség

13.10. A lelki egészség megőrzésével kapcsolatos mérések (osztályfőnökök munkatervei, mérések)

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos mérések	Megállapítások	Ebből adódó feladatok	Határidő	Felelős
Szociometriai mérés	Változó összetételű osztályközösségek	Közös programokkal tovább erősíteni a jó közösségeket. Periférián lévőket beemelni, sztárhelyzetű kortársvezető szerepét erősíteni. Iskolai közösség minőségének javítása	Folyamatos	Osztályfőnökök, szabadidő szervező, DÖK
Motivációmérés	Szülőknek való megfelelés, barátoknak való megfelelés, felnőttkori boldogulás	Javítani a tanár „pozícióját” tudásért cselekedtetni a tanulókat	Folyamatos	Minden nevelő
Területek	Megállapítások	Ebből adódó feladatok		
Pedagógusok	Van helye iskolánkban a drogprevenciónak	Külső szakemberek bevonásával tematikus előadás		

		sorozat a téma széleskörű körülménye és megismerése érdekében
Tanulók	Személyiségük még formálható, alakítható, hiányos információval rendelkeznek.	Tematikus, interaktív, érzelmekre ható foglalkozások életkoruknak megfelelő külső szakemberek bevonásával, készségfejlesztő programokkal.
Szülők	Munkanélküliség, létbizonytalanság, emberi kapcsolatok felbomlása. Hátrányos helyzetű tanulók száma nő.	Rendkívüli, eseti szülői értekezletek meghívott szakemberekkel, előadások, fórum, személyes találkozások, családi programok tervezése.

13.11. Egészségnevelés és környezetnevelés kapcsolódása

A tanórai programon belül:

Tanórán alkalmazott alternatív módszerek beépítése

A tanórán kívül:

- Napközi
- Kirándulás
- Szakkör
- Nyári napközis tábor
- Akciók
- Előadások
- Kiállítások
- Tanulás tanítása, megvalósítása drámapedagógia, szabadban tartott órák, témanap, vetélkedők során.

13.12. Értékelés

Az aktuális programhoz kapcsolódó elégedettségmérés

Felmérő tesztek értékelése évfolyamonként

13.13. Eredmények közzétele

Faliújságokon

Heti értékeléseken

Osztályfőnöki órákon

13.14. Pedagógiai program- Képesség- kibontakoztató felkészítés

A foglalkozások célja a hátrányos helyzetű tanulási zavar veszélyeztetett, részképességi gyengeséggel és tanulásban nehezített gyermekek feltérképezése, diagnosztizálása, egyéni és kiscsoportos fejlesztése különböző terápiás eljárásokkal, hátránykompenzálás és prevenció céljából.

További cél még a következményes magatartási zavar, a másodlagos neurotizáció és a különböző személyiségvonások torzulásának megelőzése, az osztályközösségbe való sikeres integrálás.

13.14.1. A fejlesztő eljárások menete:

- **Szűrés:** Az összes első osztályos tanuló részvételével megkezdeni a szűrést októberben, a beszoktatást figyelembe véve.

A szűrővizsgálat összetétele:

- beszédvizsgálat
- praktikus intelligencia vizsgálata
- diszlexia és diszkalkulia gyorssteszt
- emberrajz

DIFER MÉRÉS

A DIFER –mérés területei:

- az írásmozgás- koordináció fejlődése
- a beszédhanghallás fejlődése
- a relációszőkincs fejlődése
- az elemi számolási készség fejlődése
- a tapasztalati következtetés fejlődése
- a tapasztalati összefüggés- megértés fejlődése
- a szociálitás fejlődése

Pszichológiai és pedagógiai mérések elvégzése Szauner Jánosné Szigeti Gizella tesztje alapján.

- **A szűrővizsgálatok eredményeinek elemzése, összesítése.**

- **Az egyéni fejlesztési terv elkészítése**

- **Adekvát terápiai eljárások kiválasztása**

Alapozó mozgásterápia (Delecató) alkalmazása

- **Folyamat- diagnózis a megállapított területeken, hatásvizsgálatok a tantárgyi követelményekre való beépülés mértékére.**

13.14.2. A Nevelési Tanácsadóban fejlesztett logopédiai és egyéb esetek nyomon követése

- **A fejlesztés időpontja és időtartama:**

A fejlesztő foglalkozások általában heti 1-2 órában zajlanak a törvényben előírt formában. A fejlesztés időtartamát a fejlesztő- differenciáló pedagógus és a Nevelési Tanácsadó szakértői javaslata határozza meg.

- A fejlesztő foglalkozásokon lévő tanulók értékelése:

A tanulók értékelése nem tantervi követelményekhez, hanem önmagukhoz mérten történik:

- lényegesen javult
- részben javult
- önmagához képest lassan fejlődik

Minden tanulónál egyéni szöveges értékelés.

- Tájékoztatás, kapcsolattartás:

Óvodával:

Az óvodából tanulási gyengeséggel, magatartási zavarral, beszédhibával érkező gyermeket jelzi az óvodavezető.

Szülőkkel:

Tájékoztatás szülői értekezleten a fejlesztő pedagógiai munkáról a leendő első osztályos gyerekek szülei részére.

A fejlesztésre járó tanulók szüleinek folyamatos tájékoztatása, hogy tisztában legyenek gyermekeik képességeivel, képesek legyenek elfogadni őket, nyitottak legyenek a terápiára.

Pedagógusokkal:

A sajátos nevelési igényű tanulók helyzetét, fejlődését a fejlesztő pedagógus az osztályfőnökkel együtt követi. A tanulásban nehezített tanulók helyzetéről szükséges az osztályfőnök tájékoztatása, hogy a tanulók eltérő igényeit a nevelő-oktató munka és az értékelés során figyelembe tudják venni.

- Szakértői Bizottság és Nevelési Tanácsadó

Tájékoztató a mutatók alakulásáról, javaslataik beépítése az egyéni fejlesztési tervbe.

- Családsegítő

Együttműködés és tájékoztatás a magatartási zavarok alakulásáról. Kölcsönös kooperáció.

- A képesség- kibontakoztató felkészítés egyéni tervéhez:

A fejlesztő- differenciáló pedagógus egyéni fejlesztési tervet készít az osztálytanító bevonásával. A terv heti lebontásban működik, egy hónap időtartamra, hogy a fejlődési ütemhez lehessen igazítani. Egyéni értékelési rendszert kell kidolgozni. Az elért eredmények mellett további feladatok megjelölése is szükséges.

A haladást legalább háromhavonta kell értékelni a törvényben meghatározott módon 396D§ 7. pontja alapján

14. A FOGYASZTÓVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ ISKOLAI FELADATOK

14.1. Az Egyesült Nemzetek Szervezete 1985-ös **Fogyasztóvédelmi Irányelveiben** leszögezte, hogy minden állampolgár fogyasztóként a következő alapvető jogokkal rendelkezik:

- a) az alapvető szükségleteik kielégítéséhez való jog ,
- b) a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozás joga ,
- c) a különböző termékek és szolgáltatások közötti választás joga,
- d) a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretének joga,
- e) a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez való jog ,
- f) az egészséges és elviselhető környezetben való élethez való jog ,
- g) a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszólás joga ,
- h) **a tájékozott és tudatos fogyasztóvá váláshoz szükséges ismeretek és tudás elsajátításához való jog.**

Az Országgyűlés 1997. december 15-én fogadta el a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényt, melynek első része V. fejezet 17.§-a rendelkezik a fogyasztók oktatásáról.

E törvény írja elő a fogyasztók oktatásának szükségességét a fogyasztóvédelmi jogszabályok megismerése céljából. A törvény szerint a fogyasztók oktatása alapvetően állami feladat, amelyet az oktatási intézmények, a Fogyasztóvédelmi Felügyelőség és az érdekvédelmi szervezetek együttműködve teljesítenek.

Az EU 2002-2006 közötti időszakra szóló V. fogyasztóvédelmi akcióterve alapján a Kormány kidolgozta a középtávú fogyasztóvédelmi politikáját, melynek prioritásai az élelmiszerbiztonság, valamint az elektronikus kereskedelem és a lakossági szolgáltatások (pénzügyi és biztosítási) területe.

A fogyasztóvédelemről szóló törvénynek, valamint az EU jogharmonizációs követelményeknek is eleget téve a 2003. évi LXI törvénnyel módosított Közoktatási törvényben (1993. évi LXXIX törvény) is megjelenik a fogyasztóvédelem oktatása.

A Kormány 243/2003.(XII. 17.) számú rendeletével kiadott Nemzeti alaptanterv (Nat) értelmében a helyi tanterveknek biztosítani kell, hogy az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák a fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására. Kiemelt fejlesztési feladat a Nat-ban a felkészülés a felnőtt életre, amelyben a fogyasztói kultúra kialakítása is jelentős szerepet kap.

14.2. A fogyasztóvédelmi oktatás célja

“A fogyasztóvédelem célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknban.”(Nat)

A cél elérését a fenntarthatóság, azon belül a fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása, elterjesztése és a fenntarthatóságnak a mindennapi életünkben fogyasztóként való képviselete jelenti.

14.3. A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amelyek gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoznak magukban.

Szükséges a társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakításának elősegítése, a jogukat érvényesíteni tudó, a közéletben részt vevő és közreműködő fiatalok képzése. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség szoros összefüggése, az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztése. (Nat)

Fogyasztói magatartásunk sokféle hatás mentén, a szociális tanulás útján alakul, fejlődik. A tudatos fogyasztóvá válás és az ennek megfelelő magatartás kialakítása hosszú, sokoldalú folyamat. Ennek során az egyén megismeri a fogyasztási javakat és szolgáltatásokat, megtanulja, hogyan viselkedjen a piaci viszonyok között, hogyan legyen képes fogyasztói érdekeinek érvényesítésére a természeti erőforrások védelme mellett.

A fogyasztói mintáknak a fenntarthatóság irányába történő fejlődése szempontjából a nevelés-oktatás különösen nagy jelentőségű. Mivel ismereteket kell elsajátíttatni, készségeket, hozzáállást, értékrendet kell formálni a fenntartható fogyasztás érdekében, ezért a gyermekkorban elkezdett fejlesztés döntő hatású. Amíg a kisiskolás korban leginkább jellemző fogyasztói magatartások a kiválasztás, az áruismeret, a döntés, a kockázatvállalás, a bizalmi elv érvényesülése, addig a kamaszokban már megjelenik a jogérzék, kellő fejlesztés esetén a jogismeret, a szolgáltatásismeret, a fogyasztói értékrend és a vállalkozásismeret is.

A fogyasztás elemi meghatározója a család. A fogyasztói szokások tekintetében az otthonról hozott hatások a legélelénkebbek, ezért is fontos a szülők, a családok bevonása a nevelési folyamatba.

A napi gazdasági tapasztalatok, a gazdasági élet mind alaposabb és tudatosabb megismerése és megértése segít a fenntarthatóság eszméjének elfogadtatásában. Az emberek sokszor az olcsó, akciós termékeket részesítik előnyben, általában keveset költenek kultúrára, utazásra, erősen differenciálódnak abból a szempontból is, hogy mennyire akarnak, vagy tudnak megtakarítani. E gyakorlattal szemben a fenntarthatóság irányába ható fogyasztói minták kialakítását segítheti a korrekt sokoldalú tájékoztatás és információ áramlás.

Iskolai programunkban a pszichológiai mozgatókra, és a helyes értékrend alakítására kell a hangsúlyt fektetni. A fenntartható fogyasztás nem annyira tudományos vagy technikai kérdés, hanem inkább az értékek választásával, a tudatos beállítódással kapcsolatos viszony.

Az értékek formálásában lényeges például:

- a kívánság és a szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése
- az egyéni és társadalmi jogok tiszteletben tartása,
- a természeti értékek védelme.

Fontos továbbá a fogyasztás során:

- a tájékozódás képessége,
- a döntési helyzet felismerése és
- a döntésre való felkészülés.

Meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket e területen való eligazodásra. Hangsúlyozni kell

- a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során,
- valamint a gazdaságosságot és a takarékoságot.

A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében különösen fontos, hogy a diákok értsék, valamint a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

- **Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás:** Olyan viselkedés, melyet a szuggesztív marketinghatásoktól való távolságtartás képessége, a fogyasztói szükségletek folyamatos mérlegelése, továbbá a felmerülő fogyasztói problémák megértésének, kommunikálásának és megoldásának képessége és készsége jellemez.
- **Ökológiai fogyasztóvédelem:** Az elmúlt években sokan felismerték, hogy a környezeti problémáink túlnyomó többségének gyökere a mai fogyasztói társadalmunkban keresendő. Mind a javak pazarló előállítási technológiája, mind pedig fogyasztásunk gyakran ön- vagy csupán vállalati profítcélu volta, mennyisége, valamint annak összetétele hozzájárul erőforrásaink feléléséhez és természeti környezetünk elszennyezéséhez. E szemlélet a környezet szempontjait is figyelembe veszi, ökológiailag tudatos fogyasztókat nevel, akik vásárlási választásaikkal egyben ökológiai környezetük megtartására törekednek.
- **Környezettudatos fogyasztás:** kiegyensúlyozottan dinamikus középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és a környezeti erőforrásokat nem kizsákmányoló fogyasztás között.
- **Fenntartható fogyasztás:** A szolgáltatások és a hozzájuk kapcsolódó termékek olyan módon történő felhasználása, amely a jelenleginél jobb általános társadalmi életminőséget eredményez, de közben minimálisra csökkenti a természeti források és a mérgező anyagok használatát, valamint a hulladék- és szennyező anyagok kibocsátását az adott szolgáltatás, illetve termék teljes életciklusa során, annak érdekében, hogy a jövő nemzedékek szükségletei – és egészsége – ne kerüljenek veszélybe.
- **Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem:** Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

14.4. A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban

Az egyes *tantárgyak tanórai foglalkozásaiba* jól beépíthetők a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak.

Például:

Technika	áruismeret, a gyártás és a termékminőség összefüggései
Matematika	banki, biztosítási vagy üzemanyag-fogyasztási számítások
Fizika	mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, víz mérőórák);
Földrajz	eltérő fogyasztási struktúrák és szokások;

Magyar	reklámszöveg, feliratok; a reklám kommunikációs csapdái
Biológia	génmódosított élelmiszerek (GMO), amíg egy élelmiszer a boltba kerül, táplálkozás kiegészítők és divatjaik, egészséges táplálkozás
Kémia	élelmiszerbiztonság, élelmiszeradalékok (E-számok), vegyszermaradványok, háztartási vegyszerek, kozmetikumok célszerű és tudatos használatuk
Informatika	elektronikus kereskedelem (e-kereskedelem), internetes fogyasztói veszélyforrások, telefónia
Történelem	EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet és fogyasztóvédelem, a reklám története stb.
Médiaismeret	a reklám képi nyelve és hatásai
Tantárgyközi projektek	(pl. Hogyan készül a reklám? A zsebpénz)

Tanórán kívüli tevékenységek (vetélkedők, versenyek, rendezvények)

- Iskolán kívüli helyszínek (piaci séták, üzletek, bankok látogatása)
- Hazai és nemzetközi együttműködések (más iskolákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel)
- Az iskola fogyasztóvédelmi működése (az iskola, mint fogyasztó és mint piac), az ezzel kapcsolatos foglalkozások

14.5. Módszertani elemek

Valószínűleg akkor járunk a legjobban, ha az amúgy is zsúfolt iskolai tantervbe nem a hagyományos módszertani elemekkel és merev tanórai keretek között folyó oktatásból préselünk bele még többet, hanem bizonyos **készségek fejlesztésével** a fenntarthatóság és a fenntartható fogyasztás területén.

Ilyen készségek:

- a kritikus gondolkodás,
- az egyéni és csoportos döntéshozás
- és a problémamegoldás.

A készségfejlesztésnek tartalmazni kell az egyén és társadalom viszonyáról szóló információgyűjtés, információfeldolgozás, a feldolgozott információk alapján való döntés és végrehajtás módszereit.

A fogyasztói szokásalakítás egyik fontos célja a szülők és a helyi közösségek együttműködésének megnyerése és bevonása az iskolai nevelési programokba. Így a családok és közösségek fenntartható fogyasztásra való törekvése is kialakulhat.

A tudatos fogyasztóvá nevelés gyakorlatában a szülők lehetnek a pedagógus legfontosabb segítői és viszont. Amennyiben rendszeresen adunk az áruismerettel, vásárlással, fogyasztói döntésekkel kapcsolatos házi feladatokat, bizonyos idő után segíthetünk abban, hogy a gyerekek minél tudatosabban éljék meg családjuk fogyasztói szokásait. Az adatkezelési szabályokat betartva ismereteket gyűjthetünk a családok vásárlási szokásairól. Az információk adott esetben lehetővé teszik azt is, hogy a pedagógus pozitívan befolyásolja a család vásárlói magatartását.

A hagyományostól eltérő tanulásszervezési formák alkalmazása, projektprogramok indítása megfelelő keretet teremthet a fogyasztóvédelem oktatásának, a kritikus, független gondolkodás fejlesztésének.

Fontos hogy a diákok e módszereket minél többször alkalmazzák, napjainkban tipikus helyi és globális problémákon keresztül.

- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól
- Riportkészítés az eladókkal
- Médiafigyelés, reklámkritika
- Egyéni és csoportos döntéshozatal
- Adatgyűjtés, adatfeldolgozás, információörögzítés csoportmunkában
- Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel
- Szimulációs játék, esettanulmány
- Viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, jellemző piaci magatartások felismerése és elsajátítása, fogyasztói kosár készítése)
- Érveléstechnikai gyakorlatok (hatékony érdekvégyesítés)

15. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges helyiségek, bútorzatok és egyéb berendezési tárgyak, valamint az egészség – és munkavédelmi eszközök felsorolását a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 7. számú melléklete tartalmazza.

Intézményünk 2003-ban felülvizsgálta a 2000-2003. évre elkészített taneszköz-fejlesztési tervét. Mivel az elmúlt időszakban sem a helyiségekre, sem pedig a minimális taneszközökre vonatkozó előírásokat nem sikerült teljesítenünk, így eszközfejlesztési tervünket átdolgoztuk, a szükséges módosításokat végrehajtottuk.

Sajószentpéter Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 2003. decemberi ülésén az ütemtervet jóváhagyta, azt megküldte a OKÉV területi igazgatóságához jóváhagyásra.

Intézményünkben 2004. áprilisában az OKÉV megbízásából szakértői ellenőrzés keretében vizsgálták a 2000-2003 közötti időszak beszerzését, illetve a szükséges eszközök, felszerelések ütemezését.

Az eszközfejlesztési tervünkben nem szereplő eszközökkel iskolánk rendelkezik. Fontosnak tartjuk azonban elhasznált eszközöink, berendezési tárgyait cseréjére is.

Célunk, hogy mielőbb megfeleljünk a jogszabályi előírásoknak.

C) AZ INTÉZMÉNY KÉPESSÉGKIBONTAKOZTATÓ INTEGRÁCIÓS FELKÉSZÍTÉSÉNEK PEDAGÓGIAI RENDSZERE

A képességkibontakoztató stratégia lényege

1. Az iskola tanulóinak helyzete

Intézményünkben az általános iskolai tanulók száma 1476 fő. Közülük 763 fő hátrányos helyzetű és 358 fő halmozottan hátrányos helyzetű.

A tagintézmények tanulói összetételét vizsgálva, a következő adatok mutatkoznak:

2008/2009. tanév	Kossuth	Lévay	Pécsi	Hunyadi	Móra
HH tanulók aránya a tanulói összlétszámhoz viszonyítva	37%	94%	34%	43%	68%
HHH tanulók aránya a tanulói összlétszámhoz viszonyítva	9%	75%	13%	14%	32%
SNI tanulók aránya a tanulói összlétszámhoz viszonyítva	4%	8%	3%	4%	3%

A táblázatot elemezve látható, hogy az arányok a HH, HHH-s tanulók esetében egy tagintézmény tekintetében az országos átlagot meghaladóak, de a jelenség nem tekinthető szegregációnak, mivel a tagintézmények közötti eltéréseknek nem közoktatási esélyegyenlőségi, hanem települési szegregációs okai vannak. A Lévay József Tagiskola a városban társadalmilag kialakult etnikailag szegregált roma városrészben található. A roma népesség körében a nyilatkozatok alapján kimutatható a magasabb arányú halmozottan hátrányos helyzet.

Annak érdekében, hogy legyen kiegyenlített a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a tagintézményekben intézkedések születtek. Az első osztályosok adatait vizsgálva láthatjuk, hogy a HHH gyermekek arányos elosztására irányuló törekvések eredményesnek bizonyultak. A 2008/2009. tanévben az első évfolyam tekintetében a feladatellátási helyek között megszűntek az aránytalanságok.

Tagintézmény	Osztály	Létszám	HH	HHH	HHH arány
Kossuth Lajos Iskola	1.a	28	11	5	17,86
	1.b	27	15	5	18,51
Lévay József Tagiskola	Nem indult első osztály				
Pécsi Sándor Tagiskola	Nem indult első osztály				
Hunyadi Mátyás Tagiskola	1.a	23	11	5	21,74
	1.b	22	11	5	22,72
Móra Ferenc Tagiskola	1.a	23	17	8	34,78
	1.b	22	16	8	36,36
Összesen		145	81	36	24,83

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya magas, ezért *szükséges* számukra olyan programot adni amely:megoldja

- a személyiség- és közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat
- a tanulási kudarcnak kitett tanulókat fejleszti
- enyhíti a szociális hátrányokat

A SNI tanulók aránya (4,06%) az országos átlagot nem éri el, de közelíti azt. Minden SNI tanulót integráltan oktatunk, a gyógypedagógiai ellátást saját főállású gyógypedagógusaink biztosítják. Pszichológus és két logopédus segít a fejlesztésben.

SNI A	38
Ebből enyhe fokban értelmi fogyatékos	27
Középsúlyos értelmi fogyatékos	0
SNI B	22
Egyéb	0

A Sajószentpéteri Központi Általános Iskola hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű tanulói számára (az integrációs) képességkibontakoztató felkészítésük pedagógiai feladatát (11/1994. KMK rendelet 39/D § (4)) **az alábbi rendszer szerint szándékozik megvalósítani.**

1.1. Célunk

Célunk a kompetencia alapú oktatás és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációs programjának összekapcsolása (a NAT és IPR)

Tudatos pedagógiai munkával arra törekszünk, hogy nevelési- és oktatásszervezési keretünket mihamarabb az alábbi kívánalmak jellemezzék:

- Minden 6-18 éves korú sajszentpéteri gyerek integrált keretek között nevelődjön.
- Biztosítja minden gyermek számára a lehetőséget képességei kibontakoztatásához.
- Az előzetes, otthonról hozott tudást, kultúrát minden gyermek értéként képviselheti.
- Tudatosan figyeli és fejleszti a gyermekek csoportszociális készségeit.
- A szülő, a család (mint partner), résztvevője az iskolai folyamatoknak, erős a család-iskola- gyerek közötti kommunikáció.
- Együttműködő, elfogadó, előítéletek nélküli környezetben dolgozunk.
- Megvalósul az oktatás-nevelés folyamatában bekapcsolódó intézmények szervezett, tudatos együttműködése.
- Az iskolai hatékonyság visszajelzésére tanulókövetést végzünk.
- Pedagógusaink állandóan gazdagítják az ebben felhasználható pedagógiai, módszertani repertoárjukat.

Milyen hatások, eredmények várhatók az alkalmazásától?

- Az esélyegyenlőség megteremtése
- A tanulási kudarcnak kitett tanulók sikeres felzárkóztatása
- A kompetenciamérések eredményeinek javulása

1.2. Célcsoport: Az általános iskola tanulóközössége, a nevelés – oktatás szakemberei, a pedagógusok közössége, az intézmény használói, a településen élő családok. A nevelésben partner helyi szervezetek tagjai.

1.3. A program szellemisége: Az iskolai program – építve több hazai és nemzetközi iskolafejlesztő program legjobb tapasztalataira – egy olyan nyitott iskolamodellt vázol fel, amely alapvetően fontosnak tartja a gyermek szükségleteire, viselkedésére, tulajdonságaira való reagálást, illetve érdekeltté, motiválttá akarja tenni őt saját nevelődési, tanulási folyamataiban. Az egyén fejlesztésén keresztül, azzal kölcsönhatásban, fejleszti a befogadó közösséget, s a közösen végzett tevékenységek, együttes élmények, az egész személyiség érzelmi, morális fejlődését segítik.

A program a mások iránti nyitottságot és elfogadást, a szorgalmat kiemelt értéknek tekinti. Az egész személyiséget fejlesztve tanít. Meghatározó benne a gyermekközpontúság, a tanító és a gyermek kapcsolata. A gyermekeken keresztül a sajszentpéteri családokra is hat.

1.4. Az iskolai program alapelvei

- Olyan emberek nevelése a cél, akik egész életükön át nyitottak a folyamatos tanulásra, információk szerzésére.

- A gyerekekkel szemben az egyéni fejlődésnek megfelelő elvárásokat, és ezzel harmonizáló feladatokat szükséges megfogalmazni, biztosítani.
- A tanulókat alapvető, korszerű kompetenciák (anyanyelvi, idegen nyelvi, matematikai, informatikai, természettudományi, társadalomtudományi, esztétikai, etikai), tudás birtokába kell juttatni.

1.5. Az osztálytermekben folyó nevelő – oktató munka során az alábbi alapértékei

- **Gondoskodás, törődés:** Figyelés önmagunkra, másokra, modellszerű tanítói, tanári magatartás a tisztelettel, megbecsüléssel, figyelmes gondoskodás attitűdjének alakítására.
- **Hatékony kommunikáció:** a nyelvi, a művészet által közvetített kommunikáció a társadalmi beilleszkedés alapja.
- **Az összefüggések felismerése, aktivitás, alkalmazni tudás:** a világ jelenségeinek komplex megismerése, alakítása.
- **A közösség:** mint a gyermekek együttműködő csoportja a demokratikus társadalmi beilleszkedés modellje, a közösségbe tartozás élményét nyújtja.

1.6. A cél elérését segítő sajátosságaink

- A pedagógus szerepe.
- A tanulásbarát környezet kialakítása.
- A tanítás – tanulás sajátos megszervezése.
- A tanórán kívüli foglalkozások hatékony felhasználása.
- A testi – lelki egészség fejlesztése, erősítése.
- A differenciálás.
- A szülővel való nyílt viszony.
- A helyi társadalom tagjainak széleskörű együttműködése.

A kulcsszerep a pedagógusé, aki minden egyes gyereket tisztel, megbecsül, önbizalmát erősíti, képességeit fejleszti. A követelményeket úgy támasztja, hogy eleget is tudjanak tenni annak a gyerekek. Felkelti és fenntartja a tanulási motivációt. Részt vesz az osztály életében, játékokban, kezdeményezi a közös programokat. Van humorérzéke, őszinte. Folyamatosan továbbképzzi magát. A tanítás anyaga és a tanítás módja egyaránt hangsúlyos kérdés számára. Tanulásbarát környezet, eszközök: barátságos környezet, polcrendszer, asztalok, székek, sok-sok tanulást segítő taneszköz áll rendelkezésre, ezek szabadon használhatóak. Könyvek, játékok, szőnyeg, növények, a terem falain a tanultakkal kapcsolatos táblázatok, gyermekmunkák. Mindezek a tanulást segítik.

2. Az iskolába való bekerülés előkészítése

2.1. Az óvodából az iskolába való átmenet segítése

2.1.1. Az iskolakezdés nehézségei

Az iskolába lépő gyermek általában már alkalmas az iskolai munkára. Az iskolai életformába való beilleszkedés mégis igen nagy feladat elé állítja a gyermeket. A kötelességszerű tanulás, az iskolai élet szabályainak megtartása és hasonló korúakkal való szervezett együttműködés komoly erőpróba a gyermek számára. Maga az iskolaérettség is különböző fokú az egyes gyerekeknél. A társadalmi (családi) hatások is nagyon különbözőek. Az iskolának törekednie kell e hatások kiegyenlítésére és minden gyermek számára biztosítani kell az egyenlő, kedvező feltételeket.

Ezek az elemek, amelyek a különböző szociális, kulturális, etnikai háttérű családokkal folytatott kommunikáció jellegét meghatározzák. Amelyek lehetőséget adnak arra, hogy a családokat már az elején valóban partnerként kezeljék, igényeiket felmérjék.

2.1.2. Az iskolába való bekerülés elemeinek megvalósulása

Az óvoda az iskolával tartalmas kapcsolatot alakított ki a gyermekek minél probléma mentesebb iskolakezdésének érdekében. Együttműködésünkre jellemző a kölcsönös nyitottság, érdeklődés és a bizalom, amely hozzájárul egymás nevelési céljainak, programjának megismeréséhez, összehangolásához.

Az iskolakezdés zavartalansága érdekében az iskola az óvodától kéri a következő feladatokat:

- Törekvés a 100 %-os óvodalátogatottság elérése, (a HHH gyermek 3 évig legyen óvodás).
- Óvodai személyiségnapló vezetése, iskolaérettségi vizsgálatok elkészítése.
- A Sajószentpéteri Egységes Pedagógiai Szakszolgálat szakembereinek közös igénybevétele.
- Közös szakmai fórumok szervezése.
- Információcsere az óvónőkkel a gyermekek fejlettségi szintjéről.
- Közös szülői értekezlet szervezése az óvodában, ahol az iskola igazgatója és a fenntartó képviselője is tájékoztatást ad a beiskolázásról.
- A két nevelőtestület tagjainak aktív kapcsolattartása, információcsere a gyerekekről munkaközösségek szintjén:
  - a, dokumentumok közös elemzése:
    - **Iskolaérettségi vizsgálat**
    - Dyslexia prevenció
    - **Pedagógiai Szakszolgálatok anyaga**
    - **Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság anyaga**
  - b, Az óvónők gyerekekről készült jellemzésének figyelembevétele az osztályba sorolásnál.
- Az óvónők az iskolába lépés után is kapcsolatban állnak az 1. osztályos tanítókkal, figyelemmel kísérik az 1. osztályos gyermekek beilleszkedését, fejlődését.

2.2. Heterogén osztályok kialakítása a jogszabályoknak megfelelően

Az osztályba sorolás módja, szempontjai: Az óvodából érkező csoportok tagjait mindig saját szempontrendszerünk alapján újra osztjuk. Az elosztáshoz, figyelembe vesszük az óvónők által elmondott instrukciókat is.

Az iskola szempontjai:

- Fiúk – lányok aránya.
- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók (HHH) aránya.
- Etnikai kisebbséghez tartozó tanulók aránya.
- Családi kötődés a tagintézményhez (testvérek oktatása révén).
- Egyéni indokolt kérések számbavétele (rokonok, szomszédok, napközisek), ha biztosítja az előzőekben megteremtett egyensúlyt.

3. Együttműködések, partnerségi kapcsolatok kiépítése

3.1. Együttműködés a szülői házzal

"A gyerekeknek egészséges környezetre van szükségük és a közösségek nem lehetnek egészségesek a szülői támogatás nélkül."

Trish Magee

Cél: A szülők bevonása az oktatás- nevelés folyamatába.
Az intézmény és a család közötti partnerség kiépítésének feladatai.

3.1.1. A kapcsolattartás formái

-Szülői értekezletek

- Az éves Munkatervben meghatározottak szerint,
  - igény szerint többször (programismertetési-; pályaorientációs szülői értekezlet).
- felelős:* igazgató, osztályfőnök

-Családlátogatás

- Problémák, sikerek esetén.
- Módszer alkalmazása:* beszélgetés, meggyőzés.
felelős: osztályfőnök, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős

- Nyílt nap

- Az iskolai pedagógiai programban kínált lehetőségeken kívül további látogatási, együttműködési alkalmakat biztosítunk valamennyi szülő számára.
- Módszer alkalmazása:* példamutatás.
felelős: osztályfőnök, szaktanár

-Esetmegbeszélés

- Egy felmerült probléma tisztázása érdekében.
- Módszere:* beszélgetés, meggyőzés.
felelős: osztályfőnök, szülő, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős

-Negyedéves tájékoztató a gyermekről

A tanulóra jellemző:

- tanulmányi helyzet,
  - személyiségjegyek,
  - neveltségi állapot,
  - képességek,
  - közösségben elfoglalt helye, valamint,
  - tanulmányi előmenetele alapján.
- Felelős:* osztályfőnök, szaktanár

A negyedéves tájékoztatót a képességkibontakoztató programba bekapcsolódott évfolyamok esetében valósítjuk meg (felmenő rendszerben).

-A tanuló ellenőrző könyvébe bejegyzések, tájékoztatások

- alkalmanként /dicséret, figyelmeztetés stb./
felelős: osztályfőnök, szaktanár, igazgató

- *Telefonon történő elérhetőség, azonnali intézkedés érdekében*

3.1.2. A program ismertetése

Célja, hogy a szülő ismerje meg, mit jelent gyermeke számára, ha ebben a programban részt vesz.

Ideje: szeptember, első szülői értekezlet, szülő – tanár – diák találkozók

Felelős: igazgató, osztályfőnök.

3.1.3. . Szülői nyilatkozat a képesség kibontakoztató nevelésbe való bekapcsolódásról

Célja, hogy a program megismerése után, szóbeli megbeszélést követően, írásban is megerősíti belépési szándékát. Egyúttal kötelezi magát, hogy segíti gyermeke és a nevelő munkáját,

Időpont: október

Felelős: osztályfőnök - szülő

Ellenőrzése a leírtak betartásának: igazgató, tagintézmény-vezető

3.1.4. . Negyedéves értékelés

Célja: egy adott időszakon belül a gyermek magatartásának, tanulmányi előrehaladásának, képességei alakulásának értékelése.

Ideje: november vége, január vége, április, június

Felelős: osztályfőnök

Ellenőrzése: igazgató, tagintézmény-vezető

3.1.5. A szülő bevonása a nevelés-oktatás folyamatába

a) Részt vehetnek az osztály foglalkozásain

Célja, hogy megláttassuk a szülőkkel az oktatás-nevelés helyzetét a tanítási órákon.

Lehetőség van erre egyrészt a nyílt napokon, másrészt problémás esetekben a saját gyermek megfigyelésére legyen alkalma egy-egy órán.

Felelős: osztályfőnök, szaktanár

b) Segítséget nyújthatnak a gyermekük korrepetálásában. (Otthoni olvasás gyakorlás, a tanulási zavarok kezelése.)

Célja: A nevelő irányításával megtanul a szülő szakszerű segítséget adni.

Ideje, helye: otthon, folyamatosan

Felelős: osztályfőnök, szaktanár, szülő

c) Tanórán kívüli osztályprogramok megszervezésében és lebonyolításában is részt vehetnek.

Célja, hogy segítse a pedagógus munkáját.

Jelenjen meg gyermeke kíséretében is iskolai ünnepélyeken (pl. évnyitó, évzáró) tevékenyen hozzájáruljon osztályrendezvények lebonyolításához. (pl. farsang, mikulás, színházlátogatás, tanulmányi kirándulások, stb.)

Felelős: osztályfőnök, szabadidő szervező, szülő,

3.2. Gyermekvédelem, együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal

Cél:

A gyermek problémáit minél korábban felismerni, és minél hatékonyabban kezelni, megelőzve súlyosabbá válásukat. Lényeges, hogy a felderített eset után a jelzés időben kerüljön a megfelelő segítő szervezethez.

A gyermekek védelmének rendszerében fontos feladatot látnak el az alábbi személyek:

Iskolán belül:

- *Igazgató.*
- *Osztályfőnök, nevelőtestület.*
- *Gyermekvédelmi felelős.*
- *Védőnő.*
- *Iskolaorvos.*

Az igazgatónak az iskolán belül a megelőzés és a veszélyeztetett gyermekek érdekében alkalmazott módszerek megválasztásában fontos szerepe van. Megfelelő gyermekvédelmi szemléletet alakít ki az iskolában, a gyermekvédelmi munkát folyamatosan ellenőrzi és értékeli.

Az osztályfőnököknek kiemelkedő szerepük van:

- A problémás gyerekeket folyamatosan figyelemmel kíséri
- Igyekszik megismerni minden tanulóját, ezek képességeit, érdeklődési körét, jellemét, családi körülményeit, pályaválasztási terveit.
- A gyermekkel kapcsolatos minden változást megkonzultál a gyermekvédelmi felelőssel

Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök az iskolai gyermekvédelmi munka összefogói, szervezői, ami azt jelenti, hogy nem csak egyedül, az ő feladatuk a gyermekek problémáinak figyelemmel való kísérése, hanem minden pedagógusé, aki napi munkája során a gyermekkel kapcsolatba kerül.

Munkájuk fő feladatai:

- megelőzés,
- feltárás,
- megszüntetés.

Védőnő: felvilágosító, egészségvédő programok szervezése, tisztaságvizsgálat (egészségügyi ellenőrzés)

Iskolaorvos: egészségügyi szűrések, felmérések, védőoltások.

Iskolán kívüli kapcsolatok:

- *Területi Szociális Központ, Városi Gyámhivatal*
- *Pedagógiai Szakszolgálat*
- *Rendőrség*
- *Bíróság*

A felmerülő problémák, gondok milyenségétől függ, hogy a megoldásban milyen szervezet tud segítséget nyújtani. A települési önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást a Területi Szociális Központ látja el.

3.3. Együttműködések, partnerségi kapcsolatok kiépítése szakszolgálatokkal

Cél: A speciális segítségnyújtás időben történjen, szakember bevonásával, egyéni fejlesztéssel.

3.3.1. A szakszolgálatok működési rendjét, igénybevételét törvényi előírás határozza meg.

A megyei- és kistérségi szakszolgálat tájékoztat a határidőkről minden tanévben.

A Pedagógiai Szakszolgálat az iskola kérésére vizsgál.

Az intézménybe heti rendszerességgel járnak logopédusok. A pedagógiai munkát pszichológus is segíti.

3.3.2. A tankötelezettségi törvény előírása alapján:

- Az óvodai iskolaérettségi vizsgálatot figyelembe véve, a Pedagógiai Szakszolgálat véleménye alapján az igazgató dönt a felvételről.
- A nevelő bizonyos megfigyelési időszak után (vagy a szülő kérésére) kezdeményezheti a pszichológiai vizsgálatot, logopédiai szűrést. Ha felmerül a sajátos nevelési igény gyanúja, (a Pedagógiai Szakszolgálat javaslatára) a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság felé továbbítja a gyermek anyagát.

Ezt követően kerül a gyermek

- logopédiai terápiára,
- más fogyatékoság esetén egyéni fejlesztő órán vesz részt (heti 3 óra, kötelező óra 15%-a),
- integrált oktatást biztosítunk számára.

Eredmény: sikerélményekhez jutás, egyéni ütemű készség- és képességfejlesztéssel, speciális gondozással jelentős javulást érünk el.

Dokumentálás.

- Vizsgálatkérő lapok
- Pedagógiai vélemény
- Szakvélemény
- Felülvizsgálati kérelem
- Egyéni fejlesztő napló

3.4. Együttműködés (kapcsolattartás) a középiskolákkal

A pályaválasztás az egyik legfontosabb állomás a tanuló életében.

Az iskolaváltás, az új környezet, az új társak, új normarendszer sok fiatalnál okozhatnak megtorpanást, az eredmények csökkenését.

Cél:

- Az átmenet problémáinak csökkentése érdekében alaposabb előkészítő munka.
- Tudatosabb együttműködés a középiskolákkal.

- Az utókövetés feltételeinek kialakítása.

Feladatok a minőségi beiskolázás érdekében:

a) *Előkészítés:* 5. osztálytól a tanulók tudatos felkészítése a sikeres iskolaváltásra, motiválás, érdeklődés felkeltése.

Felelős: osztályfőnök, szaktanárok.

b) *Közvetlen felkészítés a beiskolázás előtt.*

- A középiskolák nyílt tanítási napjain való részvétel biztosítása.
- Pályaválasztási kiállítás megtekintése (a 8. évfolyam tanulói + osztályfőnökök).
- Eszmecsere a középiskolák pályaválasztási felelős tanáraival. Összevont pályaválasztási szülői értekezlet szervezése.
- A Pályaválasztási megyei kiadvány alapos megismertetése.

Határidő: a 8. évfolyamon szeptember – december hónapokban.

Felelős: osztályfőnök, igazgató, koordinátori munkaközösség-vezető, szülő, tanuló.

c) *Döntés /közös felelősség: gyermek, szülő, osztályfőnök/*

d) *A pályaválasztás adminisztrációjának elvégzése* az Oktatási Hivatal által kiadott Iskolajegyzék alapján.

Határidő: január.

Felelős: osztályfőnökök, tagintézmény-vezetők.

e) *A középiskolák hivatalos visszajelzésének adminisztrálása*

Határidő: május, június.

f) *Utókövetés* (a tanulmányi eredmények gyűjtése ,küldése)

- minden tanév végén

Várható eredmény:

- sikeres minőségi beiskolázás
- az általános és középiskolák együttműködésének új alapokra helyezése, bővítése
- a tanulók fejlődésének, sorsának megbízhatóbb utókövetése
- pedagógiai tapasztalatok felhasználása a következő évfolyamok tanulóinál

A folyamat értékelése: A tanév végi értekezleten, a terület felelős gazdáival.

3.5. Együttműködés a kisebbségi önkormányzatok vezetőivel

- német
- cigány

Célok:

- A kisebbségi önkormányzat bevonása az intézmény munkájába.
- Párbeszéd többség és kisebbség között.
- A gyermekek identitás tudatának erősítése.
- Egymás kultúrájának tiszteletben tartása, nyitottság és elfogadás.
- Saját eszközeikkel ők is segítsék a program sikerét!
- Ismeretek átadása az integrációs nevelésről.

Feladatok:

- A kisebbségi önkormányzatokkal megismertetni az iskola integrációs programját.
  - Esetmegbeszéléseken szükség szerint együttműködés a tanulókkal, a családokkal.
  - Bevonjuk őket a közös munkába, ha az integrációs oktatásban résztvevő roma tanulókkal probléma van, közösen oldjuk meg azt.
  - A lehetőségekhez mérten segítségadás a rászoruló roma családoknak, például: iskolai tanszerek, felszerelések pótlása, rendezvényeken való részvétel biztosítása.
-
- Meghívjuk a kisebbségi önkormányzat képviselőit:
    - iskolai rendezvényekre,
    - napközis foglalkozásokra,
    - családlátogatásokra.
  - Együttműködési formák rögzítése, eredmények népszerűsítése.

Kapcsolattartók:

<i>Iskola</i>	<i>Kisebbségi önkormányzat</i>
<i>Igazgató, tagintézmény-vezetők, osztályfőnökök, gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök</i>	<i>Választott vezetők, képviselők, esélyegyenlőségi koordinátor</i>

Együttműködési formák:

A kapcsolattartásra kijelölt személyek igény szerint találkoznak. Az esélyegyenlőségi koordinátor heti három alkalommal fogadóórát tart.

3.6. Együttműködés az alapítványokkal, egyesületekkel, civilszervezetekkel

Közvetlen módon az oktatási intézményben a

- Kossuth Lajos Általános Iskola Tanulóiért Alapítvány
- Somogyi-testvérek Alapítvány
- Közérdekű meghagyás: Csicsatkó Emléklap
- Móra 1986 Alapítvány
- Együtt egymásért Alapítvány
- Hunyadi 1997 Alapítvány
- Léway 1997 Alapítvány
- Iskolai DSB

Közvetett módon, de jelen van a

- Miértünk Sajószentpéterért Alapítvány

A civilszervezetek a konkrét segítségen túl a személyes és kollektív példamutatásukkal tudnak jó példával szolgálni. A szervezetek tagjain, illetve kuratóriumai révén képesek kapcsolattartásra.

Az iskolai alapítványok tevékenysége anyagi és erkölcsi támogatásban nyilvánul meg.

- *vetélkedők, versenyek, nevezési díjak;*
- *jutalmazások;(,, könyv- és pénzjutalom,);*
- *eszközvásárlás.*

II. A RENDSZER TARTALMI ELEMEI

1. Kompetenciafejlesztő programok és programelemek

1.1. Az önálló tanulást segítő fejlesztés

A program fejlesztési feladataiban szerepeltetjük a NAT kiemelt fejlesztési feladatait:

- Énkép, önismeret
- Hon- és népismeret
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Gazdasági nevelés
- Környezettudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása
- Testi és lelki egészség
- Felkészülés a felnőtt életre

1.2. Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése

A Nemzeti Alap Tanterv (NAT) kulcskompetenciáinak beépítése a képesség-kibontakoztató képzés során igen fontos. Ezek a kulcs kompetenciák a következők:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Matematika kompetencia
- Természettudományos kompetencia
- Digitális kompetencia
- Hatékony önálló tanulás
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményező képesség és vállalkozói kompetencia
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A kulcskompetenciák fejlesztésére mind a tanórai foglalkozások során, mind a tanórán kívüli programokon, foglalkozásokon nagy gondot fordítunk.

Tanórán kívül megvalósuló programelemek:

- Anyanyelvi kommunikáció:
  - szakkörök (magyar, színjátszó)
  - műsorok, ünnepek összeállítása, megvalósítása
  - csúcshobbykörök
  - tehetséggondozó program
- Idegen nyelvi kommunikáció:
  - szakkörök
  - fakultáció
- Digitális kompetencia:
  - szakkörök
  - csúcshobbykörök
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség:
  - művészeti iskolák bekapcsolódása (zene, tánc, képzőművészet)
  - tehetséggondozó program
  - szakkörök

2. Az integrációt segítő tanórán kívüli programok, szabadidős tevékenységek

Az integrációs program már említett jellemzőinek az intézmény pedagógiai rendszerének egészét át kell hatnia, szerves egységet kell alkotnia a tanórán kívüli szabadidős tevékenységekkel. Ilyen lehetőséget képviselnek a művelődést, tanulást szolgáló kiegészítő programok, rendezvények:

- *a napközis program,*
- *a tömegsport és sportkörüli foglalkozások,*
- *szakkörök,*
- *egyéni foglalkozások,*
- *osztály- és iskolai rendezvények,*
- *vetélkedők, versenyek,*
- *tanulmányi kirándulások,*
- *színház, könyvtárlátogatás,*
- *hittan,*
- *művészeti oktatás.*

A programok célja:

- A közösségi magatartás normáinak elsajátítása (egymás elfogadása, figyelmesség, udvariasság, kultúrált beszéd).
- Pontosság, feladattudat erősítése.
- Önállóságra, rendszerességre szoktatás.
- Minden tanuló sikerélményhez juttatása reális önismeret.
- Felelősségvállalásra nevelés.
- A sikeres továbbtanulásra való felkészítés.

Elvárás: Minél több – az integrálásba bevont – tanuló vegyen részt valamelyik délutáni elfoglaltságon. A választás alapján lehet az érdeklődés, az átlagnál gyengébb vagy magasabb szintű teljesítmény. A részvételeket az osztályfőnökök, a foglalkozást tartó nevelők ellenőrzik.

2.1. Patrónusi rendszer működtetése

Iskolánk évek óta bekapcsolódik az Útravaló programba. A program célja a tanulók sikeres felkészítése, a továbbtanulás segítése.

3. Multikulturális tartalmak

Ez a témakör a többségi magyar és a kisebbségi cigánykultúra együttes megismertetését jelenti. A multikulturális szemlélet szerint az oktatási rendszerben a különböző kisebbségeket azonos tisztelet és védelem illeti meg, mind egymástól, mind a többségtől.

A kisebbség kultúrája létező, megismerhető és megérthető.

Az iskolai multikulturális oktatás célja: hogy cigányok és nem cigányok együtt ismerkedjenek meg a cigánykultúra műveltségi anyagával, a hazai és Európa más országaiban élő cigánynépcsoportok kultúrájával.

A cigány és nem cigány tanulók egyaránt legyenek büszkék hagyományos értékeikre, etnikai kötődésükre, és ezeket a tulajdonságokat társaikban is tiszteljék.

A multikulturális oktatás segíti a cigány népi hagyományok megőrzését, és az ezekre a hagyományokra épülő értékek továbbfejlesztését.

Tevékenységek

A célok megvalósításával az oktatási miniszter által kiadott –41/2002. (VI.5.) OM. Rendelet „VII. Kerettantervek a cigány kisebbségi oktatáshoz”- határozza meg tevékenységünket.

Jelenleg cigány kisebbségi oktatás egy tagintézményben folyik. Órarendbe beépítve a cigány népismeret, valamint a kötelező órák 10%-ában tantárgyi fejlesztések valósulnak meg.

Tanórán kívüli foglalkozások keretében a hagyományörzéssel kapcsolatos céljainkat valósítjuk meg.

Várható eredmények.

Hosszú távon:

A tanulók egymás kultúrájának megismerésével, és az ennek érdekében folytatott közös tevékenységekkel a tolerancia, a másság tiszteletére és értékeinek felfedezésére lesznek képesek. A cigánytanulók pedig hátrányaik kompenzálására, a közoktatási rendszeren belüli előrelépésre, illetve rugalmasabb társadalmi beilleszkedésre válnak alkalmassá-.

Rövid távon:

Az iskolai ünnepeken, bemutatókon a cigány tanulók előadásában megjelenítjük a cigány kultúra különféle alkotásait, a tanulók képzőművészeti jellegű munkáit kiállítjuk, az ilyen jellegű versenyeken szerepeltetjük tanulóinkat.

Értékelés: dicsérettel, jutalmazással.

4. Az integrációt segítő módszertani elemek

4.1. Differenciálás, egyéni bánásmód

A különböző képességű, illetve eltérő ütemben fejlődő tanulók egyéni fejlesztéséről való gondoskodás, **a differenciálás** egyik fő feladatunk.

A differenciálás jelenti: az egyéniségek kibontakoztatását akár az úgynevezett átlagos képességű, akár tehetséges vagy a hátrányos, szociokulturális közegben nevelkedett, hátrányokkal küzdő gyermekek csoportját tekintve.

- *A differenciálás iskolai alkalmazása* során minden tanulónak el kell sajátítania a tantermi minimumot. Ahhoz kell megtalálni a differenciálási formákat, hogy ezt a minimumszintet minden gyermek elérje. A tehetségek kibontakoztatása éppen úgy feladatunk, mint a lemaradók felzárkóztatása. A gyermekek egyéni fejlettségének és tempójának megfelelő haladásában mérhető az eredmény.
- *A tanári differenciálás*, személyiségfejlesztés automatikusan felbontja a hagyományos, frontális munkaszervezést, ami több csoportos, páros és egyéni munkát igényel.

4.2. Kooperativitás

A mindennapi munka eredményes elvégzéséhez szükséges a rend és kiszámíthatóság, ami a tevékenységben résztvevőtől együttműködési készséget kíván. Az együttműködő partnerek összetett emberképet alakítanak ki maguknak, és igen erős készletet éreznek arra, hogy partnereikről információkat szerezzenek.

Az együttműködés hatásai:

- Az együttműködő egyének pozitív kölcsönös függésbe kerülnek.
- Nagyobb mértékben tudják helyettesíteni egymást, mint pl. a versengő felek.
- Egymás cselekvéseit pozitívan értékelik.
- Segítőkészek egymás iránt, de kevésbé találékonyak.

Eredmény:

- Az együttműködő csoportok kedvelik egymást.
- Az együttműködést előtérbe helyezik a versengéssel szemben.
- Hisznek egymás taníthatóságában.
- Jobban szeretik az iskolát, mint a kooperációban részt nem vevő társaik.
- Közöttük megszűnik a megosztó idegenkedés.

A kooperatív stratégiák érvényesülésének a következő előfeltételei vannak:

- Azonos helyzetmegítélés.
- Racionális gondolkodás.
- Jóindulat.
- Azonos értékrendszer.
- Az információk visszacsatolása.

Tanulmányi munkában az együttműködés alapja a megismerés, elfogadás és kötődés.

- A nevelőnek meg kell ismernie tanulói erőnyeit, gyengéit.
- Úgy kell alakítani, hogy a tanulók megismerhessék egymás erősségeit, gyengéit.
- A rangsorképzés sokféle legyen, sokféle szempont szerint jöjjön létre.
- Segítse az önismeret, önbecsülés kialakulását, megtartását.
- Őrizze meg az egyén személyiségét /másságát/.
- Mindenki azt a részfeladatot végezze, vállalja el, amire kompetenciái „feljogosítják”.
- A közös siker egyéni kielégülés, munka és feszültség feloldás is legyen.

4.3. Drámapedagógia

Valójában gyermek-csoportpszichoterápiás munkának vehető a drámapedagógia alkalmazása az integrált oktatás folyamatában. A dramatikus formák csak kiegészítői az oktatás hagyományos formáinak:

- a tananyag bizonyos részei drámával,
- plusz tudás nyújtása dramatikus eszközökkel.

A cél a rejtett vagy elfojtott személyiségjegyek felszínre hozatala – jó, rossz egyaránt –, hiszen valójába ez fogja mutatni az utat a pedagógus munkájához.

Feladat: a gyermek megismerése – ez elsősorban önmegismerésen alapuljon – a személyiségfejlesztő módszerek alkalmazásával.

Személyiségfejlesztés és drámapedagógia: ismert kell, hogy legyen a pedagógusok számára, hogy a dramatikus tevékenységi formák csoportosítása négy szempont szerint történik:

1. *Gyakorlatok*
2. *Dramatikus játék*
3. *Színház*
4. *Tanítási dráma*

Ezek közül elsősorban a gyakorlatok és a dramatikus játék, ami mindenfajta tanítási órán szabadidős programok során alkalmazhatóak (humán, reál tárgyak, az osztályfőnöki órák).

Az egész módszer a játékon alapul, ami alapeleme a gyermeki létnek.

Ez történhet frontálisan, ezen belül kics csoportos munkaformákat alkalmazva. Fontos a közösséggel együtt végzett munka.

A gyakorlatok lehetnek:

1. Készség-, képesség- és személyiségfejlesztő gyakorlatok.
2. A kreativitást fejlesztő gyakorlatok.
3. A nonverbális készségek fejlesztése.
4. Az önkép, önismeret fejlesztését szolgáló gyakorlatok.
  - ✓ testi önismeret
  - ✓ önkifejezés, önjellemzés, önábrázolás, önmegfigyelés
  - ✓ éniideal, önkép, célok és értékek, tudatosság
5. Társismereti is kapcsolatfejlesztő gyakorlatok.
  - ✓ ismerkedés, megismerés, felismerés, kapcsolatfelvétel
  - ✓ kapcsolatfejlesztés
  - ✓ érzések, érzelmek, indulatok, vélemények, viszonylatok és elvárás

A várható eredmény a személyiség pozitív irányú változása. A gyakorlat eredményességének *ellenőrzése* a gyakorlat végzése közben történik, mivel csak folyamatában értékelhető – a tanár állandóan szemmel tartja a gyerekeket,.

Értékelés csak szóban a pozitívumokra törekedve.

4.4. Mentálhigiénia /lelki egészség/

A mentálhigiénia célja:

Egy sajátos szempontú magatartás, amely segíti az embert biológiai és pszichológiai egyensúlyának és egészségének megőrzésében a fenyegető környezeti- elsősorban mentális-ártalmak megelőzésében.

Az iskola sajátosságai:

- Az iskola a nevelés intézményes formája.
- Az iskola egyik legfontosabb funkciója az ismeretnyújtáson kívül, hogy formálja a gyermek normákhoz, elvárásokhoz és másokhoz való alkalmazkodás képességét.
- A gyermek együttműködési képességének hiányát mentálhigiéniás problémaként kell értelmeznünk, mely jelzése lehet környezetével kapcsolatos egyensúlyának felborulásának.
- Az iskolai mentálhigiénés fejlesztés mentora a pedagógus. Eszköztárát egyénisége, a növendékekhez való viszonya, irányítási stílusa, nevelői attitűdje, alkalmazott stratégiái határozzák meg.

- Iskolás gyermekekkel foglalkozó pedagógusok, akkor válhatnak hatékony irányítóivá a tanulók személyiségfejlesztésének, ha nem húznak éles határt:

iskola-család
oktatás-személyiségformálás
játék-munka
tanóra-szünet, stb. közé

Mivel ebben az életkorban a gyermek felnőtt- és tekintélytisztelő, kellő empátiával személyes modellnyújtással, s az ezekhez társuló pszichológiai kultúráltsággal a pedagógus képes felvállalni a családi hatások erősítését vagy éppen kompenzálását.

Feladatok:

- Iskolaérettség

Az alsó tagozatban a tanító a lelki higiénia legfontosabb tényezője. Az iskolában a gyermek társadalmi feladata, hogy tanuljon, figyeljen, együtt dolgozzon a többi gyermekkel, fogadjon szót a pedagógusnak, értse meg a feladatot, s felelősséggel végezze el. E feladatok elvégzésére a gyermeknek rendelkeznie kell bizonyos belső pszichikai feltételekkel. Fontos az intellektuális fejlettség. De még ennél fontosabb, nélkülözhetetlen követelmény a gyermek személyiségének fejlettsége.

Feladat: Iskolaérettségi vizsgálat arra irányulva, hogy rendelkezik-e a tanuló azokkal a belső szellemi feltételekkel, hogy a reá háruló társadalmi feladatokat el tudja látni. Ez függ idegrendszerének fejlettségétől és neveltetési körülményeitől.

- A iskolai élet helyes megszervezése

Olyan légkör teremtése, ami optimális feltételeket biztosít a gyermek személyiségének egészséges fejlődéséhez.

Feladat: Tárgyi és személyi feltételek biztosítása. Az iskolai élet, benne a mikrokörnyezet az osztály, a csoport stb. életének harmonikus és tartalmas megszervezése

- Kapcsolat a szülőkkel

A családi háttér, az indíttatás helyszínének megismerése.

Feladat: Bepillantás a család életébe, beszélgetés kezdeményezése. Az anyagi és szellemi feltételek feltérképezése. A családi élet stabilitásának a megléte, a harmonikus életvezetés, a nevelési módok helyességének, vagy helytelenségének a megítélése.

- Önismeret, bizalom, biztonság érzésének mélyítése

A gyermekek különböző belső feltételekkel jutnak ugyanabba a helyzetbe, tehát csak az egyéni bánásmód képes biztosítani az objektív értékelést.

Feladat: Öszinte, feltáró megnyilatkozások mindkét részről. A bizalom, biztonság érzésének elmélyítése.

- „Az egészségnevelés”

Az egészséges életrendben a játéknak, sportolásnak jelentős szerepe van. Fejleszti a gyermekek fizikai és jellembeli tulajdonságait.

Feladat: A különböző tantárgyak lehetőséget nyújtanak, hogy testünk felépítéséről, működéséről beszéljünk. Az osztályfőnöki órákban az egészséges életmód, az egészséges táplálkozás, a helyes napirend mint témakör sorra kerül. A testnevelés órák nem csak a tanulók egészségét védik, de fejlődésüket is elősegítik. A sport levezeti a fölös energiát. Rendszerességre szoktat, kitartóvá és erőfeszítésre képessé tesz.

- Viselkedéskultúra

Az illem az elemi viselkedés íratlan szabályainak összessége. Az udvariasság, előzékenység, figyelmesség az ember megbecsülésének kifejezése.

Feladat: Alapformák a társas érintkezésben, érzések kifejezése, kommunikáció. Valós vagy kitalált helyzetek elemzése, értékelése.

- Az ifjúkor lelki higiéniája

A serdüléssel járó biológiai változások pszichikai változásokat idéznek elő. Az igények és lehetőségek ellentmondásai konfliktusokat okozhatnak.

Feladat: Türelem, megértés. Szükség van a nevelő irányítására, segítségére. Nem épülhet alá- és fölérendeltségi elvre, csupán egy olyan viszonyra, ahol a felek egyenrangúak, csupán tapasztalataikban, életbölcseességükben különböznek egymástól.

4.5. Hatékony tanuló megismerési technikák

Tanulmányozzuk, s tantestületi képzés keretében megismerjük és beillesztjük azokat napi gyakorlatunkba.

A nevelő-oktató munka sikerességét nagy mértékben befolyásolja, hogy mennyire ismerjük tanulóink képességeit, alapvető személyiségjegyeit, a személyiségét befolyásoló tényezőket, a közösségben elfoglalt helyét. Az osztályfőnökök, pedagógusok, gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök közösen igyekeznek feltérképezni ezeket.

A tanítási órákon kívül a következő keretek között történnek a tanulók megismerését célzó törekvések:

- osztályfőnöki órák
- értékelő eszmegbeszélések
- családlátogatások
- szabadidős programok

A pedagógusok a szakirodalom tanulmányozásával, képzéseken való részvétellel (tantestületi értekezleteken a tanultak átadásával) mélyítik tudásukat ezen a területen. A megismert technikákat beillesztjük napi gyakorlatunkba.

5. Műhelymunka, a tanári együttműködés formái

Cél:

A nevelés során a gyermekek egyéni fejlődésének megfelelő elvárásokat, és ezekkel harmonizáló feladatokat szükséges megfogalmazni. Ennek érdekében a tanulók és a nevelők minél alaposabb megismerése, az együttműködés szellemének egységesítése szükséges.

Fontos a műhelymunka eredményességéhez:

- Az egyes gyerekek, gyerekcsoportok nevelésében érintettek együttgondolkodása.
- Szakmai egyeztetés.
- Az előrehaladás szükséges és lehetséges útjainak tisztázása.
- A fejlődési irány kijelölése.
- Az egymástól való tanulás képességének kialakítása.
- A pedagógiai mentálhigiénié karbantartása.
- A hiányok feltárása.
- Problémakövetési technikák kidolgozása.
- Rendszeres szakmai megújulás.

Szem előtt tartandó:

- A nevelők függenek egymástól.
- Befolyásolják egymást.

- Közös célért kell dolgozni!

A műhelymunka formái:

- A, értékelő megbeszélések
- B, esetmegbeszélés, , problémamegoldó fórum

6.A kompetencia – alapú értékelés rendszere

Iskolánk pedagógiai sajátosságai az esélyek megteremtését szolgálják. A mi értékelő munkánknak a gyerekbe vetett bizalom az alapja.

A negyedéves értékelés segítségével a pedagógus, a gyermek, a szülő egyaránt felmérheti a gyerek fejlődésének mértékét, és támpontokat kapunk a további fejlesztéshez.

Az értékelés céljai:

- A gyerekek fejlődésének nyomon követése és képességeiknek pontos felmérése.
- A pedagógus visszajelzést kapjon munkájáról, megfelelően tervezte-e az elsajátítandó ismereteket az osztály és az egyén számára, ehhez megfelelő módszereket választott-e ki, megfelelő időt és tevékenységeket biztosított-e a készségek gyakorlására.
- Hiteles kép rajzolása a gyermeknek, a szülőnek a pillanatnyi fejlődési állapotról.
- A hiteles értékelés nélkülözhetetlen része az önmagunkról alkotott vélemény (önértékelés) is.

A gyerekek értékelése a következő szellemben történik:

- Az értékelés a gyerekekért, s elsősorban a gyerekeknek szóljon.
- Alakítsa a helyes önértékelést, segítse az önismeretet.
- A gyerek fejlődéséhez megfelelő gyakorlati tanácsokat adjon.
- A szülők és a gyerekek is részt vegyenek az értékelés folyamatában, a gyerek legyen aktív részese saját fejlődésének.
- Az értékelés ne kritérium – orientált legyen, hanem az egyén fejlődéséhez mért, serkentsen további erőfeszítésre.
- Legyen személyhez szóló, amelyik nem pusztán az állapotot, tényeket rögzíti, hanem a továbblépés lehetőségét is megmutatja.
- Tekintse minél átfogóbban a gyerek személyiségét, figyeljen a tudás- és a teljesítményszinttel nem kifejezhető személyiségvonások fejlődésére is.
- A gyerek erősségeit, nem pedig gyengéit emeli ki.
- Segítse a pedagógusok és a szülők közös gondolkodását a gyerek fejlődése érdekében.

7. A továbbhaladás feltételeinek biztosítása

7.1. Pályaorientáció

Cél:

- Sikeres iskola illetve pályaválasztás segítése.
- A tanuló az adottságainak legmegfelelőbb iskolába kerüljön.
- Minél több tanuló érettségit adó középiskolában tanuljon.

Helyzetkép:

- A hátrányos helyzetű, nehezen tanuló gyerekek jelentős része lemorzsolódik a középiskola 9. ill. 10. osztályában.
- Kevés hivatalos információt kapunk a továbbhaladásról.

A program szerepe: a komplex személyiségfejlesztés során már korai gyermekkortól elkezdődik a felkészítés a sikeres továbbtanulásra.

A program feladata:

Az 5. 6. osztályban elkezdődik a reális, tudatos énkép kialakításának folyamata / alkalmazott drámapedagógiai módszerek, sokirányú személyiségfejlesztés, kooperatív oktatás, stb./

- érdeklődés felkeltése, motiválás /osztályfőnök, ill. szaktanár/,
- akarati tulajdonságok fejlesztése /dicséret, sikerélmény, pozitív pedagógia /,
- folyamatos, szorgalmas tanulási szokások kialakítása /permanens tanulás kialakítása /,
- helyes tanulás – módszertan megismertetése.

7.2. Iskolaválasztás

A személyiségfejlesztés mellett fontos, hogy kellő ismeretekkel rendelkezzenek a különböző pályák, szakmák, iskolák választékáról:

- Már 6. osztálytól kell tudatosan ezekről beszélgetni: osztályfőnöki órák, üzemlátogatások, kirándulások során.
- A számítógépek, az internet segítségével a legújabb lehetőségekről kaphatnak tájékoztatást.
- Prospektusok, kiadványok segíthetnek a szülők tájékoztatásában.

.A megfelelő iskolaválasztás érdekében igen szoros kapcsolatot kell a szülők, gyerekek, pedagógusok között kiépíteni.

Ezek alkalmai:

- pályaválasztási szülői értekezletek,
- családlátogatások,
- egyéni beszélgetések.

7.3. Utánkövetés, az általános iskola befejezése utáni továbbhaladás segítése

- iskolánk felveszi a kapcsolatot a középiskolákkal,
- igény alapján a választott iskola igazgatóját tájékoztatjuk arról, hogy a tanuló részt vett az integrációs programban, jellemzést adunk a tanulóról / illetékes igazgatóhelyettes, osztályfőnök /.

7.4. Várható eredmények:

- Az iskolaválasztás ill. pályaválasztás egy 5. osztályban kezdődő és a munkába állásig tartó folyamattá válik.
- A tankötelezettség 18 évre emelkedett, így a lassabban haladóknak is lehetősége nyílik az általános iskola befejezésére.
- az elkallódó, kimaradó gyerekek több segítséget kapnak, így ők is sikeressé válhatnak.

Záró gondolatok

- A program fenntarthatóságát a gyermeklétszám, a tantestület lelkiismeretes munkája, a szülők felelősségtudata és várhatóan a tanulók jobb motiváltsága biztosítja.
- A sajoszentpéteri képességkibontakoztató program célja, hogy általa, az egyre növekvő számú sajoszentpéteri hátrányos helyzetű gyerekek eredményes fejlesztését sikeresen végezzük el.
- A program hozadéka, hogy – az iskola pedagógiai kultúrájának fejlődése révén– az iskola valamennyi tanulójára kiterjed.

D) AZ ISKOLA HELYI TANTERVE

1. AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISKOLAI KÖVETELMÉNYEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI, FORMÁI, RENDJE ÉS KORLÁTAI, A TANULÓK TUDÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSÉBEN BETÖLTÖTT SZEREPE ÉS SÚLYA

Az értékelés rendkívül sokrétű, differenciált szerepet, funkciót tölt be. A közoktatási törvény módosítása és mindennapi tapasztalataink egyaránt értékelési rendszerünk átgondolására, kiegészítésére készítet bennünket.

Eredményes nevelő-oktató munkánk egyik alapvető feltétele, hogy értékelési rendszerünk iskolai szinten is egységes legyen, és azt valamennyien céltudatosan, egységesen alkalmazzuk.

1.1. A számonkérés, a tanulói teljesítmény értékelésének, minősítésének elvei, követelményei

- Az értékelés folyamatos megfigyelésen alapul. Mindig a gyermek érdekében a fejlesztés, a megerősítés szándékával történik.
- Számon kérni csak olyan ismeretet szabad, amelyet megtanítottunk, illetve amelyhez a tanuló tanára irányításával hozzájutott.
- A tanuló teljesítményét mindenkor korrekt módon, az elvárás (követelmény) – képesség-teljesítmény egységében kell értékelni.
- Az értékelés változatos módszereit használjuk (diagnosztikus, formatív, szummatív).
- Az értékelés legyen folyamatos, igazságos, körültekintő, következetes, igényes, humánus (egyévre szóló).
- Igyekezünk egyértelműen megfogalmazni a követelményeket és az értékelési módszereket. A tanuló tudja, értse milyen teljesítményt, milyen irányú fejlődést várunk tőle.
- A tanuló minél többféle teljesítményét értékeljük, de ne minden tevékenységét és ne mindig osztályozzuk.
- Az új belépő tantárgyaknál az első hónapban önkéntes jelentkezés alapján feleltessünk.
- A jól megválasztott
- értékelési szempontok nagy segítséget nyújtanak a tanulók önellenőrző, önértékelő képességének kialakításában.
- A tanuló teljesítményének értékelésekor a pozitív motiváció, a képességek megerősítés útján történő fejlesztése az irányadó elv.

- Ne csak a tanuló mechanikus emlékezetét vizsgáljuk, hanem fejlesszük okkereső, problémamegoldó gondolkodásukat is.
- Az ellenőrzés, értékelés nem lehet fegyelmezés, retorzió eszköze.

1.2. Az értékelés fajtái

1.2.1. Diagnosztikus értékelés

Célja:

Előzetes helyzetfeltárás a tanuló tudásáról a tanulás hatékonyságának javítása érdekében. Rögzíti egy-egy tanítási – tanulási szakasz kezdetén a tanulók induló tudásállapotát.

Alkalmazása:

- Kiinduló, kezdő szint megállapítása egy-egy tanítási ciklus megkezdésekor.
- Egy-egy új tantervi téma kezdetén.
- Egy-egy téma lezárása előtt.

(Az értékelés nem fejeződik ki érdemjegyekben.)

1.2.2. Formatív értékelés

Célja:

Folyamatos információgyűjtés, a tanítási – tanulási folyamat állandó kísérője. Segítő, formáló szándékú. Felhívja a figyelmet az egyéni haladás ütemére, eredményekre, hiányosságokra. A kapott mérési eredmények alapján fejlesztő hatású egyénre vonatkozó, megerősítő, vagy korrekciós nevelő – oktató munkát tervezünk.

Alkalmazása:

A tanítási – tanulási folyamat egészében megerősítésre, korrigálásra, a tanulók önellenőrző, önértékelő képességének fejlesztésére is alkalmas.

1.2.3. Összegző – lezáró – minősítő értékelés (szummatív)

Célja:

A tanulók fejlődésének átfogó minősítése. Adott tanítási – tanulási szakasz lezárásakor az elért tudásállapot rögzítése, viszonyítás a követelmények tükrében az induló tudásállapothoz. Cél – **a minősítés.**

Alkalmazása:

- Nagyobb tanulási témák, időegységek végén (félév, tanév vége, vizsgák).

1.2.4. Külső értékelés

- Az iskola keresettség szintje a környezet függvényében.
- Tanulmányi, művészeti és sportversenyeken nyújtott teljesítmény.
- Továbbtanulás, beiskolázás sikeressége.
- Külső mérések (bemeneti, kimeneti stb.) eredményessége, tapasztalatai.

1.3. Az értékelés módjai

1.3.1. Személyes, szóbeli értékelés

A motivációs rendszerben kiemelkedő szerepe van a tanári, személyre szóló értékelésnek. Ennek jellege: korrigáló, segítő, tanácsadó, orientáló.

Többféle módon jelenhet meg:

- a pedagógus személyiségéből, értékrendjéből, tudásából eredő – szinte minden pillanatban megjelenő – igen-nem, helyes-helytelen típusú szabályozó megnyilvánulások,
- az előző tanítási órákon feldolgozott ismeretek rendszeres ellenőrzése, értékelése önálló feleletek és kérdésekre adott válaszok alapján,
- a közösen végzett tevékenységben megjelenő tudatos, rendszeres szóbeli értékelés,
- a pedagógus hosszabb beszélgetése, helyzetfeltárása gyerekekkel, szülőkkel (az alsó tagozat 1-3. osztályában hangsúlyozottan.)

1.3.2 Írásbeli szöveges értékelés (1-4 évfolyam)

A 4. évfolyam 1. félévig szöveges értékelést alkalmazunk.

(Éves munkatervünkben rögzítjük az értékelés elkészítésének pontos határidejét.)

A tanulók teljesítményét az 1. évfolyamon az alábbi rendszerességgel értékeljük szövegesen:

- negyedévi (november)
- félévi (január)
- háromnegyedévi (április)
- tanév végi (június)

A tanulók teljesítményét a 2-3. évfolyamon az alábbi rendszerességgel értékeljük szövegesen:

- félévi (január)
- tanév végi (június)

A tanulók teljesítményét a 4. évfolyamon az alábbi rendszerességgel értékeljük szövegesen:

- félévi (január)

A 4. osztály II. félévétől a hagyományos osztályzatot alkalmazzuk.

A tanév közbeni szóbeli és írásbeli munkához továbbra is alkalmazzuk a motiváló célzatú jeleket (piros pont, csillag stb.)

1.3.2.1 Szöveges értékelés félévkor és a tanév végén

Minősítés: Kiválóan megfelelt
                   Jól megfelelt
                   Megfelelt
                   Felzárkóztatásra szorul

A félév végi értékelés egyben a félévi értesítés is.

1.3.2.2 Szöveges értékelés negyedévkor és háromnegyedévkor (1. évfolyam)

Ebben az értékelési időszakban az alábbi értékelési tartalom jelentkezik dominánsan:

- az óvodából iskolába való átmenet zökkenőmentessége,
- személyiségjegyek fejlődése pozitív vagy negatív értelemben,
- javaslatok, tennivalók a jövőre (rövidtávra vonatkozóan rövid, tömör lényegre törő megfogalmazásokkal.)

Év közben a tantárgyi témakörök végén témazáró dolgozatot írunk, amelynek százalékos értékelése rögzítésre kerül a tájékoztató füzetben.

Az értékelő szöveget a tanítók, tanárok fogalmazzák meg egységes keretek között szerkesztett, az alsós munkaközösség által megtárgyalt és elfogadott minták alapján. A szöveges értékelési lapokat minden tanévben munkatervünk mellékletében helyezük el. A félév végén az értékelő lapokat a tájékoztató füzethez csatolva juttatjuk el a szülőkhöz. A tanév végén az OM által kiadott hivatalos bizonyítvány pótlapokat használjuk.

1.3.3. Értékelés az 4 – 8. évfolyamon

1.3.3.1. Folyamatos

A folyamatos értékelés funkciói:

- visszajelzés a diáknak a zökkenőmentes továbbhaladás érdekében,
- jelzés a szülőknek a diák adott tantárgybeli előmeneteléről.

A folyamatos értékelés fajtái:

- órai értékelés (szóban az órai munka, az aktivitás visszajelzésére),
- szóbeli felelet értékelése,
- gyakorlati, illetve manuális tevékenység értékelése osztályzattal és szóban („készségtárgyakbeli” teljesítmény értékelésére),
- írásos értékelés (írásbeli munka minősítésére: osztályzat + szükség esetén hozzáfűzött megjegyzések, tanácsok),
- szülőknek ellenőrző útján küldött jelzés a feltűnően gyenge, vagy – esetleg – a kiemelkedően jó teljesítményért.

1.3.3.2. Félévi és tanév végi

A félévi és tanév végi – ellenőrzőben, ill. bizonyítványban rögzített – értékelés funkciói:

- **félévkor:** visszajelzése annak, hogy a tanuló hol tart a tantárgy ismeretanyagának, az abban való jártasságnak az elsajátításában. A félévi osztályzatnak kell kifejeznie azt, hogy a tanulói munka, aktivitás tendenciája megfelelő-e, a képességei szerinti legmagasabb szintű tudás megszerzéséhez vezet-e, visszajelzést kell adnia arról, hogy megtalálta-e a tanuló a tantárgy eredményes elsajátításához szükséges tanulási módszereket.

A félévi és év végi értékelés összhangban kell hogy legyen a tanuló év közbeni tanulmányi munkájával, az évközi értékelések során adott szóbeli, írásbeli és jegyekben kifejezett visszajelzésekkel.

- **év végén:** az osztályzatban kifejezett értékelés azt mutatja meg, hogy a tanuló milyen szinten sajátította el a tantárgy adott tanévre előírt követelményeit.

Az év végi osztályzat a Köznevelésről szóló törvényben foglaltaknak megfelelően születhet osztályozó vizsga eredményeként. Ekkor az értékelés az adott tanév tantárgyi követelményeinek elsajátítási szintjét jelzi.

Az előbbiektől eltérő, speciális értékelési forma a különbözeti vizsga. A különbözeti vizsgán kapott osztályzat azt jelzi, hogy a tanuló a befogadó csoport (osztály) tudásszint-skáláján milyen helyet foglal el (pl.: iskola vagy tagozatváltó, idegen nyelvi csoportba illeszkedő tanuló esetén).

Azok az évfolyamok, ahol nem szöveges értékelés van érvényben:

- 2007/2008. tanév: 4-8. évfolyam (a negyedik évfolyamon csak tanév végén)

Az év közben

- 5 érdemjeggyel

félévkor és tanév végén

- 5 osztályzattal történik az értékelés.

Az **érdemjegy** visszajelző, informatív jellegű, a tanulási részteljesítmény és az adott témához tartozó tantervi követelmények összehasonlításának eredményét jelzi.

Az **osztályzat** összefoglaló képet ad a tanuló összteljesítményéről a tanterv által előírt törzsanyagra vonatkozó követelmények tükrében.

Jeles (5): ha a tantervi követelményeknek kifogástanul eleget tesz. ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt alkalmazni is képes. Pontosan, szabatosan fogalmaz. Lényegre mutatóan definiál, a saját szavaival is meg tudja fogalmazni a lényeget. Tud önállóan, összefüggően beszélni. Kérdéseit bátran megfogalmazza.

Kitűnő: (év végén) A jelesnél jelzett követelmények teljesítésén túl jelentős az ismeretanyaga a kiegészítő anyagból is, érdemjegyei év közben jellemzően ötösök.

Jó (4): ha a tantervi követelményeket megbízhatóan, csak kevés vagy jelentéktelen hibával tesz eleget. Apró bizonytalanságai vannak. Kisebb előadási hibákat vét, definíciói bemagoltak.

Közepes (3): a tantervi követelményeket pontatlanul, hibákkal tesz eleget, nevelői segítségre (javításra, kiegészítésre) többször rászorul. Ismeretei felszínesek. Önállóan dolgozni, előadni csak segítséggel tud.

Elégséges (2): ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányosságokkal tesz eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Néhány szavas válaszokat ad. Fogalmakat nem ért. Nem képes az önálló munkavégzésre.

Elégtelen (1): ha a tantervi követelményeknek nevelői segítséggel sem tud eleget tenni, a tantervi minimum követelményeket, a továbbhaladáshoz szükséges ismereteket, jártasságot nem sajátította el.

1.3.4. Megállapodásaink

- A szóbeli felelet követelményeit, a témazárók felmérők témakörét, értékelési szempontjait előre ismertetjük.
- Százalékosan értékelhető írásbeli munkák esetén **egységesen** a következő százalékhatárokat alkalmazzuk:

Százalék	Érdemjegy	Szöveges minősítés
100 – 90 %	5	kiválóan megfelelt
89-75 %	4	jól megfelelt

74-51 %	3	megfelelt
50- 34 %	2	megfelelt
33 – 0 %	1	felzárkóztatásra szorul

• **Minimumszintű mérésekhez javasolt:**

<i>Százalék</i>	<i>Érdemjegy</i>	<i>Szöveges minősítés</i>
100 – 90 %	5	kiválóan megfelelt
89-75 %	4	jól megfelelt
74-65 %	3	megfelelt
64- 50 %	2	megfelelt
49 – 0 %	1	felzárkóztatásra szorul

- A tanulók és szülei számára egyértelműen kell jelölni az írásbeli munkákon azt, hogy az elért teljesítmény hogyan viszonyul a maximális teljesítményhez. Ez vagy a százalékos eredmény feltüntetésével, vagy a következő jelölés alkalmazásával (esetleg a két jelölés együttesével) tesszük meg: **elért pontszám /maximális pontszám.**
- Az osztályzatot egyidejűleg beírjuk az ellenőrző könyvbe és az osztálynaplóba. Az ellenőrző könyvben jelöljük a felelet témáját a dolgozat tárgykörét.

Az osztálynaplóba való bejegyzésnél az alábbi színeket alkalmazzuk:

- **piros szín** alkalmazása   felmérő, témazáró dolgozatok érdemjegyei
- tanév végi osztályzatok
- **kék színnel**   - szóbeli feleletek
- írásbeli feleletek
- röpdolgozatok
- **zöld színnel**   - félévi osztályzatok
- gyűjtőmunka
- olvasónapló
- részfeladatokból (pontokból) összegyűlt érdemjegy
- házi dolgozat, kiselőadás

Helytelen és szabálytalan az osztálynaplóba - és így természetesen az ellenőrzőbe is – féljegyeket, alá vagy fölé húzott jegyeket adni.

- A beírt érdemjegyet csak a szaktanár javíthatja (egy vonallal történő áthúzással * jelöléssel és a lapszélén szignálással).
- Dolgozatot legkésőbb 2 héten belül valamennyi szaktanár köteles kijavítani, és értékeléssel együtt a tanulóknak átadni.
- A felmérő és témazáró dolgozatokat a szaktanár köteles a tanév végéig a szaktanár megőrizni. A szülőknak joga, hogy a dolgozatokat - fogadóórán vagy a szaktanárral egyeztetett időpontban - megtekintse.
- Az év végi osztályzatba az első félév teljesítménye is beszámít.
- A szülőt írásban kell értesíteni arról, ha gyermeke valamely tantárgyból hiányzásai miatt osztályozó vizsgát köteles tenni.

- A szaktanárok az osztályozó értekezlet előtt zárják le az egyes tantárgyak jegyeit. A pedagógusnak rendszeresen ellenőriznie kell a házi feladatokat is. A házi feladatok ellenőrzésébe a tanulóközösség is bevonható, de a tanári ellenőrzést nem helyettesítheti. A pedagógusnak az ellenőrzést a tanuló házi füzetében jeleznie kell.
- A félévi zárások előtt legalább egy hónappal értesíti az osztályfőnök azokat a szülőket, akiknek a gyermeke valamely tantárgyból bukásra áll.

A tantárgyi osztályzatok

A tanulók félévente *minimálisan* a tantárgy heti óraszámánál kettővel több osztályzatot kapnak. A tantárgyi osztályzatok száma félévente legalább három.

Az átjárhatóság, az iskolaváltás biztosítása

A Köt. 46. § értelmében az átjárhatóság érdekében biztosítjuk:

- a különbözeti vizsga lehetőségét
- az évfolyamisméltés lehetőségét
- esetenként a Köt. 52. § (11) bek. c) pontja terhére – amennyiben ez a legcélravezetőbb – a felzárkóztató foglalkozást.

Az évfolyamisméltés engedélyezése

1-4. évfolyamon a szülő kérésére engedélyezni kell az évfolyamisméltést. A szülő ez irányú kérését köteles az iskola igazgatójának június 1-ig írásban bejelenteni. Az írásbeli kérelem alapján az iskola igazgatója határozatban engedélyezi az évfolyam megisméltését. A határozat számát a naplóban, a törzskönyvben és a tanuló bizonyítványában egyaránt rögzíteni kell. Az osztályozó konferenciát követően már nincs lehetősége a szülőnek kérelme visszavonására.

A tantárgyi érdemjegyek pótlásának, javításának módjai és lehetőségei

Meg kell adni a lehetőséget a tanulónak (pl. témazáró, felmérő stb...) pótlására, esetleges javítására akkor, ha a tanuló

- egészségügyi okok miatt,
- pszichés problémái miatt,
- az esetleges szociokulturális nehézségei miatt

Nem adott számot tudásáról.

A kialakult helyzet kellő mérlegelése után a szaktanár – indokolt esetben – adjon lehetőséget a pótlásra, illetve a javításra.

Az érdemjegy, a minősítés pótlására vonatkozó lehetőségről minden tanulót tájékoztatni kell.

Konkrétan meg kell mondani a javítás, pótlás

- idejét,
- formáit,
- módját.

Felmentést adhatunk a beszámolási kötelezettség alól – természetesen a törvényesség keretein belül – a tanuló problémáinak (pl. egészségügyi, szociális stb.) egyéni elbírálása alapján.

1.3.5. Az ellenőrzés

Fajtái:

- szóbeli feleltetés,
- házi feladat, füzetvezetés ellenőrzése,
- írásbeli számonkérési formák:
  - írásbeli felelet (egy anyagrészből),
  - beadandó, nagyobb elmélyülést igénylő házi dolgozat kitűzése,
  - röpdolgozat (bejelentés nélkül, aznapi házi feladatból),
  - dolgozat (előző órán bejelentett, kisebb anyagrészből),
  - témazáró dolgozat (legalább egy héttel korábban bejelentett, összefoglalással előkészített, teljes témakört felölelő).
- a tanuló produktumának (pl.: rajz, technika órán előállított tárgy) ellenőrzése
- záró dolgozat: az éves tananyag számonkérése.

Funkciói:

- folyamatos munkára készíti a tanulókat,
- folyamatos visszajelzést ad a tanárnak az egyes tanulók, illetve az egész csoport (osztály) adott anyagrészből elért tudásszintjéről,
- a tanulók reális önértékelésének, következőképpen a reális pályaválasztáshoz vezető út megtalálásának eszköze.

2. AZ ISKOLAI ÍRÁSBELI BESZÁMOLTATÁS FORMÁI, RENDJE, KORLATAI, A TANULÓK TUDÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSBEN BETÖLTÖTT SZEREPE, SÚLYA

A számonkérési, értékelési formák (szóbeli, írásbeli) helyes aránya a pedagógia örök dilemmája. A képesség és készségfejlesztés követelménye a két forma egyenlő arányát kívánja. Ugyanakkor a hazai és külföldi felsőoktatási intézmények vizsgarendszere az írásbeli számonkérési formákat részesíti előnyben: ezen belül is a tesztvizsgát, amely a magyar oktatási rendszerben eddig nem volt szokásos.

A tanulók kifejezőkészségbeli hiányosságai, a felgyorsult élettempó hatására kialakult rövidített, szinte csak jelzésszerű – az egyedi, választékos stílust nélkülöző – beszédjük az iskola felelősségét növeli ezen a téren. Ugyanakkor a magas osztálylétszámok, a mennyiségében és sokféleségében egyre bővülő közvetítendő ismeretanyag elsajátításának pontos ellenőrzése az írásbeli számonkérést részesíti előnyben.

Elvek:

- Bejelentés nélküli témazáró dolgozatot nem íratunk.
- Egy napon íratunk kettőnél több tárgyból témazáró dolgozatot.
- A félévi és tanév végi minősítés nem alakítható ki csak írásbeli számonkérés alapján született érdemjegyekből azokból a tantárgyakból, amelyek alkalmasak a szóbeli kifejezőkészség

fejlesztésére, amelyekből későbbi tanulmányaik során a tanulók szóbeli vizsgát kötelesek tenni (illetve tehetnek).

<i>Az írásbeli beszámoltatás formája</i>	<i>Funkciója</i>	<i>Gyakorisága</i>	<i>Rendje</i>	<i>Az értékelésben betöltött szerepe</i>	<i>Korlátai</i>
Írásbeli felelet	a feladott tananyag számonkérése a tanulócsoporthoz egy részétől	Tanóránként	Tanóránként max. 15-20 percben	Felelet értékű	
Röpdolgozat	Egy kisebb tananyag rész (1-2) számonkérése 15-20 percben	Tanóránként	Tanóránként max. 15-20 percben	Felelet értékű	
Dolgozat	Egy-két tananyag számonkérése	Hetente	Max. 45 perc	Felelet értékű	egy nap max. kettő - előre jelezve (házi rend)
Témazáró /szummatív/	Egy-egy témakör, tananyag lezárásakor	Tantárgyanként változó	Max. 2x45 perc	Duplán számít	Egy nap max. kettő - előre jelezve (házi rend)
Záró dolgozat	A féléves/ éves tananyag számonkérése	Félév/tanév végén	Max. 2x45 perc	Duplán számít	Egy nap egyet - előre jelezve (házi rend)

3. AZ OTTHONI (NAPKÖZIS ÉS TANULÓSZOBAI) FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI

A „házi feladat” céljai:

- újra feldolgozni, elmélyíteni, rögzíteni az órán tanultakat;
- készségszintig gyakorolni a tanult algoritmusokat;
- önálló kutatómunkát végezni valamely témában;
- alkotómunkát végezni valamely témában.

Elvek:

- Olyan mennyiségben terheljük a tanulókat írásbeli és szóbeli feladatokkal, hogy azok átlagos/közepes készségekkel rendelkező diák számára mind mennyiségben, mind minőségben elegendők legyenek a tantervben előírt továbbhaladási követelmények elsajátításához, illetve begyakorlásához.
- Tanítási szünet idejére legfeljebb annyi kötelező házi feladat adható, amennyi egyik órától a másikra szokásos.
- A tanítási szünetek (őszi, téli, tavaszi) utáni első szakórán nem íratunk témazáró dolgozatot.
- Csak olyan feladat adható kötelező jelleggel, amelynek megoldására valamennyi tanuló képes. (Ha ez a csoport heterogén tudásszintje miatt nem lehetséges, akkor a házi feladatnak mindig legyen olyan része, amelynek elvégzésére/elkészítésére/ megtanulására mindenki képes.)
- A házi feladatot mindig részben vagy teljesen (minden diákra, illetve feladatra vonatkozóan) ellenőrizni kell.
- Az el nem készített, illetve hibás, hiányos házi feladat értékelésekor különbséget kell tenni a mulasztás okai szerint:
  - nem büntetjük a tanulót, ha a mulasztás, hiány, hiba a feladat vagy annak alapjául szolgáló anyag meg nem értéséből fakad;
  - meg kell adni a tanulónak a házi feladat pótlásának lehetőségét, ha önhibáján kívül (igazolt betegség) mulasztotta azt el;
  - a hanyagságból elmulasztott írásbeli feladat nem „értékelhető” elégtelennel. (Érdemjegyet csak tudásra adunk. Az el nem készített feladattal tudásszint nem mérhető. A házi feladat elvégzésének hanyagságból történő elmulasztását pedagógiai eszközökkel és módszerekkel lehet és kell büntetni. Ez lehet feleltetés, a házi feladathoz hasonló feladat dolgozat formájában történő megíratása, pótfeladat kitűzése, stb.)
- Az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagon kívüli ismereteket kívánó feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell.
- A nagyobb elmélyülést, több időt igénylő feladatok kitűzésekor (könyvtári vagy internetes kutatómunka, olvasónapló, modellkészítés, képzőművészeti alkotás, technikai eszköz készítése, forráselemzés) az elkészítés határidejét különös gonddal, a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani.
- A tantervi anyagot meghaladó mennyiségű vagy mélységű ismeretet kívánó feladatokat (pl. versenyfeladatok) csak annak a diáknak lehet kötelezően előírni, aki a versenyzést, illetve az önálló kutató vagy más jellegű alkotómunkát önként vállalta.

4. A MAGATARTÁS ÉS A SZORGALOM ÉRTÉKELÉSE

4.1. A tanulók magatartásának értékelése

Alsó tagozaton az alábbi szempontsört alkalmazzuk a tanulók magatartásának értékelésére:

Magatartás				
<i>1. A házi rend előírásai</i>	ismeri, maradéktalanul betartja	nem minden esetben tartja be	a házi rend előírásait sorozatosan megsérti	

<i>2. Közösségi munkában való részvétel</i>	szívesen, önként vállal feladatokat, azokat teljesíti	bevonható az osztály közösségi életébe	nem teljesíti a rábízott feladatokat	érdektelen, közömbös
<i>3. Tanórai magatartása</i>	példamutató, kötelességtudó	a tanórák rendjét nem zavarja	figyelmeztetni kell a helyes magatartásra	fegyelmezetlen, rendetlen
<i>4. Viselkedés, illemszabályok</i>	tisztelettudó, udvarias, előzőkeny	ismeri és alkalmazza	előfordul, hogy társaival vagy a felnőttekkel udvariatlan	viselkedése durva
<i>5. Hatása a közösségre</i>	segítőkész, pozitívan viszonyul	visszahúzódó közömbös	a közösség szabályaihoz nehezen alkalmazkodik	inkább gátló, romboló hatású

A 4. évfolyam II. félévében, valamint 5-8. évfolyamon a tanulók magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetekben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. A félévi és az év végi osztályzatot az ellenőrző könyvbe, illetve a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

a) példás (5) az a tanuló, aki:

- A közösség alakítását, fejlődését munkájával, kezdeményezéseivel, véleményének megfelelő nyilvánításával, példás viselkedésével elősegíti és társait is erre ösztönzi.
- Élen jár a közösségben és a közösségért végzett munkában.
- A házirendet betartja, társait is erre ösztönzi.
- Nevelőivel, társaival szembeni viselkedése, hangneme kifogástalan.
- Fegyelmezett, megbízható, társaival szemben segítőkész.
- Óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet, szándékosan nem okoz kárt.
- Nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.

b) jó (4) az a tanuló, aki:

- Részt vesz a közösségi életben.
- A rábízott feladatokat elvégzi, iskolai és iskolán kívüli viselkedése ellen általában nincs kifogás.
- A házirendet betartja.
- Nevelőivel, társaival szemben tiszteltudó, udvarias.
- Nincs írásbeli intője vagy megrovása.

c) változó (3) az a tanuló, aki:

- A közösségi munkában csak vonakodva vesz részt, alakítására nincs befolyással.
- Viselkedésével szemben kifogás merül fel, de igyekszik javulni.
- A házirendet csak állandó figyelmeztetésre tartja be.
- Tanáraival, társaival szemben udvariatlan, durva.
- A közösségi célokkal szemben közömbös, nem segít.
- Fegyelme ingadozó.
- Ha feladattal megbízzák, azt elvégzi, de nem kellő figyelemmel, pontossággal
- Igazolatlan mulasztása van.
- Osztályfőnöki intője van.

d) rossz (2) az a tanuló, aki:

- Magatartásával a közösség fejlődését hátráltatja.

- Iskolai viselkedésével rossz példát mutat társainak, hibáit nem látja be.
- Közösségi munkát nem végez, másokat is visszatart, szándékosan árt a közösségnek.
- A házirend előírásait ismételt figyelmeztetések ellenére sem tartja be.
- Nevelőivel, társaival szemben tiszteletlen, goromba.
- A tanórai munkát szándékosan zavarja, akadályozza.
- Több alkalommal igazolatlanul mulasztott.
- Szándékosan rongálja környezetét
- Több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése van.

4.2. A tanulók szorgalmának értékelése

Alsó tagozaton az alábbi szempontsort alkalmazzuk a tanulók szorgalmának értékelésére:

Szorgalom				
<i>1. Tanulmányi munkája</i>	kiemelkedő, igényes	képességének megfelelő	ingadozó, nem kitartó, eredménye elmarad a képességeitől	megbízhatatlan, figyelmetlen
<i>2. Tanórán kívüli tevékenysége</i>	versenyeken, foglalkozásokon önként vesz részt, szorgalmi feladatokat ír	többször feladatot ritkán vállal, de a megbízásait teljesíti	nem vállal feladatokat, ösztönözni kell	ellenáll
<i>3. Házi feladat</i>	kifogástalanul elvégzi	hiányosan végzi el	gyakran hiányzik	nem készíti
<i>4. Házi feladat jellemzői</i>	igényes, tetszetős	esetenként elnagyolt	igénytelen	hanyag
<i>5. Felszerelése, taneszközei</i>	tiszták, rendezettek	elfogadhatóak	hiányosak	felszerelése rendetlen, gyakran nincs
<i>6. Gyűjtőmunka</i>	színvonalasan, gyakran végez	alkalomszerű	ritkán végez	nem végez

A 4. évfolyam II. félévében, valamint 5-8. évfolyamon a tanulók szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli.

A szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg.

Vitás esetekben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. A félévi és az év végi osztályzatot az ellenőrző könyvbe, illetve a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

a) példás (5) az a tanuló, aki:

- Munkavégzésében kitartó, pontos és megbízható.
- Igényli tudása bővítését, céltudatos és ésszerűen szervezi meg munkáját.
- Tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi.
- Önálló a munkában, önellenőrzése rendszeres.
- Kötelességtudata magas fokú, mindig felkészült, figyel, érdeklődik.
- Érdeklődése az iskolán kívüli tananyagra is kiterjed, egyes iskolai tantárgyakban a tananyagot felül is teljesíti.
- Taneszközei tiszták, rendezettek, ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

b) jó (4) az a tanuló, aki:

- A képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt.
- Rendszeresen, megbízhatóan dolgozik.
- A tanórákon többnyire aktív.
- Többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozásokon vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti.
- Taneszközei tiszták, rendezettek.

c) változó (3) az a tanuló, aki:

- Tanulmányi eredménye elmarad képességeitől.
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti.
- Felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik.
- Munkájában, feladatvégzésében felületes, a tanórán csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.
- Szórtság jellemzi, ritkán figyel valamire.
- Érdemjegyeit több tantárgyból is lerontotta.
- Felszerelése gyakran hiányos, házi feladatot sokszor nem készít.

d) hanyag (2) az a tanuló, aki:

- A képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében.
- Az előírt követelményeket még minimális szinten sem teljesíti.
- Tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen.
- Feladatait többnyire nem végzi el, felszerelése hiányos, rendetlen.
- Érdemtelen, közöny jellemzi.

5. A TANKÖNYVEK ÉS MÁS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

Iskolánk oktatási tevékenységének – így pedagógiai programunk teljesülésének – fontos tárgyi feltételei az alkalmazott tankönyvek, segédletek, egyéb taneszközök.

A pedagógusok olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket az oktatási miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított, vagy szerepel az Oktatási Minisztérium taneszköz-jegyzékében, illetve - indokolt esetben – az iskolaszék jóváhagyott. A nyomtatott eszközökön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van (tornafelszerelés, rajzfelszerelés, mértanfelszerelés stb.).

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetére a szülők kötelessége.

Tekintettel arra, hogy iskolánk elsősorban körzeti feladatot lát el, tartózkodnunk kell a kimagaslóan drága taneszközök alkalmazásától.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.
- Az egyes eszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több éven keresztül használhatóak.
- A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új eszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbitó esetben vezetünk be.
- Igyekszünk megtalálni a minőségben és árban egyaránt kedvező taneszközöket.

Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve egyéb támogatásokat felhasználva egyre több nyomtatott taneszközt szerezzen be az iskolai könyvtár számára. Ezeket a taneszközöket a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók ingyenesen használhatják.

6. A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha a helyi tantervében meghatározott „A továbbhaladás feltételei” c. fejezetekben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon a tanév végére minden tantárgyból teljesítette.

- A tanuló hiányzásai nem érik el a jogszabályban meghatározott szintet.

- Amennyiben a tanuló valamelyik tantárgyból osztályozó vizsgára kötelezett, ott kell bizonyítania a követelményeknek való megfelelést.

- A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el.

- A 4-8. évfolyamok végén a tantárgyakból az „elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.

- 1-3. évfolyamon félévkor és év végén, 4. évfolyamon pedig félévkor a minősítést szöveges értékeléssel adjuk meg. Ezeken az évfolyamokon, ha a tanuló valamely tantárgyból felzárkóztatásra szorul a szülővel együtt keressük meg azt a módszert, mely biztosítja gyermeke számára a felzárkózást.

- Ha a tanuló a 4-8. osztályban tanév végén egy vagy két tantárgyból szerez „elégtelen” osztályzatot, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet.

- Ha a tanuló 4-8. évfolyamon a tanév végén három vagy több tantárgyból szerez „elégtelen” osztályzatot, akkor külön nevelőtestületi engedéllyel javítóvizsgát tehet, vagy - ilyen engedély hiányában - az évfolyamot ismételni köteles.

- Ha a tanuló az első évfolyamon első alkalommal nem tesz eleget az előírt követelményeknek, munkája előkészítő jellegűnek minősül, és tanulmányait az első évfolyamon folytathatja.

- A magasabb évfolyamba lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól
- az iskola igazgatója engedélyezte, egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse
- egy tanítási évben 250 óránál, vagy egy adott tantárgy éves óraszámának 30 %-nál többet mulasztott

- magántanuló volt.
- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A tanuló az első-harmadik évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamisméltásra, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni. E rendelkezést kell alkalmazni az idegen nyelv tekintetében is az idegen nyelv tanulásának első évében.
- Ha a tanuló egy vagy több tantárgy több évfolyamra megállapított követelményeit egy tanévben teljesíti, osztályzatait minden érintett évfolyamra meg kell állapítani. Ha a tanuló több iskolai évfolyam valamennyi követelményét teljesíti, az osztályzatokat valamennyi elvégzett évfolyam bizonyítványába be kell jegyezni.

7. AZ ISKOLÁBA JELENTKEZŐ TANULÓK FELVÉTELÉNEK ELVEI

- Iskolánk beiskolázási körzetéből – melyet a fenntartó határoz meg – minden jelentkező tanulót felvesz.
- Az 1. osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét május 31-ig betöltse, vagy ha ezt csak december 31-ig tölti be, akkor a szülő kérje felvételét.
- Az első osztályba történő beiratkozáson fel kell mutatni:
  - a gyermek születési anyakönyvi kivonatát,
  - a szülő személyi igazolványát,
  - a gyermek lakhely azonosító kártyáját,
  - a gyermek felvételét javasoló óvodai szakvéleményt (ha a gyermek óvodás volt),
  - a nevelési tanácsadó felvételt javasoló szakvéleményét (ha a gyermek nem volt óvodás, vagy ha az óvoda a nevelési tanácsadó vizsgálatát javasolta),
  - szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.
- 2-8. osztályba történő felvételnél be kell mutatni:
  - a tanuló születési anyakönyvi kivonatát,
  - a szülő személyi igazolványát,
  - a gyermek lakhely azonosító kártyáját,
  - az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
  - az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.
- A 3-8. évfolyamba jelentkező tanulóknak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintfelmérő vizsgát kell tennie idegen nyelvből, amennyiben tagozatos csoportban kívánja tanulmányait folytatni.

- Az iskola beiskolázási körzetén kívül lakó tanulók felvételéről

- a szülő kérésének,
- a tanuló előző tanulmányi eredményének,
- magatartás és szorgalom érdemjegyeinek,
- az adott évfolyamra járó tanulók létszámának a figyelembe vételével *az iskola igazgatója dönt.*

8. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE

- A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik a testnevelés órákon, tanévenként 2 alkalommal október, illetve május hónapban.

- A mérés eredménye alapján a nevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét minősítik, az évente kapott eredményeket összehasonlítják, és ezt a szülő tudomására hozzák.

- A tanulók fizikai állapotának mérését szolgáló feladatok:
(A felmérés a „Hungarofit teszt” alapján került összeállításra.)

- helyből távolugrás
- fél perc alatti felülések száma
- ülésben előrenyúlás
- függés hajlított karral
- ingafutás (10 X 5 m futás)
- kitartó futás (12 perc).

9. A KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

9.1. Indoklás

Az iskolai műveltség tartalmát a társadalmi műveltségről alkotott közfelfogás, a gazdaság, a versenyképesség és a globalizáció kihívásai is alakítják. Az Európai Unió országaiban a kulcskompetenciák fogalmi hálójába rendezték be azokat a tudásokat és képességeket, amelyek birtoklása alkalmassá teszi az unió valamennyi polgárát egyrészt a gyors és hatékony alkalmazkodásra a változásokkal átszőtt, modern világhoz, másrészt aktív szerepvállalásra e változások irányának és a tartalmának a befolyásolásához. Ezért lett az iskolai műveltség tartalmának irányadó kánonja a kulcskompetenciák meghatározott rendszere.

Az oktatásnak – mind társadalmi, mind gazdasági funkciója miatt – alapvető szerepe van abban, hogy az európai polgárok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.

Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát. A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg. Számos olyan fejlesztési terület van, amely mindegyik kompetencia részét képezi: például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése.

9.2. A kulcskompetenciák

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek –, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése és írásképesség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia – eltérő mértékben – felöleli a matematikai gondolkodásmóddal kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására.

Természettudományos kompetencia

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lejátszó kölcsönhatásban lejátszó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazását nevezzük műszaki kompetenciának. E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (Information Society Technology, a továbbiakban: IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül.

A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben - a munkahelyén is - abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót s a mozgóképet.

9.3. A kiemelt fejlesztési feladatok

A Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákra épülnek. Összekötik a műveltségterületek bevezetőit és fejlesztési feladatait.

Énkép, önismeret

Az egyén önmagához való viszonya, önmagáról alkotott képe, a személyiség belső diszpozíciói saját befogadó-alkotó tevékenysége során alakulnak ki, csakúgy, mint a személyiségére jellemző egyéb tulajdonságok. Az egyén maga határozza meg tevékenysége irányát, és aktivitásának mértéke, színvonala is nagymértékben függ az önmagáról, képességeiről, igényeiről alkotott képtől és az önmagával szemben támasztott elvárásoktól.

A Nemzeti alaptantervben megnevezett értékek és kompetenciák csak akkor épülnek be a tanulók önképébe és válnak magatartást irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának, megértik következményeiket, és megismerik az elsajátított tudás, készségek működését, felhasználhatóságát.

Ahhoz, hogy a tanulóink képesek legyenek énképükbe, önreflexióikba integrálni az elsajátított tudást, készségeket, beállítódásokat, motívumokat, gondoskodnunk kell arról is, hogy tevőlegesen bekapcsolódjanak saját sorsuk és életpályájuk alakításába.

Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető céljaink az **önmegismerés** és **önkontroll**; a **felelősség önmagukért**; az **önállóság**; az **önfejlesztés igénye** és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság fejlesztése.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulóink megismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, *nemzeti kultúránk* nagy múltú értékeit. Ennek során tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát, megismerjék a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Elsajátítják azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek.

Megismerik a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

Fontos feladatunk a nemzettudat megalapozása, a nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése. A szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására, az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre való ösztönzés.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. Megfelelő ismereteket alakítunk tanítványaink számára az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Segítünk abban, hogy diákként és felnőttként tudjanak élni az unió által biztosított lehetőségekkel. Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.

Tanulóinkat iskolás éveik alatt is olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagítjuk, amelyek birtokában meg tudják találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Fontos az is, hogy európai identitásuk megerősödésével nyitottak és elfogadóak legyenek az Európán kívüli kultúrák iránt is.

Célunk, hogy a tanulók megismerjék az *egyetemes emberi civilizáció* legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit.

Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másosság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről.

Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele a civil társadalom, a lakóhelyi, a szakmai, kulturális közösség életében és/vagy a politikai életben.

Olyan tanulói magatartás kialakítására törekszünk, amelyet a társadalmi együttélés szabályainak kölcsönös betartása, az erőszakmentesség jellemez, és az emberi jogok, a demokrácia értékeinek tisztelete vezérel.

Az aktív állampolgári léthez *ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság* szükséges. A megfelelő *ismeretek az ember és társadalom műveltségi területre* koncentrálódnak, a *képességek, értékorientációk, beállítódások* fejlődéséhez az *iskolai tanulás teljes folyamatával* és az *iskolai élettel* teremtünk lehetőségeket.

Az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részképességek (pl. a társadalmi viszonyrendszerek felismerésének képessége, az egyenlő bánásmódhoz való jog felismerésének képessége, a konfliktuskezelés, a humanitárius segítségnyújtás, az együttműködés képessége), értékorientációk, beállítódások (pl. felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedés) elsajátítását döntően a tanulók aktív részvételére építő tanítás- és tanulás szervezéssel, illetve az iskolai élet demokratikus gyakorlatával biztosítjuk.

Gazdasági nevelés

A gazdálkodás és a pénz világra vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát; e tudás általános műveltségünk részévé vált. A gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a javaikkal okosan gazdálkodni képes egyének nélkül nem képzelhető sem működő demokrácia, sem életképes piacgazdaság. Minden olyan országnak, amely anyagi biztonságra törekszik és szeretne helytállni a globális versenyterben, elemi érdeke, hogy

állampolgárai nyitottak legyenek a gazdaság világa felé. A társadalom számára is nélkülözhetetlen, hogy tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség iránt. Értsék a fogyasztás gazdaságot mozgató szerepét, saját fogyasztói magatartásuk jelentőségét, felelősségét.

Nevelő munkánknak alapvető szerepe van abban, hogy tanulóink tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket. Ismerjék fel a fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekeik kapcsolatát.

Hozzájárulunk annak a képességnek a kialakításához, hogy megtalálják az egyensúlyt a rövidebb és hosszabb távú előnyök között.

Segítjük, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is.

Figyelmet fordítunk a gazdálkodással és a pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztésére.

A személyiségnevelés fontos részének tekintjük az okos gazdálkodás képességének a kialakítását, továbbá azt, hogy tudjanak eligazodni a fogyasztási javak, szolgáltatások, marketinghatások és viselkedésmódok között.

Környezettudatosságra nevelés

- A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezetmegóvására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a *társadalmak fenntartható fejlődését*.
- A fenntartható fejlődés feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatívan gondolkodnak, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság területén, és felelősséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikért.
Mindez úgy valósítható meg,
- ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományi gondolkodásmódjának fejlesztésére.
- Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, akkor képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására.
- A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartásnak a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelveknek kell lennie egyéni és közösségi szinten egyaránt.
- A környezeti nevelés során a tanulók megismerik azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon át megismerik a társadalmi-gazdasági modernizáció egyénre gyakorolt pozitív és negatív hatásait a környezeti következmények tükrében.
- Megismerik a fogyasztás és a környezeti erőforrások kapcsolatát, a fenntartható fogyasztás elvét.
- Bekapcsolódnak közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség válik meghatározóvá.

A tanulás tanítása

A tanulás a pszichikum tartós módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tanulás számos összetevője tanítható. Fontos teendők, hogy felkeltsük a gyerekek érdeklődését a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjunk a tananyag elsajátításával, annak szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban, valamint megtanítsuk a gyerekeket tanulni.

Törekedjünk arra, hogy a tanulók fokozatos **önállóságra tegyenek szert a tanulás tervezésében**, vegyenek részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában.

Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket.

A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak az elsajátíttatása, az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása, a könyvtári és más információforrások használata elsősorban a következőket foglalja magában:

- az alapkészségek kialakítása (értő olvasás, íráskészség, számfogalom fejlesztése),
- az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése;
- a csoportos tanulás módszerei, kooperatív munka;
- az emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása;
- a gondolkodási kultúra fejlesztése;
- az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása;
- az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása.

A tanulás fontos színtere, eszköze az **iskola könyvtára és informatikai bázisa**.

A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulási formák, amelyekhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A könyvtár használata minden ismeretterületen nélkülözhetetlen. Az önálló ismeretszerzés érdekében a tanulóknak el kell sajátítaniuk a könyvtári ismeretszerzés technikáját, módszereit mind a nyomtatott dokumentumok, mind az elektronikus dokumentumok használata révén.

Ismerniük kell a könyvtári keresés módját, a keresés eszközeit, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét, információs értékét.

El kell sajátítaniuk az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technikáját, az interneten való keresés stratégiáját.

A tanulás megszervezhető az iskolán kívül is. Tanulási színtér pl. a múzeum, a kiállító terem, a művészeti előadás, de akár a "szabadtér" is.

A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az **informatikai eszközök** és az **elektronikus oktatási segédanyagok** használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, valamint a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

Feladataink:

- hogy megismerjük a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait.
- Figyelembe vesszük a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, és ezekre alapozzuk a tanulás fejlesztését.
- Gondosan kutassuk fel és válasszuk meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és életszerű tartalommal ruházzuk fel azokat.
- Törekedjünk a **gondolkodási képességek**, elsősorban a **rendszerzés**, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló **tapasztalás és kombináció**, a **következtetés** és a **problémamegoldás**

fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, mindennapokban történő felhasználására.

- Olyan tudást alakítsunk ki, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni.
- Előtérbe helyezzük az új ötletek kitalálását, azaz a **kreatív gondolkodás fejlesztését**.
- Ezzel párhuzamosan hangsúlyt helyezünk a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalásra, az értékelésre, az érvelésre.
- Megerősítjük a kritikai gondolkodást, a konfliktusok kezelésének képességét, az életminőség javítását, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtését, a teljesebb élet megszervezésére való törekvést.

Testi és lelki egészség

- Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében.
- Minden tevékenységünkkel szolgálni akarjuk a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.
- Személyi és tárgyi környezetünk kialakításával segítjük azoknak a *pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak* a kialakulását, amelyek a gyerekek egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.
- Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékékként való tiszteletére is nevel.
- Felkészítjük a gyerekeket, arra, hogy önálló, életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, hogy egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani.
- Fejlesztjük a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartásukat.
- Arra törekszünk, hogy megismerjék a környezet (háztartás, iskola, közlekedés, a veszélyes anyagok) egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb hatásait.
- Figyelmet fordítunk a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére (felismerés, tárolás legfontosabb szabályai).
- Felkészítjük tanítványainkat a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.
- Megtanítjuk a gyerekeket az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszköz használatára, az utas balesetek elkerülésének módjaira.
- Támogatást nyújtunk nekik – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésében.
- Foglalkozunk a helyes szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel.
- Megfelelő *környezetet* biztosítunk az egészséges testi, lelki, szociális fejlődésükhöz.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Általános célunk, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását.

Összetevői:

- az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése;
- a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak a megismerése tevékenységek és tapasztalatok útján.
- Tudatosítjuk a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra.

Arra törekszünk, hogy a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest átfogó képet nyújtsunk a *munka világról*.

Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket biztosítunk, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket.

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a *szociális és állampolgári kompetencia* tudatos, pedagógiaileg tervezett fejlesztése.

A szociális kompetencia fejlesztésében kiemelt feladat

- a segítséssel,
- együttműködéssel,
- vezetéssel
- és versengéssel kapcsolatos magatartásmódok kialakítása.

A szociális és társadalmi kompetencia fejlesztésének fontos részét képezik

- a gazdasággal,
- az öntudatos fogyasztói magatartással,
- a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek (pl. vállalkozó-, gazdálkodó- és munkaképesség).

„ A sikeres jövőt csak akkor építhetjük, ha a múlt értékeit megőrizzük, a jelenhez alkalmazkodunk, a jövőt pedig a legjobb tudásunk szerint formáljuk.”

10. NEM SZAKRENDSZERŰ OKTATÁS MEGSZERVEZÉSE AZ 5-6. ÉVFOLYAMON

A nem szakrendszerű oktatás bevezetése a 2008-2009-es tanévtől kezdve kötelező felmenő rendszerben.

- 243/2003. (XII.17.) Korm. rendelet módosítása
- 202/2007. =VII. 31.) Korm. rendelet
- Köznevelési Törvény 128. § (19.)
- Köznevelési Törvény 133. § (1.)

10.1. Pedagógiai szakaszok

Az alapfokú nevelés – oktatás szakasza az első évfolyamon kezdődik, és a nyolcadik évfolyam végéig tart. Ez a szakasz további részekre tagolódik:

- bevezető szakasz: az első évfolyamon kezdődő és a második évfolyam végéig tartó,
- kezdő szakasz: a harmadik évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó
- alapozó szakasz: az ötödik évfolyamon kezdődő és a hatodik évfolyam végéig tartó
- fejlesztő szakasz: a hetedik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó

A Kt.121 §-a 1.bek. 34.pontja szerint

a/ szakrendszerű oktatásról kell beszélni abban az esetben, ha az egyes tantárgyakat az azok oktatására jogosító, megfelelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus tanítja.

b/ nem szakrendszerű az oktatás akkor, ha a tantárgyakat illetve a tantárgyak nagyobb körét a tanítói végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus tanítja.

10.2. A nem szakrendszerű oktatás 5-6. évfolyamon történő alkalmazásának személyi feltételei

Az iskola igazgatója határozza meg, hogy a nem szakrendszerű oktatásban olyan pedagógus irányítson, aki a felsőoktatásban megszerzett szakképzettsége illetve a szakképzettség megszerzéséhez kapcsolódó felkészülés keretében megszerzett tudása és gyakorlata alapján alkalmas és képes az érintett korosztállyal foglalkozni, képes az érintett tanulók alapvető készségeinek, képességeinek alakítására. A Kt. 17 § -a alapján az iskola igazgatója választja ki a nem szakrendszerű oktatásba bekapcsolódó pedagógusokat.

- A Kt. 17.§-ának 8. bekezdése alapján a nem szakrendszerű oktatásban akkor vehet részt a tanár, ha legalább 120 órás pedagógus továbbképzés vagy szakirányú továbbképzés keretében elsajátította a 6-12 éves korosztály életkori sajátosságaihoz illeszkedő pedagógiai, pszichológiai ismereteket és az eredményes felkészítéshez szükséges módszereket. (Tanúsítvány)

- A Kt. 128.§-ának 20. bekezdése a pedagógus munkakörök betöltéséhez a 2012/13-dik tanítási év végéig a nem szakrendszerű oktatásban pedagógus munkakört tölthet be az a tanár is, aki 2004. szeptember 1-ig legalább 5 év gyakorlatot szerzett 1-4. évfolyamon.

- A tanító szak feljogosítja tulajdonosát arra, hogy az 5-6. évfolyamon legalább egy műveltségi területen nevelő-oktató munkát végezzen, ha az adott tárgyból szakkollégiumi végzettséggel rendelkezik.

Fontos, hogy ugyanaz a nevelő tanítsa a nem szakrendszerű és a szakrendszerű órákat az adott csoportban!

Amennyiben a nevelő nem rendelkezik a nem szakrendszerű oktatáshoz kapcsolódó végzettséggel, lehetővé tesszük átképzésüket. A Középtávú Beiskolázási Tervben prioritása van az ilyen irányú továbbképzésnek (120 órás továbbképzés, melynek témája módszertan az „átmenet” megkönnyítésére tanítóknak és tanároknak).

10.3. Szemléletváltás

- Megszűnik a „tankönyvközpontúság”
- Ismeretátadás helyett, fejlesztés.
- Vége a „frontális” munkaforma uralmának (differenciálás, kooperatív technikák)
- Az értékelés funkciói közül a szelektálás, minősítés helyett uralkodóvá válik a megerősítő, fejlesztő, motiváló funkció.

10.4. Célkitűzések:

- „Ismeretekbe ágyazott képességfejlesztés” megvalósítása.
- Az iskolai alapozó funkciók hatékonyságának növelése.
- Irányítás helyett, inkább az együttműködést elősegítő magatartás.
- A passzív befogadó és feldolgozó magatartás helyett, a saját meglévő képességek, viselkedésformák kipróbálása és újak kialakítása.
- Alapkészségek megerősítése, pótlása.
- Az eltérő tanulói fejlettségi szint kezelése.
- A mérések eredményének elemzése alapján az elvárt teljesítménytől elmaradók felzárkóztatása, lehetőség teremtése ahhoz, hogy a tanuló elérje a helyi tanterv elvárt követelményszintjét.
- Olyan készség és képességfejlesztés, amely később a további sikeres tanulás előfeltétele.
- Kompetenciák fejlesztése kooperatív technikákkal.
- Az alacsony szociokulturális családi háttérrel rendelkező tanulók hátrányainak kompenzálása.

A nem szakrendszerű oktatásban a NAT-ban meghatározott kulcskompetenciák fejlesztése az alapvető, az egész folyamatot meghatározó feladat. Nem az ismeretátadásra, hanem a képességek fejlesztésére helyeződik a hangsúly, és ez „tantárgytól független”, megfordítva bármelyik tantárgyi ismeretanyaghoz kapcsolódva megoldható.

10.5. A nem szakrendszerű képzésben kiemelten fejlesztendő kulcskompetenciák

Anyanyelvi kommunikáció	Szókincs Nyelvtani ismeretek Nyelvi funkciók Szóbeli kapcsolattartás Irodalmi és nem irodalmi szövegek megértése Nyelvi stílusok érzékelése és adekvát alkalmazása Kommunikációs helyzetek változatai
Szövegértési-szövegalkotási kompetenciák	Beszédkészség, szövegek megértése, értelmezése és alkotása Olvasás, írott szöveg megértése Írás, szövegalkotás A tantárgyakon átívelő tanulási képesség Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék
Matematikai kompetencia	számok, mértékek és struktúrák megértése, alkalmazása alpműveletek rutinos végzése matematikai fogalmak megértése felismerése és alkalmazása összefüggések átlátása érvek láncolatának megértése és hasonlóak alkotása a bizonyítás eszközei és törvényszerűségei matematikai, információszerzési eszközök hatékony alkalmazása tájékozódás a térben tájékozódás az időben tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban A tapasztalatszerzés, a képzelet, az emlékezés, és a gondolkodás alpműveletei a matematikában és a verbális tevékenységekben
A hatékony, önálló tanulás	írás, olvasás, számolás saját tanulási stratégia összpontosítás tanulás céljának mérlegelése közös munka támogatáskérés
Gazdasági nevelés	tudatos fogyasztóvá válás kockázatok mérlegelése rövidebb és hosszabb távú előnyök
Környezettudatosságra nevelés	fenntartható fejlődés állampolgári kötelességek személyes felelősség válságjelenségek fogyasztás és erőforrások
A tanulás tanítása	Érdeklődés Önállóság könyvtári és más információforrások előzetes tudás mozgósítása csoportos tanulás módszerei az emlékezet erősítése jegyzetelési technikák forrásból tájékozódás, szelektálás, rendszerezés, felhasználás, új kontextusban alkalmazás

10.6. A nem szakrendszerű oktatás megszervezése

10.6.1. A tanulók készség- és képességszintjének megállapítása

A nem szakrendszerű oktatás megszervezésének és megvalósításának kiindulópontja: a tanulók 4. évfolyam végére elért készség-, ill. képességszintjének mérése.

Ehhez az alábbi lehetőségeket használjuk fel:

- a) A minden év májusában megszervezett, a negyedik évfolyamot érintő országos mérés eredményei, ennek részterületei:
  - az olvasáskészség kiépülése és gyakorlottsága
  - az íráskészség gyakorlottsága és az írásminőség
  - a számírási készség kiépülése és gyakorlottsága
  - elemi számolási készség kiépülése és gyakorlottsága
  - a mértékegység-váltás készségének kiépülése
  - az elemi gondolkodási képesség kiépülése és gyakorlottsága
  - az elemi rendszerező ill. kombinatív képesség kiépülése
- b) a negyedik évfolyamon, a tanító által készített szöveges értékelés (a tanév első félévének értékelése),
- c) a negyedik évfolyamon, év végén diagnosztikus felmérést végzünk (a mérőlapot az alsós munkaközösség, a matematika és magyar szakos kollégák közreműködésével készíti el) .

Ezekre alapozva a tanév végén kialakul egy összkép a 4. évfolyam képesség- ill. készségszintjeiről, kiderül, ki milyen szintre jutott el egy-egy vizsgált területen. Azok a tanulók, akik valamely területen még csak „előkészítő”, „kezdő” szinten állnak, minimális célként legalább a „haladó” szintig jussanak el, illetve az ott álló tanulók legalább egy szinttel kerüljenek feljebb. A „haladó” és „befejező” szinten állónál az optimális szint elérése a cél. Abban az esetben, ha valaki eljutott az optimális szintre, a cél a szint megőrzése.

A képességszint értékelése százalékban történik:

Előkészítő szint	0 - 34%
Kezdő szint	35 - 50%
Haladó szint	51 - 75%
Befejező szint	76 - 90%
Optimális szint	91 - 100%

10.6.2. A nem szakrendszerű oktatás tantárgyi keretei és óraszámai

Élünk a közoktatásról szóló törvény 128. §-ának (19) bekezdése által nyújtott átmeneti lehetőséggel, mely szerint:

„A 2008-09 és 2010-11. tanítási évben az ötödik és hatodik évfolyamon a nem szakrendszerű oktatás megszervezhető oly módon is, hogy az e célra felhasznált idő csak az összes kötelező óra 20%-át éri el.”

Ezt figyelembe véve a megjelölt időpontig az **időkeretek** az egyes évfolyamokon és osztályokban:

- A nem szakrendszerű órák adminisztrálása: a naplóban zöld színnel indexálja minden pedagógus a saját óráját pl.: Nsz.1 ; Nsz.2 stb.
- Azok a tantárgyak, amelyek keretében nem szakrendszerű oktatás folyik az intézmény tantárgyfelosztásában zöld színnel jelennek meg.
- A helyi tantervben rögzítjük, melyek azok a kompetenciaterületek, azon belül készségek és képességek, amelyek az adott tantárgy keretében eredményesen fejleszthetők.
- A nem szakrendszerű oktatás meghatározott időkeretére, egységes – külön tanmenet készül, beépítve az egyes tantárgyak tananyagaiból azokat a tartalmakat, melyek segítségével a fejlesztések megoldhatók.
- A naplóban (ha nem mindenkit érint a nem szakrendszerű oktatás) dokumentáljuk a résztvevőket
- félévkor és év végén diagnosztizáló mérést végzünk, a kiértékelt tanulói mérőlapokat külön dossziéban gyűjtjük össze és megőrizzük.
- Félévkor és év végén a naplóba, bizonyítványba, ellenőrzőbe, a tanulói törzslapon bejegyezzük: „*nem szakrendszerű oktatásban részesült*”

10.6.5. Fejlesztendő képességcsoportok:

- Alapkészségek fejlesztése:
  - olvasáskészség, íráskészség, számolási készség, rendszerező képesség, kombinatív képesség,
- Gondolkodási kulcskompetencia fejlesztése
  - rendszerezés, kombinativitás, kreatív gondolkodás, problémamegoldás, előrelátás, érvelés.

Alkalmazott módszerek:

- Az egyéni foglalkoztatás mellett:
- páros munka
- differenciált csoportmunka
- kooperatív tanulási technikák
- fejlesztő játékok
- a tanulók részére a visszajelzés folyamatos megszervezése

10.7. Személyi feltételek

A nevelőtestületnek vannak megfelelő kompetenciával rendelkező tagjai, ők végzik a nem szakrendszerű oktatást.

A munkaköri leírás tartalmazza az elvárásokat és a feladatokat a nem szakrendszerű oktatással kapcsolatosan.

10.8. A kijelölt tantárgyak fejlesztendő kulcskompetenciái**10.8.1. A magyar irodalom**

tantárgy keretében megvalósuló nem szakrendszerű órákon fejlesztendő kulcskompetenciák, képesség- ill. készségterületek (5-6. évfolyam)

Célok:

A magyartanítás célja az anyanyelvi kompetencia fejlesztése szintenként eltérő elvárások szerint. A nyelvi kompetencia döntő eleme a kommunikációs és információs kultúra, amely az anyanyelv tudatos és igényes használata, valamint az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere mellett tágabb értelmezésben a megismerést, az eligazodást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálását, felfogását, megértését, szelektálását, elemzését, értékelését, felhasználását, közvetítését és alkotását foglalja magába. Mindezek “működtetéséhez” nélkülözhetetlen a megismerési (megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási) képességek fejlesztése folyamatosan és módszeresen.

Az írástechnikához helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása társul, a gondolkodni tudás pedig szövegértési és szövegalkotási képességekkel együtt fejleszthető tovább. A szövegekkel való bánni tudás teszi ugyanis lehetővé, hogy az egyén önállóan és másokkal együttműködve képes legyen a verbális, hangzó és képi kommunikáció eszközeinek és kódjainak, a különböző információhordozók üzeneteinek megértésére és feldolgozására.

Az irodalmi művekkel folytatott aktív párbeszéd révén jön létre kapcsolat múlt, jelen és jövő között, biztosítva a kultúra folytonosságát és megújulását. Segíti az egyént kulturális önazonosságának kialakításában. Meghatározó szerepe van az érzelmi élet, a kreativitás, az esztétikai és történeti érzék fejlesztésében, az emberi és társadalmi problémák átélésében, a saját és mások kultúrájának megismerésében, az én és a másik ember közötti különbség megfogalmazásában és a másság erre épülő tiszteletében. Fejleszti az emlékezetet, az élmények feldolgozásának és megőrzésének képességét.

Éves óraszám: 37 óra

Feladatok (kompetencia területek):	Tevékenységforma:	Készség, képesség:
Anyanyelvi kommunikáció	Hallott és olvasott szöveg értése szóban és írásban Szóbeli kapcsolattartás.	Szövegértési és helyes ejtési készség
Szóbeli szövegek alkotása és megértése	Szituációs és szerepjátékok	Beszédkésztség fejlesztése Szókincs bővítése
A hatékony önálló tanulás fejlesztése	Szövegfeldolgozás Könyvtárhasználat, könyvkölcsönzés	Olvasási készség fejlesztése
Esztétikai kifejezőképesség	Helyesírással kapcsolatos feladatsorok megoldása, másolás, tollbamondás	Helyesírási készség fejlesztése; íráskép javítása
Ítéloképesség, erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése	Vélemény megfogalmazása olvasmányok tartalmáról	Beszédkésztség fejlesztése Vitakészség fejlesztése
Digitális kompetencia	Adatgyűjtés az interneten valamint a könyvtárban. A gyűjtött anyagfeldolgozása, rendszerezése. Oktatóprogramok használata	Információ gyűjtése, felismerése, visszakeresése és értékelése.

10.8.2. A matematika tantárgy
keretében megvalósuló nem szakrendszerű órákon fejlesztendő kulcskompetenciák,
képesség- ill. készségterületek
5-6. évfolyam

Célok:

Biztosabb ismeretek birtokában könnyebben igazodhasson el a tanuló a mindennapi élet problémái között.

Éves óraszám: 37 óra

Feladatok (kompetenciaterületek)	Tevékenységforma:	Készség, képesség:
Matematikai gondolkodás fejlesztése és alkalmazásának képessége	Szöveges feladatok megoldása	A matematikai ismeretek alkalmazásának képessége Szövegértés, szövegalkotás képessége. Összefüggések átlátása.
Problémalátás fejlesztése	Tapasztalati függvények ábrázolása, sorozatok vizsgálata	Probléma-megoldási képesség
Biztonságosabb szám- és műveletfogalom kialakítása	Biztonságos tájékozódás tízes számrendszerben; műveletek végzése egyéni ill. csoportmunkában	Számolási készség, matematikai fogalmak megértése, felismerése és alkalmazása.
Döntési kompetencia	Szöveg alapján nyitott mondat felírása, megoldása az egyszerű következtetéstől az algebrai úton történő megoldásig. Többféle megoldás keresése.	Szövegértő képesség és diszkussziós képesség
Halmazszemlélet fejlesztése Mértékváltás	A matematika és a mindennapi élet példáinak csoportosítása, osztályozása Mérés , összehasonlítás .	Rendszerező képesség Mértékváltás készség Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban.
Kommunikációs képesség	Az anyanyelv és szaknyelv szabatos használata; megoldási terv készítése; lényegkiemelés a feladatban	Verbális és grafikus kommunikáció Fejlesztése
Digitális kompetencia	Matematikai, információszerezési eszközök hatékony alkalmazása Oktatóprogramok használata, elektronikus úton megoldható feladatok	Informatikai eszközökkel történő problémamegoldás képessége, matematikai gondolkodás alkalmazásának képessége, algoritmikus gondolkodás fejlesztése

10.8.3. A történelem tantárgy keretében
 megvalósuló nem szakrendszerű órákon fejlesztendő kulcskompetenciák,
 képesség- ill. készségterületek
 (5-6. évfolyam)

Célok:

Az érdeklődés felkeltésének a múlt élményszerű megjelenítésén, a történetek tanításán kell alapulnia. Az 5-6. évfolyamos tanulókat a konkrét gondolkodás jellemzi. Éppen ezért a történetekből kiindulva lehet az eseményeket, tényeket, fogalmakat és összefüggéseket megtanítani. A történettanítás mellett a képszerű megjelenítésre törekvés teheti színesebbé az oktatást.

Tantárgyunk, a történelem elsődleges fejlesztési területe az ismeretszerzési és feldolgozási képességek kialakítása. Képesek legyenek ismereteket szerezni történetekből, képekből, egyszerű grafikonokból és statisztikai adatokból, diagramokból éppúgy, mint társadalmi környezetükből, esetleg olvasmányaikból, filmélményükből, a tömegkommunikációs eszközökből. Kiemelt szerepet kell adni az ismeretszerzésben a tárgyi, képi és szöveges forrásoknak. Az ismeretfeldolgozás az 5-6. évfolyamokon elsősorban tanári segítséggel történik.

A történelemtanításnak fontos feladata, hogy fejlessze a tanulók kommunikatív képességeit. Nagy hangsúlyt kell fektetni a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésére. Ennek a kettőnek aránya nem borulhat fel, egyik sem szoríthatja háttérbe a másikat. A diákok tudjanak eseményeket, történeteket elbeszélni, különböző szövegek lényegét elmondani. Alkossanak szóban és írásban a tanultakról kreatív módon szövegeket.

A társadalmi kommunikációra való felkészítéshez nélkülözhetetlen, hogy gyakorolják és tanulják meg a kulturált vita szabályait, az érvelés jelentőségét, az ellenérvek szerepét, az ellenvélemény tolerálását. Csoportmunkában dolgozva ismerjék meg a kooperatív együttműködés előnyeit.

Éves óraszám: 18,5 óra

Feladatok (kompetenciaterületek):	Tevékenységforma:	Készség, képesség:
Kommunikáció	Kiselőadás, vita, fogalmazások	Fogalmak, gondolatok, tények, vélemények kifejezése. Önkifejezés.
Digitális kompetencia	Adatgyűjtés az interneten valamint a könyvtárban. A gyűjtött anyag feldolgozása, rendszerezése.	Információ gyűjtése, felismerése, visszakeresése és értékelése.
Hatékony, önálló tanulás	Kiegészítő olvasmányok feldolgozása.	Új ismeretek szerzése, feldolgozása, szövegértés fejlesztése
Esztétika, művészet	Tablók, dekorációk, plakátok és illusztrációk készítése.	Esztétikai elképzelések és élmények kreatív kifejezésének képessége
Anyanyelvi kommunikáció	Népi szokások, megfigyelések feldolgozása (időjárásjóslás, stb).	Megfigyelés, adatgyűjtés és feldolgozás készségének fejlesztése Kulturált nyelvhasználat

10.8.4. A természetismeret tantárgy

keretében megvalósuló nem szakrendszerű órákon fejlesztendő kulcskompetenciák,
kéesség- ill. készségterületek
5-6. évfolyam

Célok:

A természetismeret tantárgy tartalmában és szemléletében szervesen épül a 1-4.évfolyam környezetismeret tantárgyára, azzal egységes rendszert alkot, az alapkészségek megerősítését, fejlesztését hangsúlyozza.

Az 5-6. évfolyamon tanuló gyermek természettudományos gondolkodását jobbra a szemléletes képi tartalmak jellemzik, de ebben az életkori szakaszban már megalapozódnak annak absztrakt kategóriái is. Ugyanakkor a valóságos természeti folyamatok, összefüggések, törvényszerűségek megértéséhez szükséges térbeli és időbeli elvonatkoztatás képessége egyre árnyaltabb, és biztosabb képzetek kialakítását teszi lehetővé.

A tanult ismeretek alapján elvárható cél, hogy a gyermekek egyre biztosabban igazodjanak el közvetlen, majd közvetetten távolabbi környezetükben, a közvetlenül majd közvetetten megismerhető természeti folyamatok, történések körében. Ismerjék a megfelelő eszközöket és módszereket ezek megvalósítására. Fontos, hogy a gyerekek találkozzanak az értelmes, összefüggésekre épülő tanulás eljárásaival, gyakorolhassák azokat egyénileg és társaikkal együttműködve is.

Legyen módjuk kielégíteni egyéni érdeklődésüket, illetve szerezhessenek örömteli megismerési, tanulási élményeket, az iskolán kívül szerzett ismeretek feldolgozásában is segítsen a tantárgy. Támogassuk a tanulókat a környezetük használatára vonatkozó helyes döntéseik meghozatalában, segítsük környezettudatuk, felelősségérzetük fejlődését.

A természetismeret tanulása során elsajátított ismereteknek, mind a gondolkodási képességeknek biztonságos alapot kell képezniük a későbbi természettudományos tantárgyak- fizika, a kémia, a földrajz, a biológia - elsajátításához.

Éves óraszám: 18,5 óra

Feladatok (kompetenciaterületek):	Tevékenységforma:	Készség, képesség:
Természettudományos kompetencia	Szöveges és képinformációk értelmezése, rendszerezése. Elemi ismeretek gyűjtése égitestekről, egyszerű megfigyelések végzése a meglévő tudás ellenőrzése érdekében. Egyszerű játékok a hang, a fény és a hő terjedésével kapcsolatban.	A tudományos vizsgálat iránti igény fokozatos formálása A természet- és társadalomtudományi gondolkodásmód alapjainak megismerése.
Matematikai kompetencia	Grafikonok, diagramok elemzése. mérés, arányossági következtetések A térképhasználat alapjai, tájékozódás a térképen	Tájékozódó képesség a világ mennyiségi viszonyaiban. Összefüggések átlátása. Térszemlélet fejlesztése a valós és

	Lakossági arányszámok kiszámítása Számításos demográfiai feladatok Utazási távolságok, sebességek matematikai elemzése	az ábrázolt térben való tájékozódással (földgömbi, térképi hálózatokkal).
Hatékony önálló tanulás	Kirándulás, tanulmányi séta, erdei Iskola. Információ szerzése közvetlenül a környezet megfigyelésével, vizsgálatával	Önálló és együttműködő ismeretszerzés képessége. Konkretizálás, általánosítás. Következtetések megfogalmazása. Megismerési módszerek fejlesztése.
Digitális kompetencia	Elektronikus média, internet Információk keresése, feldolgozása informatikai eszközökkel. Ismerethordozók (könyvek, lexikonok, enciklopédiák, térképek, táblázatgyűjtemények) használata	Önálló feladat feldolgozás Feladat- és problémamegoldásra való felkészítés. Információszerzés képessége. Az információs társadalom egyszerű technológiáinak megismertetése (pl. információkeresés, adatbázisok felhasználása, földrajzi helyek és térképek megkeresése, digitális lexikon használata) tanári irányítással.
Szociális és állampolgári kompetencia	erdei iskolák, terepfoglalkozások és kirándulások	A toleráns viselkedés megalapozása honpolgárként a lakóhely tájához, a régióhoz való kötődés kialakításával

10.8.4. Idegen nyelv (angol-német nyelv)

keretében megvalósuló nem szakrendszerű órákon fejlesztendő kulcskompetenciák,
képeség- ill. készségterületek
5-6. évfolyam

Célok:

- A négy nyelvi alapkészség (olvasásértés, hallás utáni szövegértés, íráskészség és beszéd) anyanyelvi, illetve magas kommunikatív értékű szintre való fejlesztése
  - A célnyelvi kultúra(k) megismertetése
  - Hétköznapi helyzetek, problémák megoldása
  - Az életkornak megfelelő szakszövegek megértése és feldolgozása németül
  - Német ill. angol nyelvű könyvek, újságok, filmek és egyéb tanulási segédeszközök (pl. szótár, lexikon) használatának elsajátítása
  - Interkulturális ismeretek, és kommunikáció fejlesztése
  - Nyelvtani struktúrák helyes használata, ezen keresztül kognitív készségek, gondolkodás fejlesztése
  - Fogalmazási készség fejlesztése
-
- Az informatikai eszközök használata iránti igény felkeltése és fenntartása.
  - Más kultúrák és szokások elfogadására nevelés.

Éves óraszám: 37 óra

Feladatok (kompetenciaterületek):	Tevékenységforma:	Készség, képesség:
Idegen nyelvi kommunikáció	- Játék: emlékezetfejlesztő, körjáték, kiszámolós, dramatikus, információhiányon alapuló játék, véleménykülönbségen alapuló játék - Mesemondás, mesehallgatás - Tánc - Ének	Kommunikációs készség Hallás utáni készség Együttműködési készség Szabálykövető képesség
Hatékony, önálló tanulás	- Csoportmunkában végzett feladatok - Mozgásos feladatok - Jellemzés készítése - Különböző tanulási technikák kipróbálása, alkalmazása	Együttműködési készség Szabálykövető képesség Saját tanulási stratégia kialakításának képessége Figyelem összpontosításának képessége Önértékelés képessége

Anyanyelvi kommunikáció	<p>Hangos olvasás</p> <ul style="list-style-type: none"> - Néma olvasás - Információszerzés ismert szövegből - Párosítás - Csoportosítás - Következtetés <p>Manipulatív, kreatív tevékenység: rajzolás, ragasztás, plakátkészítés, képeslap, meghívó készítés</p>	<p>Olvasási készség</p> <p>Íráskészség</p>
Digitális kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> - Számítógépes nyelvi programok megismerése, használata - Számítógépes nyelvi játékok használata - Keresés a net-en 	<p>Információszerzés képessége</p> <p>Információ kritikus alkalmazásának képessége</p> <p>Komplex információk kritikus alkalmazásának képessége</p> <p>Együttműködési készség</p> <p>Kommunikációs készség</p> <p>Íráskészség fejlesztése</p>
Szociális- és állampolgári kompetencia	<p>- A célnyelvi ország multikulturális jellegének bemutatása kultúrájának, hagyományainak megismertetése</p>	<p>Különböző kultúrák iránti nyitottság képessége</p>
Esztétikai - művészeti tudatosság és kifejezőképesség	<p>Mesék dramatizálása</p>	<p>Művészeti önkifejezés képessége</p>

10.8.5. A technika tantárgy

keretében megvalósuló nem szakrendszerű órákon fejlesztendő kulcskompetenciák,
képesség- ill. készségterületek
5-6. évfolyam

Cél:

A hétköznapi életben tudjanak értelmezni használati utasításokat.

Megértsék a munkadarabok elkészítési útmutatóit, ki tudjanak vágni egy sablont, önállóan el tudjanak készíteni egy munkadarabot.

A tevékenységi és munkafázisok megtervezése valamint a végrehajtás és az eredmény (munkadarab, működés) együttes értékelése nagymértékben javítja a tanulók *beszéd- és kifejezőképességét*. A rendszerszemléletű gondolkodás kialakítása során a *logikai készségük* gyarapszik. A műszaki ábrázolás és kommunikáció a tanulók *képolvasási, logikai és rajzolási képességét*, a tervezés a *számolási képességét*, a tervek megvalósítása, a munkadarab vagy rendszer elkészítése a *manuális készséget* fejleszti.

A tervezés és a munka elvégzése a tanuló koncentráló, *problémamegoldó, alkotó, becslési, döntési, elemző, szintetizáló, rendszerező* és *összpontosító* képességének fejlesztése mellett növeli a kreativitást, a kezűgyességet és a pontosságra való igényt, továbbá elősegíti a *jó térlátást*, a tájékozódást a térben és a síkon.

Éves óraszám: 18,5 óra

Feladatok (kompetenciaterületek):	Tevékenységforma:	Készség, képesség:
Anyanyelvi kompetencia	Szóbeli, írásbeli kapcsolattartás. A tevékenységi és munkafázisok megtervezése valamint a végrehajtás és az eredmény (munkadarab, működés) együttes értékelése. A háztartási kisgépek használati utasításainak elolvasása, majd értelmezése.	beszédképesség, olvasás, írott szöveg megértése, ítélőképesség.
Matematikai kompetencia	Műszaki rajzi ismeretek: vonalfajták, rajzjelek, méretszám, méretarány Konkrét tárgyak elemzése a probléma szempontjából, számok, mértékek és struktúrák megértése, alkalmazása, alapműveletek Mérés milliméter pontossággal, Egyszerű tervek, vázlatrajzok készítése	A mérési pontosság fejlesztése. Logikus, algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

	Adott terv megvalósítása rajz alapján Algoritmusok alkalmazása	
Digitális kompetencia	Az információszerzés eszközeinek hatékony alkalmazása <i>Hogyan közölnél egy fontos hírt a barátoddal, ha különböző városban laktok? Hogyan jegyezzük fel telefonüzeneteinket? (Nem jut eszembe egy telefonszám. Mi a megoldás?)</i>	Információszerzés, és feldolgozás képessége. Együttműködési készség, kommunikációs készség, íráskészség fejlesztése
Gazdasági nevelés	Anyagok csoportosítása: természetes, feldolgozott (átalakított anyagok) Az építészet fejlődésén keresztül a fa, agyag és a kő szerepének bemutatása <i>Az anyagvizsgálatok elemi módszereinek alkalmazása, tapasztalatok szerzése az anyagok tulajdonságairól</i>	A technikai és a társadalmi fejlődés kölcsönhatásának felismertetése Tudatos fogyasztóvá válás.
Szociális kompetencia	Egészséges táplálkozási szokások bemutatása <i>Pl.: Tízórai készítése. (Alapanyagok beszerzési lehetősége, mennyisége, ára. Eszközsükséglet, elkészítés lépései, tálalás, tisztítás.) Gyűjtőmunka: textilek különböző fajtái</i> A textilanyagok egyszerű vizsgálati módszerei-pl. ismeretlen anyagok megnevezése egyszerű érzékszervi tapasztalás után.	A technikai és a társadalmi fejlődés kölcsönhatásának felismertetése a technikatörténeti áttekintés során. Népi hagyományok tiszteletének erősítése.

10.8.6. A testnevelés tantárgy keretében
 megvalósuló nem szakrendszerű órákon fejlesztendő kulcskompetenciák,
 képesség- ill. készségterületek
 5-6. évfolyam

Célok:

Mozgáskultúra fejlesztése.

A váz-és izomrendszer ortopédiai elváltozásainak megelőzése, ill. a már meglévők csökkentése.

Tanulási-játék és sportélmények nyújtása.

Keringési-és légzőszervi megbetegedések megelőzése, a károsodások csökkentése.

A testnevelés órákon is rengeteg lehetőség van olyan speciális képességek fejlesztésére, amelyekre az élet során, a gyakorlati életben nagy szükség lesz, s amelyek segíthetik a tanulási folyamatokban való aktív részvételt, a különféle tananyag eredményes elsajátítását. (akarat, szabálytudat, figyelem, fegyelem, versenyszellem, téri orientáció, ügyesség, csapatmunkára szoktatás, stb.)

Éves óraszám: 18,5 óra

Feladatok (kompetencia területek):	Tevékenységforma:	Készség, képesség:
Mozgáskultúra fejlesztés	Futó-ugróiskola Labdagyakorlatok Különböző szerekekkel végzett képességfejlesztő gyakorlatok	Finomkoordinációs, finommotoros képességfejlesztés Ügyesség
Edzettség Váz-és izomrendszer ortopédiai elváltozásának megelőzése, a már meglévők csökkentése	Has- hátizom erősítő gyakorlatok Ugróiskola- szekrény, pad, ugrálókötél felhasználásával Medicinlabdás gyakorlatok	Kondicionális kép. fejl. erőfejlesztés
Szociális kompetencia	Sportjátékok Tanulási-játék és sportolási élmények nyújtása Az egyes sportágak történeti fejlődésének összefüggései.	Szabályismeret Önuralom Ügyesség Csapatmunka Versenyszellem
Keringési-és légzőszervi megbetegedések megelőzése, károsodások csökkentése	Kitartó futások Futó- ugróiskola különböző akadályok felett	Állóképesség Tartásjavítás Téri orientáció Figyelem

Esztétikai - művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Egyszerű koreografált játékok, gyermek-, népi játékok, táncok, gyermekmondókákra, gyermekdalokra koreografált mozgássorok.	. Mindenfajta testkulturális mozgás, sportág technikájának, taktikájának csiszolása, fejlesztése. Testkultúra-történeti ismeretek alapozása. Higiéniai ismeretek növelése és alkalmazása ellenőrzötten.
---	--	---

11.2. A KÖTELEZŐ ÉS NEM KÖTELEZŐ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK IDŐKERETE

Évfolyam	A kötelező tanórai foglalkozások heti időkerete Kt.52.§(3)	A nem kötelező tanórai foglalkozások időkerete Kt. 52.§(7)	
		%	óraszám
1.	20	10	2
2.	20	10	2
3.	20	10	2
4.	22,5	10	2,25
5.	22,5	25	5,625
6.	22,5	25	5,625
7.	25	30	7,5
8.	25	30	7,5
Összesen	177,5		34,5

Évfolyamonként 2 párhuzamos osztállyal, 16 tanulócsoporttal számolva:

- Kötelező tanórai foglalkozások heti időkerete: **355 óra**
- Nem kötelező tanórai foglalkozások heti időkerete: **69 óra**

Az iskola a tanulók érdeklődése, igénye szerint nem kötelező (választható) tanórai foglalkozásokat szervez, felzárkóztatás, fejlesztés, tehetséggondozás, konzultáció, speciális, illetve kiegészítő ismeretek átadása céljából (a továbbiakban: nem kötelező tanórai foglalkozás).

A heti időkeret az egyes évfolyamok, osztályok, tanítási év közben a tanítási hetek között átcsoportosítható. Az iskola a nem kötelező tanórai foglalkozások megtartásához rendelkezésre álló időkeretet a tanórán kívüli foglalkozások megtartásához és osztálybontáshoz is igénybe veheti.

11.2.1. AZ 1-4. ÉVFOLYAM TANTÁRGYI RENDSZERE ÉS KÖTELEZŐ ÓRASZÁMA

Tantárgy/ évfolyam	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	8	7
Matematika	4	4	4	3,5
Informatika				1
Idegen nyelv				3
Környezetismeret	1	1	1	2
Ének-zene	1	1	1,5	1
Rajz	2	2	1,5	1
Technika és életvitel	1	1	1	1
Testnevelés és sport	3	3	3	3
Összesen	20	20	20	22.5

11.2.2. AZ 5-8. ÉVFOLYAM TANTÁRGYI RENDSZERE ÉS KÖTELEZŐ ÓRASZÁMA

Tantárgy/ évfolyam	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom(dráma)	4	4	3,5	3,5
Történelem és állampolg. ism. (hon- és népism., ember és társadalom, etika)	2	2	1,5	1,5
Idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	4	3	3
Informatika	1	1	1	1
Természetismeret	1,5	1		
Fizika			1,5	1,5
Biológia és egészségtan			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz		1	1,5	1,5
Ének- zene	1	1	1	1
Rajz, vizuális kultúra	1,5	1	1	1
Mozgóképkultúra és médiaismeret				0,5
Technika és életvitel	1	1	1	0,5
Testnevelés és sport	2,5	2,5	2,5	2,5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Összesen	22,5	22,5	25	25

A hon- és népismeret, az etika, az ember és társadalom modulokat a történelem tantárgy keretében, az egészségtan modult a 6. évfolyamon a természetismeret órák keretében, a tánc és dráma modult a magyar és a testnevelés tantárgy keretében, a mozgókép kultúra és médiaismeret modult a rajz vizuális kultúra tantárgy keretében oktatjuk. Önállóan a modulokat nem értékeljük.

11.2.3. A NEM SZAKRENDSZERŰ OKTATÁSRA FORDÍTOTT TANTÁRGYI ÉS ÓRASZÁM AZ 5-6. ÉVFOLYAMON (AZ ÓRASZÁMOT A IX.2.2. MEGFELELŐ ÉVFOLYAMÁNAK KÖTELEZŐ ÓRÁI MÁR TARTALMAZZÁK.)

Tantárgy/ évfolyam	5. osztály		6. osztály	
Magyar irodalom	heti 1ó	éves37ó	heti 1ó	éves37ó
Matematika	heti 1ó	éves37ó	heti 1ó	éves37ó
Idegen nyelv (angol, német)	heti 1ó	éves 37ó	heti 1ó	éves 37ó
Természetismeret	heti 0,5ó	éves18,5ó	heti 0,5ó	éves18,5ó
Történelem	heti 0,5ó	éves18,5ó	heti 0,5ó	éves18,5ó
Technika, életvitel	heti 0,5ó	éves18,5ó	heti 0,5ó	éves18,5ó
Testnevelés	heti 0,5ó	éves18,5ó	heti 0,5ó	éves18,5ó
ÖSSZESEN:	heti 5ó	éves 185ó	Heti 5ó	éves 185ó

11.4. EGYÉNI FOGLALKOZÁSOK ÓRAKERETE KT. 52.§(11)BEKEZDÉSE

A heti kötelező tanórai foglalkozások 5%-áról 12%-ra emelkedett az egyéni – egy- három tanuló részére szervezett- foglalkozásokra fordítható időkeret. Ez az időkeret a törvény 52.§ (11) bekezdése szerint a tehetség kibontakoztatása, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására, illetőleg az 1-4.évfolyamra járó tanulók eredményes felkészítésére fordítható.

Egyéni foglalkozások órakerete

Évfolyam	Heti kötelező óra	12%
1-3.	20	2,4
4-6.	22,5	2,7
7-8.	25	3,0

Ez az időkeret fokozatosan lépett hatályba a 2004/2005-ös tanévtől.

Jelenleg:

2008/2009. tanév:	10%
2009/2010. tanév:	11%
2010/2011. tanév:	12%

Az órakeret felosztásakor az alábbi szempontokat vesszük figyelembe:

- Az alsó tagozatos eredményes felkészítése
- 5-6. évfolyam a matematikai logikai készség fejlesztése, tehetséggondozás
- 5-6. évfolyamon a magyarból tehetséges tanulók versenyfelkészítése
- 7-8. évfolyamon a természettudományos tárgyakból tehetséges tanulók képességének kibontakoztatása
- A továbbtanulásra történő eredményes felkészítése.

11.5. HABILITÁCIÓS ÉS REHABILITÁCIÓS ÓRAKERET KT.52.§ (6) BEKEZDÉS

A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére az 52.§ (3) bekezdésben meghatározott tanórai foglalkozásokon túl kötelező egészségügyi és pedagógiai és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni. A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokon vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges. A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások megszervezésének heti időkerete a (3) bekezdésben az évfolyamra meghatározott heti tanítási óra

a) tizenöt százaléka értelmi fogyatékos tanuló,

b) tizenöt százaléka- az autista kivételével- többi fel nem sorolt fogyatékos tanuló esetén. Ha a tanulót a többi, nem fogyatékos tanulóval közösen- egy osztályban tanítják-, a heti órakeretet nyolcfős csoportokra kell meghatározni oly módon, hogy az azonos ellátásra jogosult tanulók számát elosztják nyolccal. A csoportra jutó időkeret akkor is felhasználható, ha az osztás alapján a csoportban nincs nyolc tanuló. A heti időkeret az egyes évfolyamok, osztályok, tanítási év közben a tanítási hetek között átcsoportosítható.

Iskolánkban a szakértői rehabilitációs bizottságok által meghatározott időkeretben folyik az integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése. Az órakeret az integrált tanulók számának, részképesség zavaruk típusának megfelelően minden tanév elején, a tantárgyfelosztás elkészítése előtt, a fenntartóval egyeztetve kerül meghatározásra.

11.6.. NEMZETI, ETIKAI KISEBBSÉGI OKTATÁS KT. 52.§ (4) BEKEZDÉS

Intézményünk Lévy József Tagiskolájában etnikai kisebbségi oktatás folyik. Így Kt. 52.§(4) bekezdése értelmében az 52.§ (3) bekezdésben meghatározott kötelező tanórai foglalkozások időtartama 10%-kal megnő.

Évfolyam	Kötelező óraszám	10%-a	Évfolyam összesen
1-3. évf.	20	2	6
4-6. évf.	22,5	2,25	6,75
7-8. évf.	25	2,5	5
Összesen:			17,75

A rendelkezésre álló időkeretből évfolyamonként: alsó 0,5 órát, felső 1 órát cigány népismeret oktatására, a fennmaradó időtartamot pedig magyar és matematika tantárgyakból felzárkóztatásra, fejlesztésre fordítják.

E) ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

1. A pedagógiai program érvényességi ideje

- Az iskola 2009.szept 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját e program alapján.
- A pedagógiai programban található helyi tanterv 2009.szept 1.napjától az első évfolyamon, majd ezt követően felmenő rendszerben kerül bevezetésre.

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje 5 tanévre, azaz 2015. aug.31.

2.A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

- A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- A nevelők szakmai munkaközösségei minden tanév végén értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott célok és követelmények megvalósulását.
- A 2010/2011 tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén a pedagógiai programot módosítani kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.

3.A pedagógiai program módosítása

- A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
  - az iskola igazgatója,
  - a nevelőtestület bármely tagja,
  - a nevelők szakmai munkaközösségei,
  - az iskolaszék,
  - a szülői munkaközösség,
  - az iskola fenntartója.
- A tanulók a pedagógiai program módosítását az iskolaszék diák-önkormányzati képviselői útján az iskolaszéknek javasolhatják.
- A pedagógiai programot érintő jogszabályi változások automatikusan igénylik a módosítást.
- A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától kell bevezetni.

4. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
- A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
  - az iskola fenntartójánál
  - az iskola irattárában
  - az iskola székhelyén és tagintézményeiben
  - az iskola könyvtárában
  - az iskola nevelői szobájában
  - az iskola igazgatójánál.

Sajószentpéter, 2009. május 31.

Perényi Barnabás igazgató